

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Kriminalita a delikvence žáků středních škol a jejich prevence

Vypracovala: Mgr. Pavla Martíšková
Vedoucí práce: Mgr. Luboš Krninský

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma Kriminalita a delikvence žáků středních škol a jejich prevence vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 15. prosince 2016

.....

Pavla Martíšková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Luboši Krninskému za cenné rady, odborné vedení, za lidský přístup, za vstřícnost, trpělivost, ochotu a pomoc při vypracování této bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině za pochopení a podporu.

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je Kriminalita a delikvence žáků na středních školách a jejich prevence. Bakalářská práce se dělí na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsou vymezeny a popsány základní pojmy týkající se problematiky kriminality a delikvence. Dále se tato práce zabývá prevencí patologického chování studentů na středních školách. V praktické části je pomocí dotazníkového šetření zjišťován pohled dotazovaných respondentů na otázky týkající se oblasti kriminality a delikvence studentů středních škol, dále zjištění, zda má dlouhodobá a soustavná prevence vliv na vývoj mládeže v oblasti znalostí a návyků při dodržování a respektování zásad bezpečného chování.

The abstract

The theme of the bachelor's thesis is the Crime and Delinquency of secondary school pupils and their prevention. The bachelor thesis is divided into a theoretical and practical part. The theoretical part defines and describes the basic terms related to crime and delinquency. Furthermore, this work deals with the prevention of pathological behaviour of students in secondary schools. In the practical part is using a questionnaire survey of respondents view on issues related to the area of juvenile delinquency and high school students, as well as determining whether the long-term and systematic prevention has an effect on the development of youth in knowledge and habits for the observance and respect of the principles of safe behaviour.

Obsah

Obsah	6
Úvod	8
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1. Vymezení základních pojmů a jejich charakteristika.....	10
1.1. Mládež, dítě a mladistvý	10
1.2. Mladý dospělý	11
1.3. Zletilost, nezletilost	11
1.4. Sociálně patologické jevy	11
1.5. Provinění	12
1.6. Kriminalita	12
1.7. Delikvence (asociální jednání).....	13
1.8. Období adolescence (dospívání)	13
1.9. Vývoj identity adolescenta	14
1.10. Socializace a emoční vývoj	15
1.11. Morální zásady a pravidla chování	16
2. Kriminalita	17
2.1. Kriminalita a její druhy	17
2.2. Dětská kriminalita	18
2.3. Kriminalita mládeže.....	19
2.4. Delikvence	20
2.5. Mladistvý delikvent	21
2.6. Příčiny vzniku a nárůstu kriminality a delikvence mládeže	22
2.6.1. Faktory biologické	24
2.6.2. Faktory sociální.....	25
2.6.2.1. Výchovné prostředí v rodině	26
2.6.2.2. Úmrtí rodičů, nebo rodiče	28
2.6.2.3. Závislost v rodině.....	28
2.6.2.4. Vliv společnosti.....	29
2.6.2.5. Vliv institucí	30
2.6.2.6. Vliv médií.....	32
2.6.2.7. Vliv vrstevníků a volný čas.....	33
2.6.2.8. Vliv delikventně zaměřených part.....	33
2.6.3. Užívání alkoholu a omamných látek.....	34

2.6.4.	Gamblerství – patologické hráčství	35
2.6.5.	Šikana	36
2.6.6.	Agresivita	37
2.6.7.	Dětská prostituce	38
3.	Prevence kriminality a delikvence mládeže	39
3.1.	Primární prevence	40
3.2.	Sekundární prevence.....	40
3.3.	Terciární prevence.....	41
3.4.	Jiné typy prevence.....	41
3.4.1.	Sociální prevence.....	41
3.4.2.	Situační prevence	42
3.4.3.	Prevence viktimmnosti a pomoci obětem trestných činů.....	42
3.5.	Opatření ukládaná mladistvým	43
3.5.1.	Výchovná opatření	43
3.5.2.	Ochranná opatření	44
3.5.3.	Trestní opatření.....	44
3.6.	Organizace systému prevence v České republice	45
3.7.	Strategie prevence kriminality v České republice v období let 2016 - 2020.....	46
II.	EMPIRICKÁ (PRAKTICKÁ) ČÁST	50
4.	Východiska a cíle průzkumu	50
4.1.	Východiska a cíle průzkumu	50
4.2.	Charakteristika a popis výběrového souboru a použité metody	51
4.3.	Zpracování získaných dat	53
4.3.1.	Popis a interpretace výsledků	53
4.4.	Zhodnocení výsledků průzkumu	76
	Závěr.....	77
	Seznam použitých pramenů:.....	79
	Seznam grafů, obrázků, tabulek a příloh:.....	83

Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma „*Kriminalita a delikvence žáků na středních školách a jejich prevence*“, které považuji vzhledem k věku jedinců, na které je práce zaměřena, za velmi důležité.

Pro téma jsem se rozhodla z toho důvodu, že dnešní velmi uspěchaná doba ohrožuje nejslabší články naší společnosti – děti, mládež a seniory, neboť právě na ně stále více dopadá současný stav naší společnosti vyznačující se absencí morálních hodnot a dodržování určitých obligatorních pravidel a zásad.

Priority, kterým se v někdejší době přikládal velký význam a důležitost, jsou již minulostí. Rodiče dnešních dětí leckdy preferují priority jiné – peníze, majetek, moc, postavení ve společnosti, vysoké pracovní nasazení apod.

Je až deprimující, že dnešní mládež takřka nepřemýšlí o morálních zásadách a hodnotách. Naopak se stále častěji setkáváme s brutalitou, bezohledností, agresivitou, nelidským přístupem, surovostí, krutostí, vulgaritou a dalšími negativními jevy, které se jako odraz dnešní doby vtiskávají do chování a jednání našich dětí. Můžeme se domnívat, že je to tím, že dnešní děti dospívají mnohem dříve a ze strany společnosti, ale i samotných rodičů, je na ně často kladena daleko větší odpovědnost a zátěž, než děti dokážou snést, ať už je to zapříčiněno tím, že rodiče na své děti mají mnohem méně času, nebo některými dnešními přístupy ke svobodné a samostatné výchově dětí.

Dnešní společnost navíc poskytuje dětem a mladistvým daleko více možností a příležitostí k páchaní provinění či přestupku, třeba jen svou vlastní lhostejností ke svému okolí. Přesto se domnívám, že při vhodně zvolené prevenci, můžeme u dětí a mládeže sociálně patologickým jednáním a chováním předcházet. Z tohoto důvodu je nezbytné věnovat právě a zvláště prevenci dětí a mládeže zvýšenou pozornost.

S ohledem na své pedagogické zaměření jsem se zaměřila na studenty středních škol, kteří mohou být a často bývají, hrozbě kriminality a patologickému chování vystaveni nejčastěji.

S pojmy jako je kriminalita, delikvence, anebo prevence těchto dvou patologických jevů, se v dnešní době můžeme setkat téměř denně. Je evidentní, že o tomto tématu se častokrát hovoří a diskutuje, a proto je vhodné věnovat mu zvýšenou pozornost.

S přispěním každého z nás můžeme hledat vhodná a účinná řešení, která by mohla těmto jevům předcházet. Je důležité si však uvědomit, že žijeme v hektické a moderní době, kdy jsou lidé, tedy nejenom mládež, lhostejní ke svému okolí, nerespektují stanové normy a zásady, a mnohdy si ani neuvědomují neuváženost a dopad svého chování.

Cílem mé bakalářské práce je vystihnout problematiku kriminality a delikvence se zaměřením na jejich prevenci z hlediska obecného a s vysvětlením základních pojmů. Dalším úkolem této práce je vypracovat a vyhodnotit empirické šetření v oblasti kriminality, delikvence a prevence na některých mnou vybraných středních školách.

Bakalářská práce vychází z výše uvedených a stanovených cílů a skládá se části teoretické a empirické (praktické).

V první části mé práce se nejprve zaměřuji na teoretický úvod do problematiky, kdy vymezím a vysvětlím základní použitou terminologii. Poté se zaměřím na kriminalitu a delikvenci mládeže a definování jednotlivých příčin vzniku těchto dvou patologických jevů. Objasním rovněž i tresty, které mohou následovat po odhalení kriminálního chování jedince. Důležitou část práce pak tvoří kapitola věnující se prevenci kriminality a delikvence mládeže.

Empirická (praktická) část práce je zaměřena na výzkum uskutečněný prostřednictvím dotazníkové metody na čtyřech středních školách. V rámci této části práce jsem sestavila dotazník, který se zabývá danou problematikou. Cílem empirické části je zmapování problematiky kriminality, delikvence a prevence studentů na středních školách. Výsledek nám má odhalit, jaké mají studenti informace k dané problematice. Získané informace jsem následně zpracovala a vyhodnotila, a pro lepší přehlednost jsem výsledky uspořádala do tabulek a grafů.

Závěr bakalářské práce se zabývá celkovým shrnutím získaných poznatků týkající se dané problematiky s vyvozením výsledků a zhodnocení.

Při zpracování této práce jsem použila odbornou literaturu a internetové zdroje. Dále jsem vycházela z legislativních zdrojů a materiálů týkajících se kriminality a delikvence mládeže.

Tato práce by měla prezentovat ukazatel stavu kriminality a delikvence na vybraných středních školách, což, jak doufám, přispěje ke zjištění současného stavu české mládeže a odhalení nejzávažnějších faktorů působících na kriminalitu a delikvenci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Vymezení základních pojmů a jejich charakteristika

Pro další potřeby mé bakalářské práce je nutné vymezit a vysvětlit některé základní pojmy, které se budou v práci opakovaně vyskytovat.

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník (dále jen trestní zákoník) definuje trestné činy a současně vymezuje sankce, které lze za spáchání trestných činů uložit.

V § 13 trestního zákoníku je za trestný čin považován protiprávní čin, který je jako trestný označen a současně vykazuje znaky v tomto zákoně uvedené. Dále nám z tohoto paragrafu vyplývá, že k trestní odpovědnosti za trestný čin je zapotřebí úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále jen zákon o soudnictví ve věcech mládeže), definuje základní trestně právní pojmy, jejichž charakteristika je níže.

1.1. Mládež, dítě a mladistvý

V zákoně o soudnictví ve věcech mládeže jsou v jeho § 2, není-li zákonem stanoveno jinak, vymezeny pojmy mládež, dítě a mladiství, přičemž pojem mládež v sobě zahrnuje jak děti, tak i mladistvé.

Dítětem je, tak jak je vymezeno v § 126 trestního zákoníku, osoba mladší 18 let, která není trestně odpovědná. Stejně vymezení najdeme i v článku prvním Úmluvě OSN o právech dítěte, kde je rovněž stanovena hranice věku na 18 let, přičemž *„Česká republika patří mezi státy, které se zavázaly dodržovat a zabezpečovat práva každého dítěte nacházejícího se pod jeho jurisdikcí bez jakékoli diskriminace barvy pleti, rasy, pohlaví, jazyka, náboženství, národa apod.“*¹

V právním významu je mladistvým ten, kdo dovršil 15. rok – resp. den po dovršení patnácti let, a zároveň nepřekročil 18. rok svého života – končí dnem dovršení osmnácti let (dnem narození).

¹ *Vláda České republiky: Úmluva o právech dítěte* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>

1.2. Mladý dospělý

V kriminologické literatuře se můžeme setkat s termínem „mladý dospělý“, kdy někteří autoři uvádí hranici 30 let věku. Ve výše uvedených právních normách se sice s tímto pojmem nesetkáme, ale patří sem jedinci mezi 18 a 24 roky věku. Pro kategorii mladých dospělých stanoví trestní zákoník jako jednu z polehčujících okolností, majících vliv na výměru trestu při spáchání trestného činu či provinění ve věku blízkém věku mladistvých.

V kriminologické praxi se můžeme setkat s trestněprávním pojmem osoby blízké věku mladistvého, která je z hlediska věku zařazena do rozmezí 18 až 19 let.

1.3. Zletilost, nezletilost

Zletilost jako základní občanskoprávní i trestněprávní pojem je pro celý náš právní řád upravena v zákoně č. 89/2012 Sb. nový občanský zákoník (dále jen nový občanský zákoník), který ve svém § 30 stanoví, že zletilosti a tedy způsobilosti k právním úkonům se nabývá až dovršením 18 let věku.

Před dovršením tohoto věku se plné zletilosti nabývá uzavřením manželství (za předpokladu souhlasu soudu), přičemž takto jednou nabytá svéprávnost se pak neztrácí ani zánikem manželství, nebo prohlášením manželství za neplatné. Tuto zletilost však nepovažujeme za úplnou, neboť se na ni nevztahuje plná trestní odpovědnost. Ta se vztahuje pouze na osoby, které dosáhly kalendářního osmnáctého roku věku. Stejně tak nabytím zletilosti před 18. rokem se jedinec nepřipraví o vybraná práva, které mu zůstávají, jako kdyby byl mladistvý.

Pro shrnutí je možno uvést, že toho, kdo nedovršil osmnácti let svého života, nebo nenabyl zletilosti uzavřením manželství, považujeme za nezletilého.

Pro úplnost můžeme doplnit, že s termínem „nezletilý“ se můžeme hojně setkat v policejní praxi, nikoliv však v trestním právu.

1.4. Sociálně patologické jevy

„Jedná se o jevy, které se v negativním smyslu odchyľují od norem a hodnot uznávaných společností. Vyznačují se určitou masovostí, trvalostí a rozšířeností ve shodných sociálních

podmínkách. Jde například o závislosti (na návykových látkách, hracích automatech), prostituci, sebevražednost, záškoláctví, útěky z domova, anarchismus, rasismus, xenofobii apod.“²

1.5. Provinění

V § 6 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže nalezneme objasnění pojmu provinění.

„Provinění je společensky škodlivé, protiprávní, trestné a zaviněné jednání trestně odpovědného pachatele, který dovršil patnáctý a nepřekročil osmnáctý rok věku, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně“.³

Jde tedy o trestný čin, jehož společenská nebezpečnost je vyšší, než malá a zároveň ho spáchal mladistvý.

Za provinění lze uložit tři druhy opatření – výchovná, ochranná a trestní.

1.6. Kriminalita

Pojem kriminalita zahrnuje z hlediska právního všechny druhy trestných činů, které byly spáchány na určitém území, za určité časové období.

Můžeme tedy říci, že *„kriminalita představuje souhrn spáchaných činů, které jsou nejen nebezpečné pro společnost, ale platná právní norma je označuje za činy trestné, tedy ty které porušují právo a jsou natolik škodlivé pro společnost, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti dle jiného právního předpisu např. zákona ČNR č. 200/1990 Sb. o přestupcích.“*⁴

V odborné literatuře je kriminalita také definována jako *„množina všech trestných činů definovaných v zákoně a spáchaných kýmkoli, tedy i osobou, jenž není trestně odpovědná.“*⁵

Jev, který narušuje vyrovnaný vývoj společnosti, zkoumá z vědeckého hlediska obor kriminologie, tj. věda o kriminalitě (zločinnosti).

Kriminalitu můžeme rozdělit na kriminalitu zjevnou – tedy takovou, o které společnost ví, je statisticky registrována a vyšetřována orgány činnými v trestním řízení a kriminalitu

² ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex Publishing, 2004, s. 87

³ NOVOTNÝ, F., SOUČEK J., *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 319

⁴ CHALUPOVÁ, Kateřina, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a Jaroslav ŠEJVL (eds.). *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012., s. 12

⁵ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 316.

latentní (skrytou) – tedy takovou, o které se neví, není registrována a z různých důvodů, jako je obava ze msty pachatele, stud, nebo nízká důvěra v bezpečnostní složky, je neohlášená a nezjištěná.

V policejních statistikách nalezneme rozdělení kriminality na majetkovou, násilnou, hospodářskou, mravnostní a ostatní.

1.7. Delikvence (asociální jednání)

Pojem delikvence pochází z latinského slova delictum, které znamená provinění, poklesek, přestupek, nebo zločin.

Delikvencí označujeme „*případy méně závažného proviňování mladistvých, které mohou, ale také nemusí skončit před soudem, zatímco pojem kriminalita, označuje závažnější proviňování (trestné činy), a to zejména u dospělých osob.*“⁶

„*Za delikvenci se obecně považují všechny typy jednání, jež porušují sociální normy chráněné právními předpisy včetně přestupků.*“⁷

Pojem delikvence je nejčastěji užíván v souvislosti s trestnou činností mládeže a podle věku ji můžeme rozdělit na delikvenci dětskou – do 15 let věku a delikvenci juvenilní – od 15 do 18 let věku.

1.8. Období adolescence (dospívání)

„*Období dospívání je přechodnou dobou mezi dětstvím a dospělostí. Začíná přibližně v 11 letech a končí dosažením dospělosti ve 20 letech.*“⁸

Termín adolescence, který označuje určité období života a byl poprvé použit v 15. století, je odvozen z latinského slova adolescere, což v překladu znamená dospívat, mohutnět, nebo dorůstat.

Toto období s sebou přináší nemalé psychické a fyzické změny a můžeme jej rozdělit na období pubescence a adolescence.

Období pubescence, označované jako puberta, začíná mezi 11. až 13. rokem a končí mezi 14. až 15. rokem života do dosažení reprodukční schopnosti.

⁶ NOVOTNÝ, P., *Epidemie delikvence*. 1. vyd. Liberec: Dialog, knižní velkoobchod a nakladatelství, 2006, s. 8

⁷ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 315.

⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 209

Pro potřeby mé bakalářské práce je však důležitější období adolescence.

„Adolescence označuje období přechodu z dětství do dospělosti. Zahrnuje období zhruba od 12 let do 19 – 20 let, kdy je tělesný růst téměř ukončen. V tomto období dosahuje mladý člověk pohlavní zralosti a vytváří si vlastní identitu jako jedinec oddělený od rodiny.“⁹

Období adolescence následuje po dramatickém období pubescence, avšak přesné věkové rozpětí adolescence se u některých autorů odborných publikací liší.

Marie Vágnerová (2000) popisuje období adolescence jako úsek mezi patnáctým až dvacátým rokem života jednotlivce, přičemž tady existuje nepochybná variabilita jak v oblasti sociální, tak i psychické, v menší míře pak v oblasti somatické.

Josef Langmeier, Dana Krejčířová (2006) a Petr Macek (2003) shodně vymezují časové období adolescence mezi patnáctým a dvaadvacátým rokem.

Adolescenci můžeme chápat jako jakýsi přestupný most mezi dětstvím a dospělostí. Jedinec v období dospívání očekává, že bude brán jako dospělý, i když tomu mnohdy neodpovídá jeho chování. Z tohoto důvodu je často ze strany dospělých hodnocen jako pubescent, spadající ještě do období dětství. V průběhu času jsou však na adolescenty kladeny vyšší společenské nároky – větší zodpovědnost za svá rozhodnutí a podané výkony apod., které se přibližují nárokům kladeným na dospělého člověka.

„V mnoha případech však ještě nedošlo ke stabilizaci sociálního statusu dospělosti, proto bývá období adolescence označovaná jako tzv. tranzitní období, kdy dospívající ještě nejsou dospělými, ale nejsou již ani dětmi.“¹⁰

1.9. Vývoj identity adolescenta

Vývoj identity adolescenta není záležitostí pouze dosažených úrovní kognitivních schopností, nebo emoční zralosti. Je rovněž výsledkem socializace a individualizačního aspektu tohoto procesu.

S tímto je spojeno úsilí o rozvoj vlastní identity, snaha o hlubší sebepoznání a přesnější vymezení sebe sama, svých možností a schopností. Dospívající jedinci se zaměřují

⁹ FÜRST, M. *Psychologie*. Olomouc: Votobia, 1997, s. 99

¹⁰ TAXOVÁ, J. *Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání*. 1. Vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, s. 276

na hledání svého „já“, snaží se o poznání sebe sama v rámci své vrstevnické skupiny, s cílem ovládat vlastní život, prosazovat své vlastní názory a začlenit se tak do společnosti.

„Pojetí vlastní identity tak lze chápat jako klíčovou proměnnou adolescentního osobnostního vývoje, kdy si dospívající musí zvolit podobu důležitých oblastí své identity a s touto volbou se identifikovat.“¹¹

Dospívající se také častokrát srovnávají s ostatními lidmi a svými vrstevníky. *„Mnozí adolescenti tak vytvářejí svou vlastní identitu nápodobou vzorů, které znají a považují je za přijatelné.“¹²* Mnozí z nich také rádi hledají hranice svých možností a schopností, často experimentují a chovají se riskantním způsobem, což může být v některých případech značně nebezpečné.

Období adolescence je možno popsat jako *„konflikt mezi potřebou integrace sebe samého (ego identity) a potřebou vyrovnat se s nejasnými požadavky společnosti tak, aby byl adolescent schopen najít a akceptovat svoje vlastní místo a hodnotu jako člen tohoto společenství.“¹³*

1.10. Socializace a emoční vývoj

Neméně důležitou součástí období dospívání představuje socializace a emoční vývoj.

„Adolescent je kritický k hodnotám, názorům, chování a celkovému stylu života rodičů.“¹⁴ Přílišná závislost na rodičích se proto pomalu uvolňuje a naopak začíná docházet k navazování významnějších vztahů k vrstevníkům obojího pohlaví.

Změny v oblasti citového prožívání, související s hormonální proměnou, se projevují v kolísání emočního ladění, v tendenci nepřiměřeně až přecitlivěle reagovat na obvyklé podněty, dochází k větší labilitě apod. Citové prožitky bývají velmi nestálé, nemají dlouhého trvání, avšak často bývají dosti intenzivní.

Všechny tyto změny se mohou navenek projevit nedostatkem sebeovládání a větší impulzivitou, čímž mohou být zaskočeni i sami dospívající.

V tomto období reagují dospívající velmi citlivě na projevy jiných lidí, kteří svou případnou kritikou spouštějí u dospívajících jedinců negativní náladu, emoce a celkovou

¹¹ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012., s. 452

¹² VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000., s. 264

¹³ MACEK, P. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003, s. 62

¹⁴ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000., s. 281

rozladěnost. Často jsou kritičtí v rámci sebehodnocení, bývají nejistí, citliví a zranitelní. To vše může vyústit v situaci, kdy se dospívající raději neprojeví své city navenek, uzavře se sám do sebe, do svých myšlenek, což může vyústit ve špatnou náladu, úzkost až depresi.

„Zejména v rané adolescenci se můžeme setkat s tzv. emočním egocentrismem, kdy je dospívající přesvědčen, že je jedinečný, výjimečný, někdy i nezranitelný a nesmrtelný a domnívá se, že mu nikdo nemůže rozumět a nikdo nemůže pochopit, jak se ve skutečnosti cítí.“¹⁵

Jak je tedy patrné, období dospívání můžeme označit jako nestabilní, neboť s sebou přináší řadu psychických a fyzických změn, které jsou ovlivněny hormonálními výkyvy.

Ke stabilizaci emočního prožívání, dochází ke konci období adolescence, a proto můžeme toto období označit jako dobu (období) „vystřízlivění“.

1.11. Morální zásady a pravidla chování

V průběhu období dospívání se mění pohled dospívajících na normativní systémy, společenská pravidla a zásady.

„Schopnost uvažovat o různých možnostech vede k odmítnutí automatické akceptace dosud respektovaných norem chování. V období pubescence může často jít o projev generalizovaného negativismu, který zahrnuje i normy chování. Výsledkem tohoto vývojového posunu může být zvýšené riziko konfliktů mezi dospívajícími a dospělými. Kritičnost ke společenským pravidlům je signálem přechodu na další stupeň vývoje morálního uvažování.“¹⁶

Na začátku adolescentního období jsou dospívající schopni chovat se způsobem, který odpovídá úrovni základních obecných morálních pravidel. Zásadní proměna morálního chápání a uvažování nastává tehdy, když jsou dospívající schopni myslet abstraktně a pochopit tak podstatu obecných morálních pravidel a rozumět jim.

Za vyvíjející se změnou vztahu k normám a pravidlům často stojí proměna vztahu k autoritě – rodičům, učitelům, vychovatelům apod., a vytvoření si vlastního názoru na obecně platné hodnoty a normativní systém. Není pak neobvyklé, že pokud se jedná o prosazování zásad a hodnot, která považují za důležitá, jsou často nesmlouvaví, zaujatí a nekompromisní.

¹⁵ MACEK, P. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003, s. 23

¹⁶ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I Vyd.: dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005, s. 396

2. Kriminalita

2.1. Kriminalita a její druhy

Kriminalita je v současné době závažným problémem v každé zemi, neboť narušuje vyvážený vývoj společnosti. Po roce 1989 došlo k enormnímu nárůstu trestné činnosti. Kromě tradičních forem zločinů se objevily závažnější a surovější formy trestné činnosti. Kromě toho se rozšířil a zvýšil počet majetkových deliktů, tedy krádeží a loupeží. Opomenout nesmíme ani zvyšující se nárůst trestné činnosti u mládeže.

„V České republice však z hlediska dlouhodobého vývoje registrovaná kriminalita stagnuje, resp. postupně klesá.“¹⁷ V roce 2015 bylo v České republice zjištěno celkem 247 628 trestných činů, což představuje o 41 032 méně než oproti roku 2014. Zajímavé je zjištění, že z pohledu teritoriálního členění byl nejmenší pokles kriminality registrován v kraji Jihočeském.

Z právního hlediska zahrnuje kriminalita všechny druhy trestných činů, které byly spáchány na určitém území za určité časové období.

Aby byl čin označen za trestný, musí splňovat některé podmínky. Jde o činy, které jsou nejen nebezpečné pro společnost, ale platná právní norma je musí za trestné označit. Jsou to tedy takové činy, které porušují právo a jsou natolik škodlivé pro společnost, že nestačí uplatnění odpovědnosti dle jiného právního předpisu např. zákona České Národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „přestupkový zákon“).

Z vědeckého hlediska se kriminalitou zabývá obor kriminologie – tj. věda o trestných činech, pachatelích, trestním řízení a trestech.

Kriminalitu, vzhledem k povědomí, dělíme na zjevnou a latentní (skrytou). Zjevná je ta, o které se ve společnosti ví a je statisticky evidována. Jde tedy o takové trestné činy, kterými se zabývá policie, soudy a státní zastupitelství.

Latentní, neboli skrytá, kriminalita je taková, o které se neví, neboť je z různých důvodů neohlášená. Těmito důvody pak může být obava oběti ze msty pachatele spáchaného trestného činu, nedostatečná důvěra občanů v bezpečnostní složky, stud nebo míra tolerance k porušování zákonných předpisů.

¹⁷ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR [online]. 2016 [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web: www.mvcr.cz.

V rámci rozdělení a charakteristiky jednotlivých druhů trestné činnosti je dobré vycházet ze zvláštního trestního zákoníku:

- Trestné činy proti životu a zdraví
- Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
- Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
- trestné činy proti rodině a dětem
- Trestné činy proti majetku
- Trestné činy hospodářské
- Trestné činy obecně nebezpečné
- Trestné činy proti životnímu prostředí
- Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci
- Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných
- Trestné činy proti branné povinnosti
- Trestné činy vojenské
- Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

2.2. Dětská kriminalita

Dětská kriminalita se týká nezletilých dětí do 15 let věku. Zajímavostí je, že spodní hranice kriminality stanovena nebyla, můžeme však uvažovat o předškolním věku, tedy kolem 5 – 6 let.

Spáchá-li čin jinak trestný dítě, učiní soud pro mládež opatření, která jsou nezbytná k jeho nápravě. Opatření jsou uvedena v § 93 zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Tato opatření jsou:

- výchovná povinnost
- výchovné omezení

- napomenutí s výstrahou
- zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
- dohled probačního úředníka
- ochranná výchova
- ochranné léčení

2.3. Kriminalita mládeže

Kriminální jednání mladistvých osob je součástí celkové kriminality, přesto jde o chování, které je charakteristické zvláštními společenskými rysy. *„Jedná se o sociálně patologický jev, který se projevuje poruchou chování, zejména v neakceptování trestně právních norem.“*¹⁸

Výsledkem je porušení společenských zájmů, s typickým rozsahem společenské škodlivosti na takovém stupni nebezpečnosti, který je charakteristický pro trestný čin.

Pro kriminalitu mládeže je typická velmi vysoká míra latence, která je dána tím, že u mládeže nebývají odhaleny časté a méně závažné delikty.

Svůj podíl na tom má i *„veřejnost, u které sice převládá názor, že kriminalita mládeže je dlouhodobě na vzestupu a je provázena stále větší brutalitou a surovostí, ale k porušování práva mladistvými se staví k jako zcela běžnému jevu, který je ovlivněn vývojem doby.“*¹⁹

Kriminalita mládeže je specifická tím, že:

- *„příprava k páčání je nedostatečná*
- *mladiství pachatelé neumí dopředu zhodnotit možná rizika*
- *trestnou činnost páchají nejčastěji ve skupině, partě*
- *mladiství pachatelé za sebou zanechávají stopy*
- *mladiství pachatelé neumí odhadnout dobu a místo páčání činu*

¹⁸ SOCHŮREK, J. *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009, s. 51

¹⁹ Sociologická rešerše výzkumů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům u dětí a mladistvých [online]. 2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupný na World Wide Web: www.mvcr.cz.

- *jednání bývá spontánní, emotivní, impulzivní*
- *chování je nepřiměřené, projevuje se tvrdostí útoku*
- *často dochází k pustošení okolí, ničení předmětů*
- *při prvotní myšlence k „plánování“ trestné činnosti se svěřují ostatním členům ve skupině, partě*
- *zájmovým objektem jsou věci, které si nemohou dovolit z finančních důvodů koupit či jinak opatřit.* ²⁰

2.4. Delikvence

Pojem delikvence neboli asociální chování pochází z latinského slova delictum a znamená poklesek, přestupek, zločin, nebo provinění.

Delikvence se nejčastěji vyskytuje ve spojitosti s nepřijatelným a nežádoucím chováním mladistvých (dětí a mládeže). Pro delikvenci mladistvých (15-18 let) můžeme použít termín tzv. juvenilní delikvence. Delikvence dětí do 15 let se označuje termínem dětská delikvence.

*„Delikvencí označujeme případy méně závažného proviňování mladistvých, které mohou, ale také nemusí skončit před soudem, zatímco pojem kriminalita, označuje závažnější proviňování (trestné činy), a to zejména u dospělých osob“*²¹

Dle právního hodnocení je delikvence společensky nepřijatelné jednání, které spočívá v porušování určitých legislativních norem daného státu a toto jednání je dále sankcionováno. Trest tedy stanovuje hranice mezi delikventním a nedelikventním chováním.

Pro rozvoj delikvence je charakteristická tzv. mravní narušenost. Chování, které má v sobě prvky delikventního, nebo kriminálního jednání, lze nazvat jako projev poruchy sociálně adaptačních schopností a dovedností, přičemž odchylku od společenské normy můžeme definovat jako neschopnost plnit základní požadavky a očekávání společnosti.

Protiprávní jednání dětí a mládeže představuje celosvětový problém, vždyť, *„společensky závadné chování ve věku, kdy si člověk buduje vlastní hodnotový systém, hledá své místo a uplatnění mezi ostatními, může být znakem poruchy jeho dosavadního vývoje, nevyhovujících vnějších podmínek, v horším případě vážnějšího narušení osobnosti. Může však být také důsledkem jeho přirozené nezralosti, nezkušenosti, bezradnosti vůči okolnímu světu.“*²²

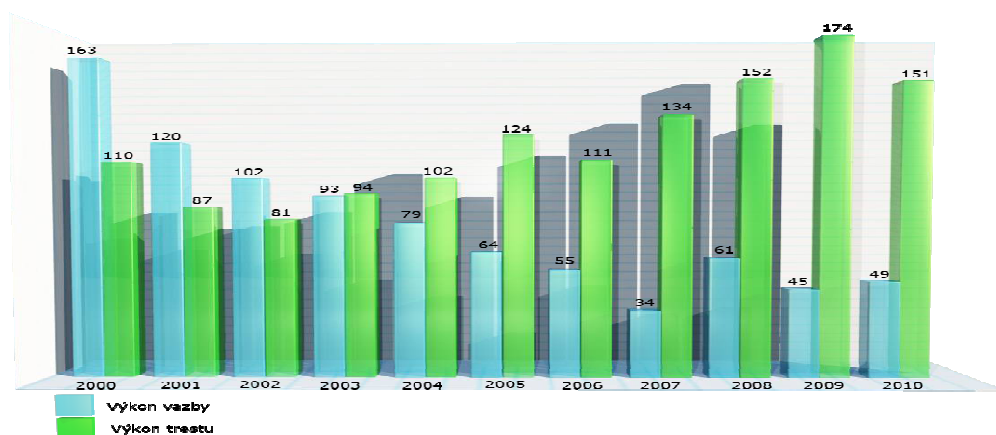
²⁰ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL J. *Kriminologie*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 458

²¹ NOVOTNÝ, P. *Epidemie delikvence*. vyd. 1. Liberec: Dialog, knižní velkoobchod a nakladatelství, 2006, s. 8

²² MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, Psyché (Grada), 2013, s. 15

Na níže uvedeném grafickém znázornění, převzatým z webových stránek Vězeňské služby České republiky, můžeme sledovat vývoj počtu mladistvých se zaměřením na výkon vazby a výkon trestu v České republice, a to v letech 2000- 2010. Jak je z grafu patrné, v období deseti let došlo k poklesu výkonu vazeb na úkor nárůstu výkonu trestu mladistvých.

Graf č. 1: Vývoj počtu mladistvých v letech 2000 - 2010 (vždy k 31.12 v daném roce)

Zdroj: Vězeňská služba České republiky. *Vybrané ukazatele ve vývoji* [online]. c2016, poslední revize 2012 [cit. 2016-06-10]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/zakladni-informace-4/vybrane-ukazatele-ve-vyvoji>.

Trestní právo mládeže je v České republice upraveno zákonem o soudnictví ve věcech mládeže. Do doby přijetí této právní normy byla problematika delikventní mládeže řešena všeobecně úpravou v trestním zákoně. V rámci řešení kriminality mládeže tak došlo k účinnějšímu a určitému postupu policie a soudů.

2.5. Mladistvý delikvent

V období puberty dochází u některých dětí k vývojovému zlomu a ke změně v chování. Takový pubescent se jen s obtížemi ztotožňuje s některými sociálními a právními normami, jeho chování je vzdorovité, nezvladatelné a objevuje se typický vzor mladické delikvence, jako drobné krádeže v obchodech, poškozování cizí věci, výtržnictví, příležitostná kriminalita apod. Překvapivé je, ač se to nabízí, že tato mládež nemusí nutně pocházet jen ze sociálně slabých rodin, ale prostupuje napříč všemi společenskými vrstvami.

V tomto případě je nezbytné až nutné zdůraznit, že výše uvedený popis není typický pro všechny děti v tomto období věku.

V období 18. – 21. roku věku dochází k postupnému vymizení kriminálních vzorců chování. Problematické chování ustupuje do pozadí, ale je nepochybné, že u některých jedinců přetrvává až do dospělosti.

Mezi charakteristické znaky mladistvých delikventů patří:

- „*Snaží se chovat jako dospělá a samostatná osoba*
- *Vyrovňuje se (často neúspěšně) s rozporem mezi svou biologickou dospělostí a psychickou a sociální závislostí na rodině*
- *Začíná se stavět do opozice, začíná pochybovat a přestává poslouchat autority*
- *Těžko se vyrovnává s nabízenou pomocí rodičů a vychovatelů*
- *Stává se nepřírozeným, křečovitým a hrubším v chování a vyjadřování*
- *Stává se silně kritickým k jevům okolního světa, vidí nedostatky a chybné kroky rodičů, učitelů a mnoho chyb ve společnosti, hluboce prožívá rozpory mezi představami a objektivní skutečností*
- *Dává své emoce najevo bez ohledu na konvence*“²³

2.6. Příčiny vzniku a nárůstu kriminality a delikvence mládeže

*„Kriminální činy spáchané mladistvými budí pozornost nejen proto, že mohou být pro problémovou mládež příznačné, ale také proto, že rodinám i obětem těchto činů působí značnou bolest a utrpení. Je smutné, až tragické, že v době, kdy by se mladí lidé měli těšit na pozitivní možnosti, které jim život nabízí, mnozí z nich, někteří dokonce před dosažením staršího školního věku, nastupují životní cestu zločinu a asociálního chování. Ať už jsou osobní či sociální faktory vedoucí mládež k páchání trestné činnosti jakékoliv, může být právě škola tím, kdo přiměje žáky k sociálnímu chování a pozitivnímu názoru na sebe a své budoucí plány.“*²⁴

Mezi rozhodující a vymezující faktory, které stanovují možné příčiny a podmínky páchání trestné činnosti dětí a mládeže patří vývojové zvláštnosti a mikrostruktura, ve které se mládež pohybuje. Na základě těchto dvou faktorů je formován hodnotový systém, vztah k lidem, sociální orientace a další charakterové atributy osobnosti člověka.

²³ MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, Psyché (Grada), 2013, s. 16

²⁴ KYRIACOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, s. 132.

Při utváření osobnosti mladého člověka má nepochybně největší vliv rodina, příbuzní, známí, přátelé a kamarádi, tedy mikrostruktura, v níž mladý jedinec vyrůstá a žije. Neopomenutelný vliv má i škola, parta, vrstevníci anebo osoby, se kterými je v dennodenním kontaktu.

Vlivy působící na dítě a na jeho vývoj mohou být na jednu stranu pozitivní, což je žádoucí, ale i negativní, které pak nejcitlivěji zasahují oblast psychiky, tj. sebeovládání, motivaci, citovou a morální složku osobnosti. Rozdíly v dosažené úrovni a kvalitě dosažených složek osobnosti jsou typické nejen mezi různými věkovými kategoriemi člověka, ale i mezi osobami stejného věku. *„Mládež totiž netvoří homogenní sociální skupinu. Uvnitř je výrazně diferencována podle věku, pohlaví, ale také podle sociálních rolí a postavení mezi vrstevníky a podle dalších činitelů, které ovlivňují chování jedince.“*²⁵

Výše uvedené složky osobnosti a prostředí jsou, pokud se vyvíjejí patologicky, podstatné i z kriminologického pohledu, neboť určují strukturu a způsob páchaní trestných činů a jiných kriminálních deliktů. Obecně je nazýváme příčinami, které vedou k páchaní trestné činnosti dětmi, nebo mladistvými.

Další skupinou, která má vliv na vývoj kriminality, jsou podmínky, které napomáhají nebo usnadňují spáchání kriminálního deliktu. Jde o vlivy objektivně působící v daném čase, období a společenském klimatu. Zároveň platí, že příčina je realizována za určitých podmínek, nebo jen v určitých podmínkách. Hodnocení uvedených podmínek pro spáchání kriminálního deliktu je silně ovlivněno osobou, která musí tuto podmínku vnímat jako příležitost k překročení mezi morálního, společností dovoleného jednání a chování. *„Totiž to, co může být podmínkou pro spáchání kriminálního deliktu mladistvým, může naopak pro dospělého pachatele trestného činu působit jako překážka ke spáchání a naopak.“*²⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že kriminalita mládeže je důsledkem mnoha příčin a souvislostí, přičemž rizikových faktorů je celá řada.

V dalších kapitolách se zaměřím na některé nejpodstatnější rizikové faktory vzniku kriminality u mladistvých.

²⁵ CHMELÍK, J.: *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, Policie ČR, Úřad pro vyšetřování pro Českou republiku, Ministerstvo vnitra ČR – odbor personální práce a vzdělání, 2. vydání, Praha 1998, s. 7

²⁶ CHMELÍK, J.: *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, Policie ČR, Úřad pro vyšetřování pro Českou republiku, Ministerstvo vnitra ČR – odbor personální práce a vzdělání, 2. vydání, Praha 1998, s. 7

2.6.1. Faktory biologické

Mezi biologické předpoklady patří například věk, nebo pohlaví, ale i dědičnost a vrozené dispozice.

Biologickým předpokladem, který ovlivňuje delikventní chování, je pohlaví. Podle výsledků statistik můžeme říci, že větší sklony k páchání trestné činnosti a k delikventnímu, nebo agresivnímu chování mají podle statistik muži, více než ženy. Tento rozdíl je připisován, mimo jiné, tomu, že dívky bývají pod větší kontrolou svých rodičů, učitelů a dalších dospělých. Mají tak více příležitostí vstřípit si zábrany k protispolečenskému chování. Oproti chlapcům, kteří kladou význam na vrstevnické party, mají dívky mnohem silnější vazby na rodiče.

Trestné činy také páchají ve větší míře mladí lidé, kteří jednají impulzivněji, s menším promyšlením svého jednání a následků.

Mezi další biologický faktor řadíme vrozené dispozice. Ty jsou dány geneticky a člověk je získává od svých rodičů. Genetické dispozice mohou vzniknout v průběhu vývoje plodu v prenatálním a perinatálním období. Psychosomatické potíže, které mohou být příčinou vzniku poruch chování mladého delikventa, mohou vznikat právě v těchto obdobích.

Významným faktorem je často dědičnost, která se může na vzniku delikventního chování podílet.

„Dědičnost je jedním z mnoha faktorů, které na ně mají vliv. Genetická dispozice může být odpovědná např. za sníženou sebekontrolu či za hyperaktivitu. Tyto vlohy však samy o sobě nevedou k vytvoření delikventní party, která vyloupí obchod. Genetická vloha jen zvyšuje pravděpodobnost, že na chování budou mít vliv další činitelé, bez nichž by se delikventní jednání neuskutečnilo. Genetická vloha snižuje, resp. zvyšuje práh pro působení vlivů prostředí.“²⁷

Další biologickým faktorem ovlivňující delikventa bychom mohli označit rané poruchy centrální nervové soustavy, což jsou biochemické a fyziologické poruchy vzniklé při vývoji jedince. Mezi tyto vrozené dispozice patří například minimální mozková dysfunkce (MMD) a syndrom hyperaktivity Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) nebo další neurotické poruchy.

²⁷ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence: [možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003, s. 23

Psychické faktory jsou ovlivněny zejména vrozeností, mluvíme zde o úrovni mentálních schopností jedince. Větší pravděpodobnost k delikventnímu jednání má jedinec s nižší mentální úrovní. Mezi těmito jedinci však nenajdeme pouze jedince mentálně retardované, ale najdeme zde i jedince s nadprůměrnou inteligencí. Je zde však možnost posoudit kriminální delikt z pohledu jeho promyšlenosti. Jedinec, který má nižší rozumové schopnosti má také nižší schopnost posoudit danou situaci a uvážit následky svého počínání.

Mezi osobami, které mají sklony k delikventnímu jednání, se vyskytují jedinci, kteří mají poruchu osobnosti. Jde o typy lidí, kteří se neřídí předpisy, ale jistým způsobem se odlišují od společnosti. Patří sem jedinci s disociální poruchou osobnosti, lidé výbušní a agresivní, mající potíže s emocionalitou, dále například jedinci s poruchou sexuální preference, která je pro společnost mimořádně nebezpečná, neboť tito jedinci často trpí sadismem, pedofilií, sadomasochismem apod.

2.6.2. Faktory sociální

Při vzniku delikvence a delikventního chování jsou velmi důležitým hlediskem i sociální faktory, přičemž *“rozhodující roli při formování osobnosti má rodina, přátele a známí, tedy mikrostruktura, ve které mladý člověk vyrůstá a žije. Nezanedbatelný vliv má však i škola, kamarádi a další”*.²⁸

Mezi ty nejdůležitější tedy patří především rodina (výchovné rodinné prostředí) a s ní související negativní vlivy ze strany rodičů, nebo sourozenců. V případě, že ze strany rodičů docházelo, nebo dochází ke kriminálnímu jednání, je zde velká pravděpodobnost, že potomek bude mít také tendence k delikventnímu jednání. To samé platí, pokud se rodiče dopouštěli antisociálních nebo asociálních forem chování, například závislosti na drogách, alkoholu nebo krádežích. Důležitá je i funkčnost rodiny. Pokud je totiž rodina dysfunkční nebo dokonce afunkční, má to na dítě velice špatné, až negativní důsledky.

Největším problémem, který ovlivňuje mladistvého delikventa v oblasti sociálních faktorů je syndrom Child Abuse and Neglect – syndrom týraného, zanedbávaného a zneužívaného dítěte, který má závažný dopad na jeho psychiku a jeho vlastní seberealizaci.

Mezi další sociální faktory představující možné příčiny vzniku kriminálního jednání patří například úmrtí rodiče, vliv společnosti, institucí, vrstevníků a nakládání s volným časem, nebo vliv delikventně zaměřených part.

²⁸ Chmelík, J.: *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*, 2. rozšířené vydání, MV ČR, Praha, 1998, s. 7

Sociální faktory zahrnují vliv sociálních skupin. Sociální skupinu můžeme vymezit jako určité seskupení osob, která tvoří dvě nebo více osob mající vzájemně doplňující role. Takto vymezené skupiny spojuje společná činnost, zájmy, nebo komunikace. Může jít o různá sociální seskupení, zájmové skupiny, kolektiv ve školce, nebo ve škole, pracovní kolektiv, party apod.

Nejčastěji se sociální skupiny člení na primární, kam patří rodina a sekundární, kam patří všechny další skupiny, ve kterých rovněž, podobně jako u primárních, dochází k utváření vztahů a ke vzájemné komunikaci. Členy těchto skupiny spojují stejné zájmy, nebo jiná činnost. Vytvářejí, podporují a sdělují různé názory. Dospívající člen společnosti, nebo dítě, může být těmito skupinami silně ovlivněn, zvláště pokud se s názory panujícími v uskupení ztotožňuje. S tímto jevem se můžeme setkat především u dospívajících jedinců, kteří mohou zcela změnit zažité zvyklosti a velmi dbají na to, co říkají, nebo dělají jejich vrstevníci, nebo kamarádi a přátelé, oproti radám, které dostávají z vlastní rodiny.

S pozdějším věkem se zase většinou vše navrácí do původních kolejí, i když takto ovlivněné dítě, nebo mladiství si může některé postoje a názory zachovat.

2.6.2.1. Výchovné prostředí v rodině

Jedním z hlavních činitelů, který svým selháním a pochybením umožňuje delikventní jednání dětí a mládeže, je považována rodina.

„Rodina je současně mediátorem vlivu dané kultury. Cílem rodinné výchovy je uvést dítě do příslušného kulturního prostředí, naučit je orientaci v tomto prostředí plném symbolů a společenských standardů.“²⁹

Ačkoliv se význam slova rodina v poslední době s vývojem společnosti mění, úloha a poslání rodiny ve výchově dítěte je nezastupitelný, poněvadž zabezpečuje primární socializaci jednotlivce a je rozhodující okamžikem při jeho osobnostním vývoji.

Faktory představující rizika jsou například ekonomické potíže, chybějící jeden z rodičů v rodině, nebo rodič chovající se delikventně.

Z hlediska funkčnosti rodiny dělíme rodinu na funkční (plní všechny funkce rodiny) a funkční (občas zde dochází k poruchám některých funkcí, které však nějak vážně nenarušují život rodiny a ani nemají zásadní negativní vliv na dítě) a dysfunkční (vážné poruchy funkce rodiny, kde je velká pravděpodobnost ohrožen dítěte).

²⁹ KRAUS, B., POLÁČKOVÁ V., et al. *Člověk Prostor Výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. 1.vyd Brno: Paido, 2001, s. 57.

Samostatnou kategorií jsou děti vychovávané v dětských domovech, které mají oslabenou schopnost sociální komunikace a jejich delikventní chování se může stát pokusem o adaptaci na podmínky vnějšího světa.

V této části je nutné zmínit i rodičovskou autoritu, která je záležitostí vztahu a vzájemné vázanosti lidí mezi sebou. Těmto vztahům je typická dobrosrdečnost a rodičovská láska, která neopouští dítě ani při jeho chybách a neřestech, nebo proto, že je snad méně hezké, úspěšné, talentované, nebo obratné než ostatní děti. Láska bez námitek, kterou si dítě nemusí zasloužit tím, že bude například hodné, pracovité apod.

Dítě si musí být za všech okolností přesvědčené, že pro své rodiče představuje vždy hodnotu, přestože se mu nedaří.

Autorita je vážnost, jíž se těší někteří rodiče, učitelé, nebo starší lidé. Ti pak mají mocný vliv na dítě, které se těmto osobám sám a dobrovolně podřizuje.

Rodičovskou autoritu mohou rodiče v průběhu svého výchovného působení získat, udržet, nebo posílit, ale mohou ji i ztratit, nebo oslabit. Rodičovská autorita není nic pevného, trvalého a neměnného, na čem by bylo možno budovat vztah.

Výchovné prostředí, ve kterém jedinec vyrůstá a žije, je velmi důležité pro jeho budoucí vývoj, pro jeho budoucí postoj k životu, pravidlům a předpisům.

Přestože práva dítěte jsou uznána a chráněna několika předpisy a právními normami, mezi něž patří např. Ženevská deklarace práv dítěte z roku 1924, Deklarace práv dítěte přijaté Spojenými národy v roce 1959, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech nebo Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, můžeme se ve společnosti setkat s asociálním chováním namířeným vůči dětem. S politováním můžeme říci, že s pácháním této trestné činnosti se často setkáváme v rámci primární rodiny, což má negativně vliv na psychický vývoj dítěte. Nejčastěji jde o různé formy týrání, zneužívání, zanedbávání povinné péče, ale i násilí na jednom z rodičů, příliš tvrdá, nebo naopak příliš volná výchova, různé závislosti v rodině apod.

„Domácí násilí lze definovat jako zneužití postavení a moci, kterou pachatel v rodině má. Projevuje se nepřiměřenými požadavky, vynucováním podřízenosti oběti a kontroly nad jejím životem. Toho je dosahováno násilím, event. vyhrožováním a využíváním strachu z další újmy.“³⁰

³⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008, s. 633

2.6.2.2. Úmrtí rodičů, nebo rodiče

V případech úmrtí v rodině jde vždy o velkou tragédii, která je velmi bolestná pro rodinu, partnera a hlavně pro dítě, které zdaleka tolik nedokáže pochopit souvislosti.

Vyrovnat se s touto situací, ve které navíc záleží, jak k této události došlo, musí každý sám. U dítěte můžeme přispěchat s určitou pomocí, ale záleží také na věku, vztahu k dotyčné osobě a rodinném prostředí, ve kterém dítě žije.

Jak uvádí ve své publikaci Z. Matějček a Z. Dytrych, období truchlení bývá u různých dětí různě dlouhé s různě silnými projevy. U většiny lze ale rozlišit čtyři klasické fáze:

- *„Prvotní šok, kdy si dítě uvědomuje, že milovaná osoba se již neobjevuje.*
- *Období protestu, který nastartuje obrannou reakci a měl by vrátit věci do dřívějších kolejí.*
- *Beznaděj a zoufalství, když daný protest funguje nedostatečně a ztráta se projevuje jako definitivní.*
- *Proces vyrovnávání a smiřování se s touto tragédií a čas hledání nových východisek“³¹*

2.6.2.3. Závislost v rodině

Stále častější problém vyskytující se rodině je problém závislosti. Na vině je moderní způsob života, stále se zvyšující nezaměstnanost, ztráta zaměstnání, strach o zaměstnání, nemoci, přírodní katastrofy, hrozby celosvětových krizí a další psychicky náročné situace, které na člověka negativně působí.

Není se čemu divit, že mnoho lidí (častěji však muži) podléhají různým závislostem. Někdy však podléhají závislostem i mladí lidé. Ti musí čelit svodům alkoholu, drog, gamblerství, kouření a dalším neřestem.

Je alarmující, že *“některé děti začnou s drogami proto, že na ně rodiče neměli dostatek času, nevěnovali se jim, nemohli jim poskytnout potřebnou lásku a pochopení.”³²*

³¹ MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002, s.

³² *Závislost v rodině* [online]. 2016 [cit. 2016-12-12]. Dostupný na World Wide Web: www.substitutcni-lecba.cz

2.6.2.4. Vliv společnosti

Hledání důvodů, proč se mladí lidé tak snadno stávají účastníky delikventního a asociálního jednání, je složitým procesem. Hledat na tyto otázky konkrétní odpovědi je obtížné a najít absolutní řešení pak takřka nemožné.

Problém tkví v tom, že každý člověk je jedinečný a zároveň má rozdílné představy o tom, co je správné jednání ve společnosti a pro společnost. Etické chování se liší od zdvořilostního chování svou podstatností, neměnností a důležitost v jeho prosazování.

Zdvořilostní chování je upravováno v závislosti na konkrétní dané situaci a na potřebách daného prostředí.

Morální chování je společenstvím bez rozdílu kultur a vyznání vyžadováno a nedodržování takového chování je trestáno vyloučením viníka ze společnosti, jeho separací ve zvláštním prostředí, despektem a zostuzením.

Otázkou zůstává, zda jsou morální zásady porušovány úmyslně, nebo se zde člověk ztotožňuje s představou jednotlivce v závislosti na reakci společnosti o tom, jaké jednání je morální a jaké již překročilo hranici přípustnosti a akceptovatelnosti daným prostředím.

Představy jednotlivce o tom, co je morální jednání se různí v souvislosti s intenzitou náročnosti uspokojení svých základních životních potřeb.

Již dávno uplynula doba, kdy uspokojení základních životních potřeb směřovalo primárně k činnosti zajišťující obstarání obživy pro sebe a členy své rodiny.

Neomezené možnosti, jak si užívat života bez sebezapření technologických a sociálních vymožeností a tím si zvyšovat životní úroveň, je lákadlem, kterému se nelze ubránit.

Je na každém, zda se opět vrátí ke kvalitě výchovného prostředí a vstřípí dítěti zásady morálního jednání a mravních hodnot. Je třeba si však uvědomit, že ani odpovídající podmínky ideálního a dokonalého výchovného prostředí a dostatek všeho na co si je možno jen představit nepřináší záruku osvojení zásad morálního jednání.

Změny, které neustále probíhají v nastavení hodnotového žebříčku a ve stanovování priorit, které jsou potřebné pro každodenní spokojený život, mohou být důvodem dezorientace a rozkladu stávajícího prostředí.

Člověk, který je ochotný neustále upravovat svůj žebříček životních hodnot v závislosti na tom, jak se mění sociálně ekonomické situace, je připravený porušovat staletými osvědčené zásady. Plak a tíhu svých morálních závazků si ulehčuje vůči všem a všemu zdůvodněním, že ostatní lidé to taktéž nedodržují. Pravdou je, že každý člen společnosti se podílí, a je zodpovědný, na stavu morálky v této společnosti. Dnešní mládež, která se pohybuje v tomto prostředí a v této společnosti, nemá možnost vnímat výhody dodržování mravních zásad, neboť chybí autorita, která by zcela jasně ukázala, že dodržování a respektování etických a morálních zásad je ten jediný a správný směr.

V souvislosti s tímto problémem psycholog Jiří Petřivínský uvádí, že *“... pomalu mizí střední vrstva společnosti. Dítě většinou vyrůstá v prostředí, kde jsou rodiče bohatí a velmi zaměstnaní, takže na dítě „věčně nemají čas“ a vykupují si to drahými dárky. Nebo na druhou stranu vyrůstá dítě v prostředí, kde rodiče musí bojovat o každou korunu, aby si udrželi alespoň základní úroveň života.”*³³

Pro posouzení deformace morálky v naší dnešní společnosti hrají nezastupitelnou roli peníze a přeceňování jejich významu a důležitosti z hlediska umístění na žebříčku životních hodnot. Lidé jsou neustále utvrzováni v tom, že ten, kdo má peníze má vše a je spokojený. Peníze tak jsou synonymem štěstí. Každý po nich touží a nikdy jich není tolik, aby byl člověk spokojený.

Díky představě, že získání peněz za každou cenu, tedy i za cenu delikventního chování, je jediná možnost k opatření vysněné věci, která by měla přinést očekávaný prožitek štěstí, je důvodem, proč mladí lidé často podstupují rizika spojená s odpovědností za asociální a delikventní jednání. Přitom většinu věcí, po kterých mladí lidé touží a o nichž se domnívají, že díky nim budou šťastní, lze pořídit za nepatrnou hodnotu peněz.

Abychom našly ponaučení, drželi správný směr a cestu a neztráceli své hodnoty, je zapotřebí neměnit své postoje a představy o tom, co je morální a zachovávat a prosazovat morální zásady, které jsou neměnné po celá staletí.

2.6.2.5. Vliv institucí

V první řadě je třeba zmínit školu, jejíž význam ve společnosti vlivem slábnoucí funkce rodiny, roste, ačkoli o plném nahrazení péče funkční rodiny mluvit nemůžeme.

³³ *Dnešní mládež: drogy, sex a nuda* [online]. 2016 [cit. 2016-12-13]. Dostupný na World Wide Web: www.blesk.cz

„Přechodem do školy každé dítě ztrácí výlučné postavení, které do té doby mělo v rodině. Musí se přizpůsobit novému životnímu rytmu – nucenému vstávání v určitou dobu, vyučovacím hodinám děleným přestávkami a odpolední či večerní přípravě na školu. Škola se k němu staví jako k jednomu z mnoha dětí a především si žádá, aby se přizpůsobilo, „ukáznilo“, aby bylo „jako ostatní děti“³⁴

Jde o instituci, se kterou se mládež setkává nejčastěji a která hraje důležitou roli v utváření vztahu žáka ke škole, i když se často od socializačního působení školy na jedince očekává víc, než je reálně splnit.

Významnou úlohu má i třída, do jejíhož kolektivu jedinec patří. Důležitá je zde atmosféra, která ve třídě vládne, postoje, názory, vztahy mezi spolužáky, nebo pozice, jakou jedince ve třídě zaujímá.

Velmi důležité je a to zvláště pro malé děti, děti s nějakou vývojovou poruchou, nebo s diagnózou ADHD, přizpůsobení se nastavenému režimu a rychlé zařazení se do běžných aktivit dané školy.

*„Nepříznivé podmínky ve škole, konflikty mezi dítětem a učitelem, nepřizpůsobení se kolektivu dětí mohou vést ke školnímu selhávání, k nechuti ke škole a mohou se projevit poruchami chování ve smyslu úniku např. záškoláctvím, lhaním, alkoholem, delikvencí apod.“
„V pubertě se všechny povahové rysy a odchylky v chování zvýrazňují. Dochází ke konfliktům s rodiči, se spolužáky, s vychovateli. Tito jedinci nadhodnocují pocit kamarádství, chtějí vyniknout nad okolí, upozorňují na sebe. Tak vznikají i různé poruchy chování, jako lži, krádeže, opuštění domova a záškoláctví, sebepoškozování, sebevraždy, zneužívání alkoholu a ostatních drog, delikventní jednání apod.“³⁵*

Vliv na vztah žáků ke škole má i organizace života ve škole. Je-li život ve škole zajímavý, škola poskytuje dostatek zajímavých podnětů a nápadů, udržují pak studenti se školou trvalý kontakt. V opačném případě, je-li školní život nudný, bez nápadu a zajímavých akcí, pak se studenti odklánějí od školy a hledají zábavu mezi jinými institucemi.

³⁴ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 75

³⁵ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha: Armex Publishing, 2004, s. 37

Učitel se při své praxi může setkat s různými výchovnými problémy u svých žáků, mluvíme zde například o „*drobných krádežích, šikaně, útěcích z domova, vandalismu anebo záškoláctví*“.³⁶

Velký vliv na žáka má i osobnost učitele, který spolu s ostatními učiteli vytváří ve škole určitou atmosféru, která souvisí s osobnostními vlastnostmi jednotlivých učitelů.

Mezi vlastnosti, které mají pozitivní vliv a utváření kladný vztah k učiteli patří pochopení, laskavost, spravedlnost, schopnost sebeovládání, určité znalosti, didaktické dovednosti, náročnost, přejícnost, přímost, ale i dobrá nálada a znalost psychického rozpoložení svých studentů a žáků.

Učitel má představovat vzor, a pokud tomu tak není, cítí se žáci zklamaně a frustrovaně.

2.6.2.6. Vliv médií

Enormní moc mají v dnešní době média. Díky jejich činnosti dostáváme informace o určitých situacích a lidech, nehledě na to, zda jsou pozitivní či negativní.

*„V běžném denním styku (žurnalistika, politika) se termín médium používá jako souhrnné označení technických prostředků a sociálních systémů sloužících k hromadné komunikaci.“*³⁷

Mezi média, která na celou společnost, včetně dětí a mládeže, působí, můžeme řadit zejména – periodický tisk, tiskové agentury, televizi, film, video, nejrůznější zvukové záznamy, rozhlas a hlavně internetové servery.

Každé z uvedených medií jsou zaměřeny na jinou věkovou kategorii. Velmi malé děti nejvíce zaujme zvuk a barevné obrázky. Větší děti a mládež pak upoutá internet a televize, v některých případech i rozhlas a periodický tisk.

Tiskové agentury nevytváří produkty určené přímému spotřebiteli, ale výsledky své činnosti poskytují jiným mediím, která je následně prezentují veřejnosti.

V současné době má pro mnoho lidí největší vliv televize. Údaje ze statistik dokonce uvádějí, že „... *dnešní třináctileté dítě vidělo v televizi asi 52 tisíc vražd, znásilnění, ozbrojených*

³⁶BAKOŠOVÁ, Z. *Sociální pedagogika*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1994, s.

³⁷MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003, s. 23

loupeží a přepadení, přičemž „průměrné“ dítě stráví nejméně 25 hodin týdně před obrazovkou.“³⁸

V dnešní době se však do popředí zájmu dostávají internetové servery a dokonce se zdá, že mohou mít větší vliv než televize. Děje se tak z důvodu, že s internetem se setkávají děti již na základních školách. Negativní věcí internetu však je, že malé děti a pubescenti ještě tolik nedokážou rozlišit realitu od fiktivní skutečnosti a mohou se tak lehce stát obětí trestného činu.

Samostatnou kapitolou je rozhlas, který sice nemá takový vliv jako internet a televize, přesto se z něj dozvídáme informace většinou jako první. Většina lidí si jej pustí ráno u snídaň, poslouchá jej v práci, nebo při řízení auta. Jsme jím teda doslova obklopeni.

2.6.2.7. Vliv vrstevníků a volný čas

Dnešní mládež je typická tím, že svůj volný čas tráví ve virtuálním světě, ve světě počítačových her, sociálních sítí nebo pouhým „poflakováním“ se v partě svých vrstevníků, kteří jim „pomáhají“ zvládat různé životní situace.

„Je to i jeden z důvodů rozšíření skupinové kriminality mládeže a dětí. Takovéto party jsou pak současně i náhradní skupinou pro jedince a ten přijímá jejich vlastní sociální a mravní normy. Negativní momenty využívání volného času se posunují od starší mládeže k mladším dětem.“³⁹

Faktorem většího nebezpečí kriminálního a delikventního jednání je tehdy, pokud se jedinec připojí například k drogové, rasistické, nebo pseudonáboženské skupině, apod.

Před rokem 1989 existovaly politicky angažované organizace jako Pionýr, Jiskra, nebo SSM, které vyplňovaly volný čas dětí a mládeže. Po jejich zrušení však nebyla připravena žádná alternativa těchto organizací, která by převzala hromadnou výchovu mládeže k trávení volného času. Byly zde sice spolky jako například Junák, Sokol, nebo Skaut, ale byly znevýhodňovány a jejich porevoluční oživení se již nesetkalo s podporou veřejnosti tak, aby došlo k jejich rozšíření.

2.6.2.8. Vliv delikventně zaměřených part

Dnešní dospívající mládež zpravidla tráví svůj volný čas mezi svými vrstevníky. Zejména mládež z dysfunkčních rodin vyhledává vrstevnické party, které jsou pro ně důležitější,

³⁸ SUCHÝ, A. *Mediální zlo – mýty a realita: souvislost mezi sledováním televize a agresivitou dětí*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2007, s. 13

³⁹ ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. *Kriminologie a prevence kriminality*. Vyd. 1. Praha: Armex Publishing, 2004, s. 38.

než pro mládež vyrůstající v rodinách funkčních. Důvodem může být rodičovský nezáměr o výchovu, nejasná pravidla ze strany rodičů, nebo naopak despotické trestání apod.

Pokud se pak dítě dostane do špatné skupiny svých vrstevníků, může to mít důsledky pro jeho budoucí život, zejména pokud se v partě experimentuje s omamnými látkami, alkoholem, nebo dochází ke kriminální činnosti. Nároky ostatních vrstevníků v partě na konformitu jsou tady daleko vyšší než v jiných skupinách. Jde o určitý způsob vyjadřování, vzhled a úprava zevnějšku, včetně oblečení, postoj ke škole, k rodičům, návykovým látkám, sexualitě apod. Vůdce takové party má na ostatní členy velký vliv, který zneužívá, což platí daleko více u dětí, které nemají podporu své rodiny.

V některých partách může být podmínkou přijetí spáchání nějakého trestného činu. Následně může být tento adept vůdcem party, nebo ostatními členy vydírán, že jeho čin oznámí na policii. Je zde pak riziko ztráty pozice v partě, ale také je posilována hrozba prozrazení a různých sankcí.

Členové delikventních skupin přicházejí nejčastěji z podskupin mladých lidí, kteří se velmi dobře znají z jednoho zařízení, jako jsou například herny, diskotéky, bary apod. Na to, aby v těchto zařízeních trávili volný čas, jim chybí finanční prostředky a tak si je začnou obstarávat drobnými krádežemi, které přerůstají v řízené a plánované akce závažnějších trestných činů.

„Časté uvolňování rodinných vazeb v nefunkčních rodinách a celkové oslabování sociálních vazeb "nezdárných" mladých lidí v postindustriální společnosti vede k tomu, že si některé vrstevnické skupiny mládeže vytvářejí svoje vlastní, na první pohled nezávislé ideologie, jež mohou být živnou půdou delikventního chování.“⁴⁰

2.6.3. Užívání alkoholu a omamných látek

Za trestnou činností páchanou ze strany dětí a mládeže stojí v mnoha případech alkohol, nebo jiná návyková látka, která stupňuje agresivitu a vyvolává nepřiměřené reakce.

Na dnešní děti a dospívající mládež působí celá řada negativních faktorů. Ke vzniku kriminálního a delikventního chování však většinou nestačí pouze jeden faktor, ale většinou půjde o kumulaci nežádoucích činitelů. Mnohdy půjde o výchovné problémy v rodině a z toho plynoucí nízké sebevědomí, zvýšená agresivita, která vyvrcholí záškoláctvím, útekem z domova, připojení se k určité delikventně se chovající a jednající partě, která šikanuje ostatní apod.

⁴⁰ MATOUŠEK, O., KROFTOVA, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 84.

V dospívajícím, ale někdy i v dětském, věku je velkým problémem, který může vyústit až v závislost, je alkohol. „*Závislost na alkoholu je definována jako psychický a i fyzický stav, charakterizovaný nutkáním užívat stále nebo periodicky alkohol s cílem dosáhnout psychických účinků a vyhnout se nepříjemným pocitům spojených s jeho absencí.*“⁴¹

Další problém představují cigarety, omamné látky, ale především drogy, se kterými se dnešní děti mohou setkat již na základních školách.

První setkání s drogou je pro řadu dětí a mladistvých zdarma. Další pokusy jsou však již za nemalé peníze, a pokud dítě, nebo dospívající nemá na zaplacení, snaží se prostředky opatřit jiným způsobem, například krádežemi. Je tedy možné říci, že „... *dříve byly delikty mladistvých páchány pod vlivem drog, zatímco v současné době jsou spíše páchány delikty za účelem zisku prostředků na jejich obstarání.*“⁴²

Velké riziko, kromě negativního společenského chování, ale představuje i poškození zdraví a organismu dětí a mladistvých.

Drogy můžeme rozdělit na tvrdé a lehké, které jsou u dospívajících ve velké oblibě. Nejčastěji je z lehkých drog užívána marihuana.

2.6.4. Gamblerství – patologické hráčství

Gamblerství neboli patologické hráčství představuje velký problém současné společnosti a týká se stále častěji velmi mladých lidí.

Prim. MUDr. Karel Nešpor, CSc. uvádí některé skutečnosti, které mohou vést ke vzniku gamblerství - patologického hráčství. Níže je uveden tzv. Nešporův model.

„1. Psychický systém (uvádí, že někteří lidé jsou zranitelnější než jiní. Příčinou může být těžká životní zkušenost, ale také určité osobnostní charakteristiky – např. tendence vyhledávat vzrušení a riziko za každou cenu).

2. Fyzický systém (patologické hráčství ovlivňuje psychiku a celkovou kondici).

⁴¹ ZOUBKOVÁ, I., NIKL, J., ČERNÍKOVÁ, V., *Kriminalita mládeže*. Praha: PA ČR, 2001, s.

⁴² Ministerstvo vnitra České republiky. *Sociologická rešerše výzkumů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům u dětí a mladistvých*[online]. [cit. 2016-31-12]. Dostupný na World Wide Web:<http://www.mvcr.cz/clanek/sociologicka-reserde-vyzkumu-ke-kriminalite-a-socialne-patologickym-jevum-u-deti-a-mladistvych.aspx>

3. Rodinný systém (rodina může jedince před vznikem patologického hráčství chránit, ale může také vzniku choroby napomáhat).

4. Sociální systém (na vzniku nebo prevenci má svůj podíl společnost, která legalizuje zákony a upravuje formy hazardní hry).⁴³

V dnešní době, při velké pracovní vytíženosti rodičů, tráví často děti a mládež svůj volný čas sledováním televize, nebo hraním počítačových her, což vede mimo jiné k podpoře vzniku závislosti na hazardních hrách.

Všechny svody, včetně gamblerství, na dospívající působí, mnoho z nich je vyzkouší už jenom proto, aby jejich oblíbenost v očích vrstevníků stoupla. Hraní her se nutně nemusí vyvinout v závislost, na tu má vliv řada faktorů, například dědičnost, osobnost jedince, vliv rodiny, kamarádů nebo prostředí, ve kterém žije a vyrůstá.

2.6.5. Šikana

„Ačkoli by dnešní škola měla směřovat k demokratickým principům ve výchově a měla by pobízet žáky a studenty ke vzájemné komunikaci a k respektu vůči ostatním, objevuje se u dětí a mládeže stále častěji jeden z nejvýraznějších sociálně patologických jevů – šikanující chování.“⁴⁴

K šikaně a ostrakizaci nějakým způsobem se odlišujících jedinců dochází tedy nejčastěji ve školním prostředí, mezi spolužáky.

„Šikana – jeden nebo více žáků úmyslně a většinou opakovaně týrá spolužáka nebo spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.“⁴⁵

Kromě šikany, jako varianty agresivního chování, se můžeme setkat i s pojmem teasing, což představuje chování, které šikanu zdánlivě připomíná, nicméně jde většinou o nevinné škádlení mezi dětmi, které jim není nepříjemné – např. *„na druhém stupni základní školy chlapci provokují děvčata proto, že se jim líbí. Dívky křičí, chichotají se, někdy i chodí žalovat, dospělý však vidí, že jim toto škádlení chlapců vůbec není nepříjemné, jejich stěžování je pouze formální.“⁴⁶*

⁴³ PRUNNER, P. *Psychologie gamblerství aneb sázka na štěstí*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, s. 63.

⁴⁴ SOBOTKOVÁ, V. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Vyd. 1. Praha: Grada, Psyché (Grada), 2014, s. 147

⁴⁵ MARTÍNEK, Z., *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 109

⁴⁶ MARTÍNEK, Z., *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 109

2.6.6. Agresivita

Agresivitu, jako další rizikový faktor vzniku delikvence a kriminality dětí a mládeže, můžeme definovat jako „*chování dítěte, které je zaměřeno proti vrstevníkům (někdy také rodičům nebo vychovatelům), které se projevuje útočností – útočným jednáním vůči druhému jedinci.*“⁴⁷

Jde o formu chování, kde záměrem je někoho poškodit, někomu ublížit nebo donutit někoho, aby vyhověl přáním a požadavkům agresora, přičemž agresivita je předpoklad k tomuto jednání a chování.

„*Americký psycholog a vysokoškolský učitel K. E. Moyer rozlišil sedm typů agresí, objevující se jak u zvířat, tak u lidí a přitom vycházel z pozorování zvířecího chování. Jde o následující typy agresí:*

- *predátorská agrese*
- *agresi mezi samci nebo samicemi,*
- *agrese vyvolaná strachem*
- *dráždivá agrese*
- *rodičovská agrese (případně mateřská či otcovská)*
- *sexuální agrese*
- *agresi jako obrana teritoria*“⁴⁸

Agresivita se může projevit v jakémkoli prostředí – doma, ve škole, v rámci vrstevnické skupiny a party apod.

Stanislav Bendl ve své publikaci *Kázeňské problémy ve škole* uvádí, že „*hlavními příčinami nekázně jsou větší dávky vrozené agresivity u některých dětí, některé formy onemocnění nebo poruchy chování - např. hyperaktivita, nedostatky ve výživě, nedostatečná výchova v rodině, životní prostředí, nekázeň ve společnosti, negativní vliv mediálního násilí, přetíženost dětí, skutečnost, že některým dětem déle trvá než přivyknou školnímu režimu, nuda, předvádění se chlapců před děvčaty a naopak, boj žáků - zpravidla chlapců - o moc, vzájemné antipatie mezi žáky nebo učiteli a žáky, nehezké školní prostředí, neuspokojivé hygienické*

⁴⁷ ŠPAŇHELOVÁ, I. *Jak usměrňovat agresivitu*. 1. vyd. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007, s. 5

⁴⁸ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, s. 38

podmínky včetně nedostatku příležitosti k pohybu o přestávkách, snaha některých žáků na sebe upozornit, málo učitelů - mužů na základních školách, „fyziologická neposlušnost“, „testování“ učitele, žákovské pokusy s tím, co jim učitelé dovolí, kam až ve svém chování smějí zajít, školní neúspěšnost, nevyhovující atmosféra ve školách a chování některých učitelů apod.“⁴⁹

I u agresivity je na místě primární prevence v podobě správné výchovy ze strany rodičů a ostatních dospělých, působících na dítě a dospívajícího.

2.6.7. Dětská prostituce

Dětskou prostituci můžeme vymezit jako *„zjednání nebo nabízení služeb dítěte k provádění sexuálních aktů za peníze nebo jakoukoli jinou odměnu.“⁵⁰*

K prostituci se dítě může dostat v rámci sociálně slabších rodin, kde je rodiči nuceno vydělávat na jídlo, alkohol, nebo drogy.

„Velmi časté jsou i případy, kdy děti samy jsou ochotné přistoupit k jakékoli formě sexuální aktivity za peníze, ač nežijí v chudobě. Jde často o osobní prospěch, o možnost „rychlého zbohatnutí“, o konzumní život.“⁵¹

Stejně tak dochází k případům únosů do zahraničí, kde je pod nátlakem a hrozbou nuceno k prostituci. Řada dětských životů je tak zničena, psychika takového dítěte je velmi narušena, často již napořád. Zařazení těchto dětí a mladistvých do společnosti je velmi složité a není výjimkou, že tyto děti a mladiství neumějí už žít jinak než tímto způsobem, tedy společensky nepřijatelným.

Všechny výše uvedené rizikové faktory jsou závažné a je nutné se jimi zabývat a předcházet jim, aby nevyústily v kriminální činnost a delikventní jednání.

⁴⁹ BENDL, S. *Jak předcházet nekázní aneb kázeňské prostředky*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství ISV, 2004, s.

⁵⁰ MILFAIT, R. *Komerční sexualizované násilí na dětech. Prostituce. Pornografie. Obchod*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2008, s. 11

⁵¹ JANIKOVÁ, H., BEZDÍČEK M., *Škola za oponou – sociálně patologické jevy u dětí a mládeže. Vandalismus, kriminalita, delikvence, prostituce dětí a mládeže*. 2. Vyd. Praha: Benepal, 2013, s. 38

3. Prevence kriminality a delikvence mládeže

V rámci prevence kriminality vyvíjejí státní, veřejnoprávní i soukromoprávní subjekty takové aktivity, které směřují ke kontrole kriminality a ke snížení strachu a obav z ní. Cílem těchto subjektů je udržet chování občanů v mezích dohodnutých a stanovených norem a hodnot, přičemž se ke splnění tohoto cíle používají především prostředky nesankční povahy. Úsilí a snaha o vymýcení procesů, které vedou k páčání trestné činnosti, musí přijít předtím, než k samotné trestné činnosti dojde.

Přestože slovo „prevence“ nalezneme v mnoha právních normách, nejde o právní pojem.

Konkrétně je prevence vyjádřena v § 1 zákona č. 141/1961 trestního řádu soudního (dále jen trestní řád), kde je uvedeno, že trestní řízení musí působit k upevňování a dodržování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti, k výchově občanů v duchu důsledného zachování zákonů a pravidel občanského soužití i čestné plnění povinností ke státu a společnosti.

„Dobrá prevence musí předcházet všem typům sociálního selhání - kriminalitě, abúzu drog, odpadávání ze škol a z učebních poměrů, předčasným těhotenstvím, nákaze HIV virem atp. Navíc - cílem primární prevence nemůže být pouhá absence sociálně patologických jevů, cílem musí být prevence sociálně příznivého chování, tj. chování, jež se neslučuje s jednáním protispolečenským.“⁵²

Cílem prevence mládeže je snaha co nejvíce snížit a omezit vznik nežádoucích projevů a poruch chování. Důležité je tak zajistit vhodné podmínky pro správný vývoj a duševní a tělesné zdraví dětí a to tím, že výrazně omezíme možnost dětí shledat se s chováním sociálně patologickým a toto chování následně používat. K předcházení vzniku nežádoucích jevů jsou ve většině případů přijata taková preventivní opatření, která vyplynula z dlouhodobých analýz, výzkumů a pozorování.

Ministerstvo vnitra České republiky v rámci oddělení prevence kriminality dělí prevenci na tři stupně a úrovně preventivních opatření:

- primární prevence
- sekundární prevence
- terciární prevence

⁵² MATOUŠEK, O., KROFTOVA, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 267

3.1. Primární prevence

Tato nejdůležitější část prevence zahrnuje především osvětu v rámci výchovně-vzdělávacích, volnočasových a poradenských aktivit, zaměřující se na širší veřejnost jako celek, ale i na jednotlivce a instituce.

Hlavní část primární prevence by měli provádět rodiče, učitelé ve školách a společnost, s cílem předejít vzniku poruch u dětí a mládeže, které by následně mohly vyústit v delikvenci.

„Velký důraz při komunikaci ve skupině (např. školní třídě) má být kladen zvláště na formu předávaných informací, které jsou vždy přizpůsobeny a přiblíženy danému věkovému složení skupiny. Srozumitelnost a pochopení sdělení je cestou k úspěchu. Žáci jsou motivováni přednášejícími ke společnému řešení problémových témat.“⁵³

Primární úroveň prevence by měl být založen na spolupráci státu (prostřednictvím jednotlivých ministerstev), hromadných sdělovacích prostředků, vzdělávacích i jiných institucí s jednotlivci (např. rodiči) a to formou her, letáků, brožurek, exkurzí, přednášek apod.

V souvislosti s primární prevencí je nutné říci, že se pracuje s jedinci, jejichž vývoj není dosud narušen, tzn., jsou sociálně „zdravý“, a kteří tak nepáchají delikventní a kriminální činnost.

3.2. Sekundární prevence

Sekundární prevence je zaměřena na skupiny nebo jedince, kteří se pohybují na hraně zákona, a je u nich velká pravděpodobnost, že by se mohli stát pachateli trestné činnosti, nebo její obětí.

Sekundární prevence má předcházet sociálně patologickým jevům (jako jsou např. záškoláctví, šikana, vandalismus, rasové konflikty) u těch, kteří jsou považováni za rizikové a prevence má podchytit poruchu chování v počátečním stádiu s tím, aby se již dále neprohlubovala. (MŠMT, 2016, online).

K nápravě jednotlivce v rámci sekundární prevence mnohdy stačí vhodně zvolená terapie a péče (ambulantní, nebo ústavní), kterou vykonávají instituce a sociální pracovníci pracující

⁵³ ZOUBKOVÁ, I., ČERNÍKOVÁ V., NIKL J.. *Kriminalita mládeže*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, Právo (ANAG), 2001, s. 43

s rizikovou mládeží, výchovné ústavy, protidrogová centra, pedagogicko-psychologické poradny, ale i školy prostřednictvím svých učitelů a především rodina.

Sekundární péče je ve své podstatě systémem poraden pro děti, jejich rodiče a náhradní rodinné pečovatele. Jejím cílem je podpořit jedince ze skupin ohrožených zvýšeným rizikem vzniku patologického chování a pomoci jim vést smysluplný a spokojený život. (MVČR, 2016, online).

3.3. Terciární prevence

Terciární prevence spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění vč. rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení apod.). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.(MVČR, 2016, online).

Z důvodu, že v rámci terciární prevence se pracuje s jedinci (skupinami), kteří již spáchali trestné činy, berou drogy apod., je zde důležitá ochrana společnosti a snižování následků spáchaných kriminálních činů. Mezi instituce, které se zabývají preventivní činností, patří: výchovné a diagnostické ústavy, vězení, psychiatrické léčebny, protialkoholní léčebny, Dropin apod.

Smyslem ukládaných opatření je v první řadě vytvoření vhodných podmínek pro duševní a sociální rozvoj mladistvého s přihlédnutím ke všem okolnostem a poměrům.

3.4. Jiné typy prevence

Kromě výše uvedených druhů preventivních opatření, které vymezilo Ministerstvo vnitra České Republiky, můžeme najít i jiné typy prevence. Jedná se o prevenci sociální, situační a prevenci viktimmnosti a pomoci obětem trestných činů.

3.4.1. Sociální prevence

Sociální prevenci tvoří aktivity, které ovlivňují proces socializace, sociální integrace a také aktivity orientované na změnu nepříznivých ekonomických a společenských podmínek, jež jsou považovány za rozhodující důvody páchaní trestné činnosti.

Hlavním účelem sociální prevence je ovlivnit děti a mládež, abych svým chováním v budoucnu nepáchala trestnou činnost. V první řadě jde o správnou výchovu, která začíná

v rodině, na které navazují další složky výchovy dětí v mateřských školách, školách a lokálních společenstvích.

V České republice se v oblasti sociální prevence angažují i nevládní organizace a svůj podíl má i sociální politika státu ovlivňující systém vzdělávání, stabilitu rodiny, fungování policejního a soudního aparátu, zaměstnanost a další instituce zabývající se ohroženou mládeží.

Preventivně na správný vývoj mládeže působí i vzdělávací regionální a lokální programy, které jsou zaměřené na skupinu rizikových dětí a mládeže. Výhodou těchto místních programů je znalost místních poměrů a celkové sepětí s danou lokalitou.

„Preventivní opatření na státní, regionální a lokální úrovni se ale mohou setkat s úspěchem pouze tehdy, pokud jsou pevné pilíře prevence založeny na kvalifikovaném rozpoznávání problémů a je-li průběžně monitorován jejich očekávaný vliv i neočekávané vedlejší účinky.“⁵⁴

3.4.2. Situační prevence

Situační prevence je založena na zkušenosti, že některé druhy kriminality se objevují v určitém období, na určitých místech a za určitých podmínek a situací.

V rámci situační prevence jde o odstranění příležitostí a podmínek, které vedou, nebo mohou vést pachatele ke spáchání trestné činnosti.

Za předpokladu, že jsou zvolena správná a vhodná technická, fyzická a režimová opatření a použity adekvátní finanční a personální prostředky, je úspěšnost situační prevence velmi vysoká. Největší úspěšnost je při omezování majetkové trestné činnosti.

Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce a v rámci vymezených kompetencí i Ministerstvo vnitra, respektive Policie ČR. (MVČR, 2016, online).

3.4.3. Prevence viktimnosti a pomoci obětem trestných činů

Viktimizace je označením pro proces, v němž se potenciální oběť stává skutečnou obětí. Tento proces může být ovlivněn chováním oběti (např. její neopatrností, provokujícím chováním), nebo vztahem pachatele a oběti. (MVČR, 2016, online)

⁵⁴ TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Praha: Grada, 2010, s. 103

„Dalším pojmem je viktimmnost označující „disponovanost“ jedince nebo skupiny osob stát se obětí trestného činu. Jinak řečeno viktimmnost vyjadřuje stupeň pravděpodobného rizika, že se jednatel nebo určitá sociální skupina stane obětí trestného činu.“⁵⁵

Výčet sociálních skupin, jejichž příslušníci se častěji než ostatní občané stávají oběťmi kriminálního jednání v konkrétním období, obsahují též policejní statistiky, které sledují tzv. objekty zájmu pachatele. Jde o skupiny osob, které se nějakým způsobem odlišují např. svým povoláním, majetkovými poměry, věkem, psychickými a sociálními vlastnostmi, a jsou tak pro potencionální pachatele trestné činnosti atraktivní.

Vyšší pravděpodobnost stát se obětí zločinu je např. u pracovníků určitých profesí: policistů, pracovníků bezpečnostních služeb, taxikářů, obsluhy benzinových čerpadel, pracovníků na přepážkách bank, pošt, obchodů; dále u seniorů, dětí a mladých lidí, žen, psychicky či fyzicky handicapovaných osob, cizinců, přistěhovalců, členů menšin a u lidí na okraji společnosti: prostitutek, alkoholiků, narkomanů, příslušníků podsvětí, bezdomovců apod. (MVČR, 2016, online).

Cílem prevence viktimmnosti je připravit osoby na situace, do kterých by se mohly snadno dostat. V praxi půjde o individuální, nebo skupinové poradenství (právní, psychologické, zdravotní apod.) a trénink nácviku reakce v situaci ohrožení trestnou činností.

3.5. Opatření ukládaná mladistvým

Dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže můžeme rozlišit opatření, která mohou být na základě tohoto zákona ukládána mladistvým.

Tato opatření mají za úkol uchránit mladistvého jedince před škodlivými vlivy a předcházet páchaní trestné činnosti.

V § 10 uvedené zákona je uvedeno, že mladistvému lze uložit pouze tato opatření:

- výchovná opatření
- ochranná opatření
- trestní opatření

3.5.1. Výchovná opatření

Mezi výchovná opatření patří:

⁵⁵ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: *Základy kriminologie a trestní politiky*. I. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s. 158

- **dohled probačního úředníka** – probační úřední sleduje chování mladistvého a poskytuje mu odbornou pomoc a vedení, čímž umožňuje mladistvým vést řádný život.
- **probační program** – snahou a úkolem těchto programů je posílit odpovědnost u mladistvého za své jednání a chování a vybudovat schopnost akceptovat společenské normy a pravidla.
- **výchovné povinnosti** – zde můžeme zařadit např. povinnost mladistvého bydlet u rodičů, kteří mají odpovědnost za jeho výchovu, napravit následky deliktu, podrobit se léčbě závislosti na návykových látkách.
- **výchovné omezení** – spočívá v povinnosti vyvarovat se určitého chování, nestýkat se s určitými lidmi, nenavštěvovat určitá místa a nepřechovávat předměty, které by mohly být určeny k páchání trestné činnosti.
- **napomenutí s výstrahou** – Soud pro mladistvé zdůrazní protiprávnost činu mladistvého a upozorní jej na důsledky, které by mu hrozily v případě, že by se v budoucnu opětovně dopouštěl trestné činnosti.

Tato opatření je možné mladistvým uložit samostatně při upuštění nebo podmíněném upuštění od trestního opatření. Lze je uložit současně s ochranným, nebo trestním opatřením.

Výchovná opatření ukládá soud, nebo státní zástupce, již v době řízení, před rozhodnutím soudu se souhlasem mladistvého.

3.5.2. Ochranná opatření

Do kategorie ochranných opatření patří ochranné léčení, ochranná výchova, zabránění věci a zabezpečovací detence.

Ochranná výchova může být uložena pouze na základě zákona o soudnictví ve věcech mládeže a lze jí změnit v ústavní výchovu, nejpozději však do dovršení osmnáctého roku věku.

Ochranné léčení, zabránění věci a zabezpečovací detence se ukládá na základě trestního zákoníku.

Úkolem ochranných opatření je pozitivně působit a ovlivnit mravní, duševní a sociální vývoj mladistvého.

3.5.3. Trestní opatření

V případě, že by uložení výchovného, nebo ochranného opatření nestačilo k naplnění účelu zákona o soudnictví ve věcech mládeže, ukládá soud pro mládež trestní opatření.

Jde o obecně prospěšné práce, propadnutí věci, zákaz činnosti, odnětí svobody podmíněna zkušební dobou, odnětí svobody podmíněné na zkušební dobu s dohledem a nepodmíněné odnětí svobody.

3.6. Organizace systému prevence v České republice

Prevence kriminality má významný vliv její celkový vývoj. Na centrální úrovni je ústředním metodickým a koordinačním orgánem Republikový výbor pro prevenci kriminality, jehož hlavní činností je vytvářet preventivní politiku vlády ČR na meziresortní úrovni a podpora její realizace na místní úrovni, která představuje základ systému prevence kriminality v České republice.

Úkoly, které souvisejí s činností sekretariátu Republikového výboru pro prevenci kriminality, zajišťuje odbor prevence Ministerstva vnitra ČR. Tento výbor také přitom rozhoduje o přidělování finančních prostředků na projekty, které jsou realizovány v rámci jednotlivých preventivních programů.

Centrální orgány státní správy zastoupené v Republikovém výboru pro prevenci se podílejí na jeho činnosti, ale i na realizaci úkolů, stanovených ve Strategii prevence kriminality na stanovené období.

Ministerstvo vnitra, Policie ČR, vyšší samosprávné celky, obce a další orgány veřejné správy mají pro výkon a zajištění prevence kriminality zajištěny personální a institucionální odborníky, včetně legislativního prostředí a odpovídajícího finančního zabezpečení.

„Prevence kriminality je na úrovni národní podporována odpovídajícím dotačním systémem, jehož správu provádí Ministerstvo vnitra. Vláda ČR uvolňuje každý rok potřebné finanční prostředky, které zároveň odpovídají možnostem státního rozpočtu.“⁵⁶

Zákonem o soudnictví ve věcech mládeže jsou upraveny podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, dále pak opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže, který projednává protiprávních činů, kterých se dopustili děti mladší patnácti let a mladiství.

⁵⁶ Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2016-2020.aspx>.

Důvodem je uložit takové opatření, které přispěje ke zdržení se páčání trestné činnosti ze strany pachatele a k tomu, aby si našel odpovídající společenské uplatnění a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy, která jeho protiprávním činem vznikla.

„Řízení přitom musí být vedeno takovým způsobem, aby pomáhalo předcházet a zamezovat páčání dalších protiprávních činů.“⁵⁷

3.7. Strategie prevence kriminality v České republice v období let 2016 - 2020

Dne 25. 1. 2016 schválila Vláda České republiky dokument, který předložil ministr vnitra a předseda Republikového výboru pro prevenci kriminality Bc. Milan Chovanec, s názvem Strategie prevence kriminality v České Republice na léta 2016 až 2020 (dále jen „Strategie“). Tento dokument navazuje na Strategii prevence kriminality na léta 2012 až 2015.

Strategie představuje jednotlivé dílčí oblasti preventivní politiky státu v rámci kriminality.

„Cílem Strategie je:

- 1. Snižování míry a závažnosti trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů.*
- 2. Snížení výskytu delikventní činnosti u cílových skupin definovaných ve Strategii či jejich ochrana.*
- 3. Efektivní a koordinovaný systém prevence kriminality*
- 4. Komplexní přístup v komunitách postavený na spolupráci obce, Policie ČR i dalších subjektů.“⁵⁸*

Uvedené strategické cíle jsou v souladu s aktuálními prioritami prevence a kriminality na mezinárodní úrovni, což vyplývá z Deklarace z Dauhá, kde se ve dnech v dubnu roku 2015 konal kongres OSN pro prevenci kriminality a trestní justici. Priority, které vyplývají pro členské státy, tj. i pro Českou republiku, jsou následující:

- *„usilovat o zavedení efektivních opatření pro ochranu a podporu obětí a svědků nejrůznějších trestných činů;*

⁵⁷ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

⁵⁸ Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2016-2020.aspx>.

- *usilovat o posílení rozvoje a užití prostředků a metod ke zvýšení kvality statistických informací za účelem zvýšení efektivnosti prevence kriminality na národní, regionální a mezinárodní úrovni;*
- *usilovat o eliminaci všech forem diskriminace včetně rasismu, xenofobie, náboženské netolerance, mj. prostřednictvím osvěty, vzdělávacích aktivit;*
- *usilovat o vytváření bezpečného a pozitivního prostředí ve školách prostřednictvím ochrany dětí před všemi formami násilí, šikany a sexuálního zneužívání;*
- *podporovat aktivní zapojení celé společnosti včetně občanské společnosti, soukromého sektoru a médií do rozvoje a realizace strategií prevence kriminality, a to za účelem povzbuzení důvěry veřejnosti v trestně právní systém;*
- *hledat možnosti, jak využít tradičních i nových informačních a komunikačních technologií pro rozvoj a posílení strategií a programů prevence kriminality a trestní justice*⁵⁹

„Systém prevence kriminality v České republice měl v letech 2016 až 2020 fungovat v rámci 3 úrovní:

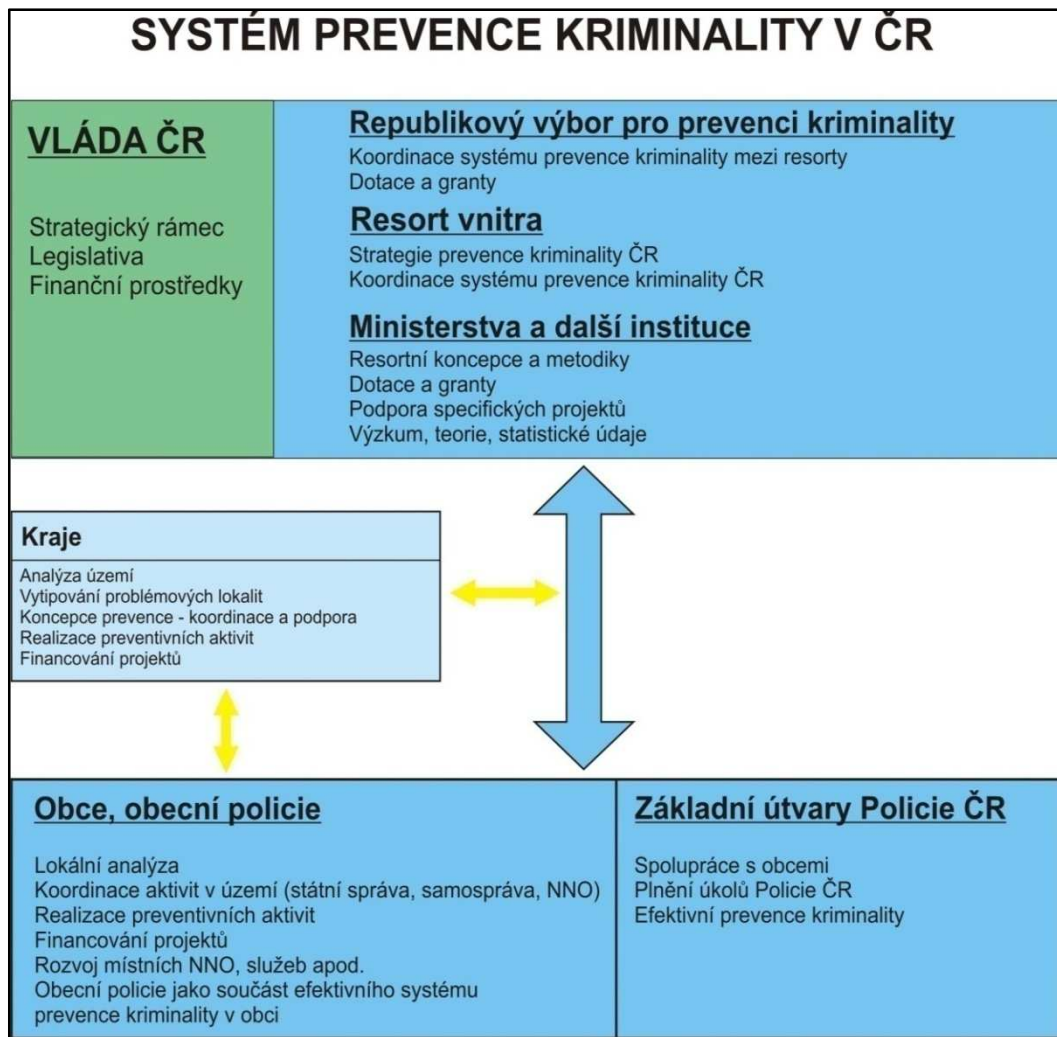
- 1. republiková – koordinační roli zde plní meziresortní orgán Republikový výbor, Vláda ČR, ministerstva a další státní instituce*
- 2. krajská – plní krajské úřady,*
- 3. lokální – plní samosprávy měst a obcí zatížených vysokou mírou kriminálně rizikových jevů.*⁶⁰

Pro názornost je dále uvedeno schéma systému prevence kriminality v rámci České republiky na roky 2016 – 2020, ze kterého je patrné, že se jedná o kompaktní systém, který reaguje na základní problémy a také přestavuje strategické cíle.

⁵⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web:<http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2016-2020.aspx>

⁶⁰ Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web:<http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2016-2020.aspx>.

Obr. č. 1: Systém prevence kriminality v ČR

Zdroj: Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2016-2020.aspx>.

Ústředním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední i vysoké školy, pro vědní politiku, dále pro výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v uvedené oblasti a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež, tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu, je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

V oblasti prevence kriminality a delikvence je MŠMT odpovědné především za následující činnosti:

- *„Koncepci, obsah a koordinaci v oblasti specifické primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v rámci působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy.*
- *Zpracovávání metodických, koncepčních a jiných dílčích materiálů souvisejících s problematikou specifické primární prevence tohoto rizikového chování.*
- *Přípravu materiálů v rámci legislativy.*
- *Průběžné plnění úkolů, které vyplývají z vládních usnesení, strategií a koncepcí a z nich vyplývajících akčních plánů jednotlivých resortů.*
- *Další činnosti.“⁶¹*

⁶¹ Ministerstvo vnitra České republiky. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 [online]. [cit. 2016-16-10]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2016-2020.aspx>.

II. EMPIRICKÁ (PRAKTICKÁ) ČÁST

4. Výhodiska a cíle průzkumu

4.1. Výhodiska a cíle průzkumu

Jak již bylo uvedeno v úvodu, praktická část mé práce se orientuje na zmapování toho, jaké povědomí mají mladiství na středních školách o problematice sociálně patologických jevů, trestech a následné prevenci kriminálního a delikventního chování.

Stanovila jsem si následující předpoklady:

1. V první části samotného průzkumu budu zjišťovat, zda se dotazovaní studenti někdy setkali s kriminalitou a delikvencí, zda sami byli v pozici pachatele protiprávního činu, s čímž souvisí i otázka důvodu, proč se mladiství dopouštějí protiprávních činů.
 - a) **Předpokládám, že ve větší míře se studenti s protiprávními činy setkali u jiných, než to, že by oni sami spáchali protiprávní čin.**
 - b) **Předpokládám, že většina studentů se nikdy osobně sama nedopustila protiprávního činu.**
 - c) **Předpokládám, že podle názoru dotazovaných respondentů je trestná činnost ze strany mladistvých páchána nejčastěji z důvodu „vyhecování od kamarádů a členů své party“.**
2. Dále chci zjistit, jakého druhu trestné činnosti se mládež dopouští nejčastěji a jaké důvody je k tomuto chování vedou.
 - a) **Předpokládám, že dle názoru dotazovaných respondentů se mládež bude nejčastěji dopouštět vandalství, nebo ničení cizího majetku.**
3. V dalších otázkách chci zmapovat povědomí, jaké mají mladiství o možných trestech za spáchání protiprávního činu. Chci zjistit, zda dnešní mládež považuje případné tresty za protiprávní čin za dostatečný, či nikoli.
 - a) **Dle mého předpokladu se většina dotazovaných studentů bude přiklánět k tomu, že tresty pro mladistvé jsou v dostatečné míře, tedy dostačující.**
4. Zjistit názor, jaké má současná mládež o zveřejňování informací o mladistvém pachateli. Dále zjistit znalost o hranici trestní odpovědnosti a možnosti odběru DNA profilu u mladistvého. Toto vše je další část týkající se mého průzkumu.

- a) Předpokládám, že většina dotazovaných bude souhlasit se zákazem zveřejňování informací ohledně řízení vedenému proti mladistvému pachateli.
 - b) Předpokládám, že většina respondentů se bude přiklánět k tomu, aby věková hranice trestní odpovědnosti zůstala na stávajících 15 letech.
 - c) Předpokládám, že větší část studentů se bude přiklánět k možnosti, aby odebrání profilu DNA před dovršením patnáctého roku věku nebylo možné.
5. V závěru mého dotazníku jsem se zaměřila na prevenci a preventivní programy.
- a) Předpokládám, že více studentů si myslí, že preventivní programy mohou snížit kriminalitu dětí a mládeže.

4.2. Charakteristika a popis výběrového souboru a použité metody

Průzkum se uskutečnil mezi studenty 4. ročníků vybraných a dále uvedených středních škol, kde se dá vzhledem k typům vybraných škol a jejich zaměření předpokládat různé sociální zázemí v rodinách studentů těchto zařízení.

Před zahájením průzkumu jsem s jeho rozsahem a cílem seznámila jak ředitele, tak pedagogy vybraných středních škol, kteří dali k provedení průzkumu souhlas a byli mi po celou dobu velmi nápomocní.

Pro sběr dat jsem zvolila dotazníkovou metodu, pro kterou jsem použila dotazník vlastní konstrukce.

Dotazníkovou metodou se snažím zmapovat jaké má dnešní mládež povědomí o kriminalitě a delikvenci ze strany svých vrstevníků, dále o možných trestech, prevenci a dalších otázkách týkající se tématu mé práce.

Dotazník obsahuje 19 otázek. Otázky jsou jednak uzavřené, které dávají možnost výběru z uvedených variant odpovědí, tak i otázky otevřené, které podněcují k vlastnímu vyjádření.

Dotazník jsem za pomoci pedagogů vybraných středních škol rozdala studentům. Před samotným rozdáním a vyplněním dotazníku jsem ústně vybrané respondenty ujistila, že je dotazník zcela anonymní. Důležité bylo i ujištění, že pokud nebudou v průběhu vyplňování některým z otázek rozumět, mohou se na mě, nebo své pedagogy v průběhu vypracovávání obracet.

Zároveň bych chtěla podotknout, že ve všech uvedených školách jsem se setkala s opravdu vstřícným přístupem zaměstnanců, zejména oceňuji ochotu a pomoc učitelů ve vybraných třídách.

Do průzkumu byli zařazeni studenti následujících středních škol:

1. Gymnázium, Strakonice (Škola 1.)
2. Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Střední odborná škola řemesel a služeb, Strakonice (Škola 2.)
3. Střední škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Volyně (Škola 3.)
4. Soukromá střední odborná škola, Strakonice (Škola 4.)

Mezi studenty uvedených školských zařízení bylo rozdáno 280 dotazníků, z nichž se vrátilo 257 správně a řádně vyplněných. Z tohoto celkového počtu vyplnilo dotazník celkem 123 dívek a 134 chlapců. Každá z uvedených středních škol dostala 70 dotazníků. Dotazníkové šetření proběhlo v září 2016 v rámci výuky. Dotazník je součástí přílohy č. 1.

Tabulka č. 1 Popis souboru podle škol a pohlaví

Střední škola	Rozdáno dotazníků	Vráčeno dotazníků	%	Pohlaví	Počet	%
Škola 1.	70	63	90%	chlapci	51	81%
				dívky	12	19%
Škola 2.	70	67	96%	chlapci	30	44,8%
				dívky	37	55,2%
Škola 3.	70	68	97%	chlapci	42	61,8%
				dívky	26	38,2%
Škola 4.	70	59	84%	chlapci	11	18,6%
				dívky	48	81,4%
Celkem	280	257	92%	chlapci	134	52,1%
				dívky	123	47,9%

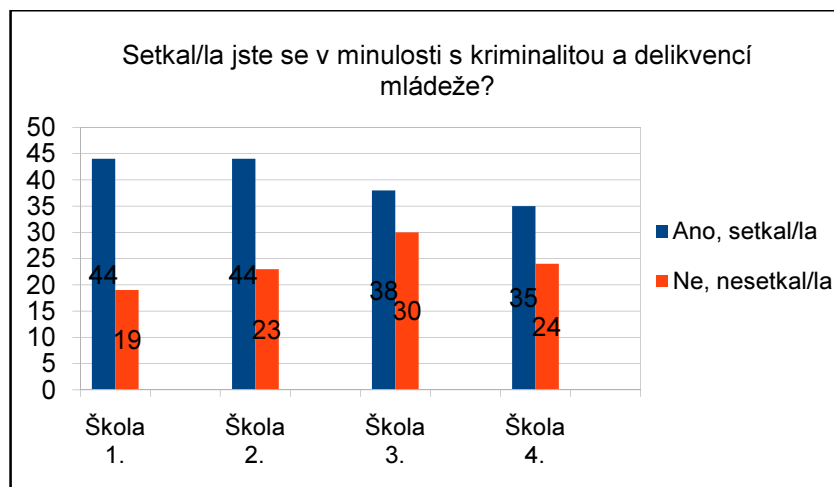
4.3. Zpracování získaných dat

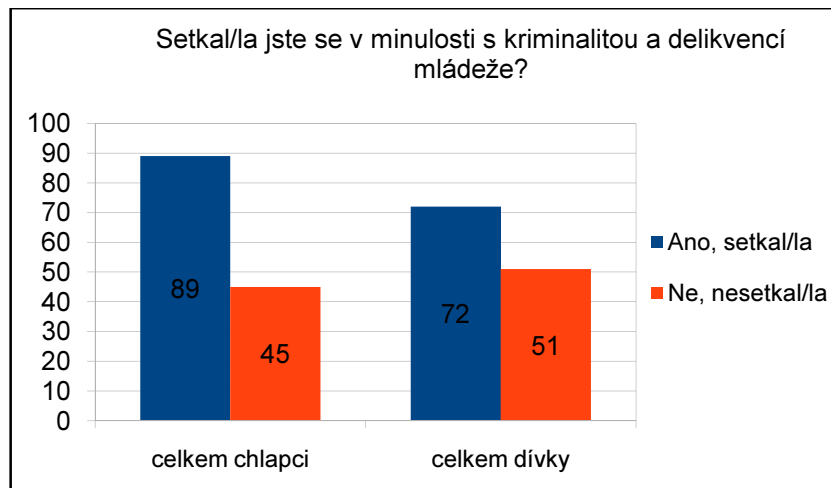
Pro statistické zpracování získaných údajů jsem použila vybrané programy Microsoft Office – Word 2007, Excel 2007, LibreOffice 5.0.2.2.

Pro každou položku dat získaných dotazníkovou metodou jsem vytvořila tabulky, které jsou uvedeny v příloze této práce. Pro lepší přehled jsem vytvořila také grafické znázornění.

4.3.1. Popis a interpretace výsledků

Otázka č. 1 – Setkal/la jste se v minulosti s kriminalitou a delikvencí mládeže?

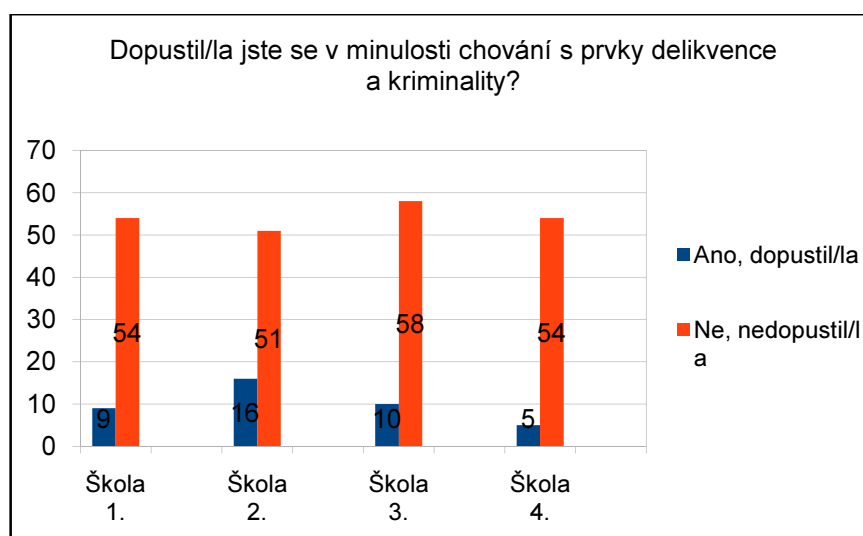
graf č. 2; graf č. 3 – Setkala jste se v minulosti s kriminalitou a delikvencí mládeže?

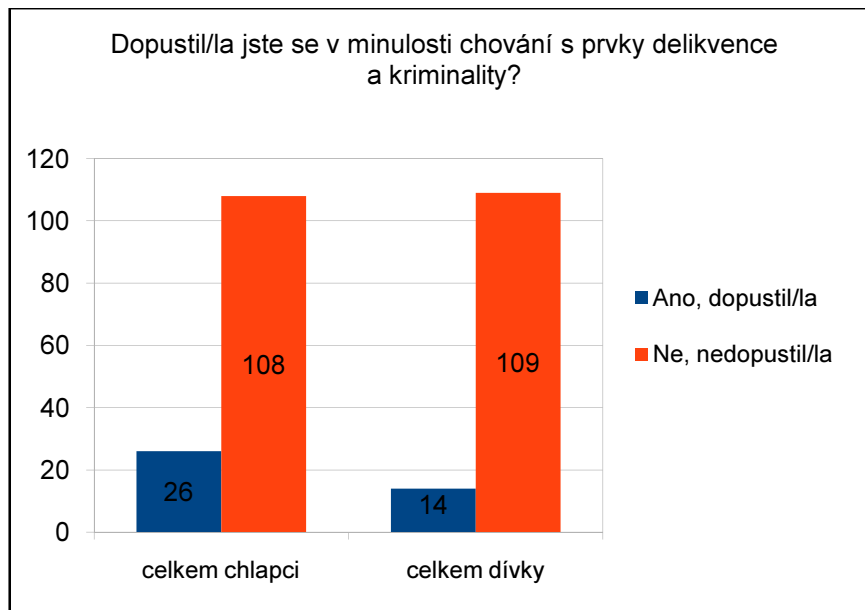
Dotazovaní chlapci i dívky se ve svých odpovědích shodli, že většina z nich se v minulosti setkala s kriminalitou a delikvencí mládeže.

Podle výsledků průzkumu se kdysi s kriminalitou a delikvencí setkala 66,4 % všech dotazovaných chlapců a 58,5 % všech dotazovaných dívek.

Tímto se potvrdil můj předpoklad, třebaže s těsným výsledkem, že většina studentů a mládeže se někdy v minulosti setkala s kriminalitou a delikvencí ze strany svých vrstevníků.

Otázka č. 2 - Dopustil/la jste se v minulosti chování s prvky delikvence a kriminality?

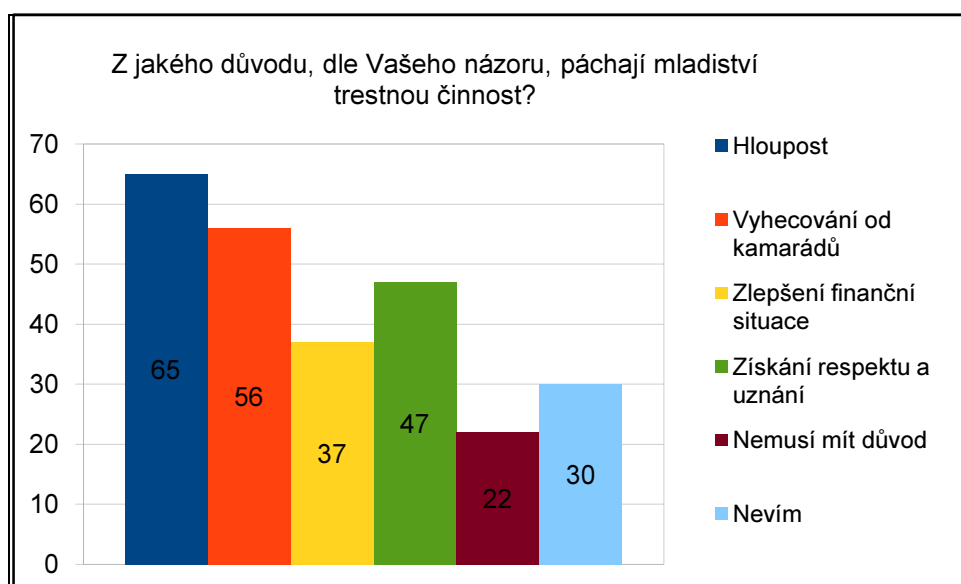
graf č. 4; graf č. 5 - Dopustil/la jste se v minulosti chování s prvky delikvence a kriminality?

V oblasti spáchání protiprávního činu s prvky kriminality a delikvence nám získané hodnoty ukazují, že ačkoli se dotazovaní s kriminalitou setkali (viz předchozí otázka), tak většina z dotazovaných se však, dle získaných odpovědí, osobně nedopustila žádného protiprávního činu. Můžeme se pouze domnívat, zda tomu tak skutečně je a studenti, kteří dotazník vyplňovali, se nikdy nedopustili protiprávního jednání a chování, anebo se respondenti obávají odhalení a případného potrestání, ačkoli byl dotazník anonymní.

Chlapců, kteří v dotazníku přiznali, že spáchali protiprávní čin, je 19,4 % a dívek na stejnou otázku odpovědělo 11,4 %. Více jak 84 % (chlapani 80,6 % a dívky 88,6 %) respondentů uvedlo, že nikdy žádný čin s prvky kriminality, nebo delikvence nespáchalo.

Celkově lze konstatovat, že většina dotazovaných se osobně žádného trestného a protiprávního činu nedopustila a můj předpoklad se tak potvrdil.

Otázka č. 3 - Z jakého důvodu, dle Vašeho názoru, páchají mladiství trestnou činností?

graf č. 6 - Z jakého důvodu, dle Vašeho názoru, páchají mladiství trestnou činností?

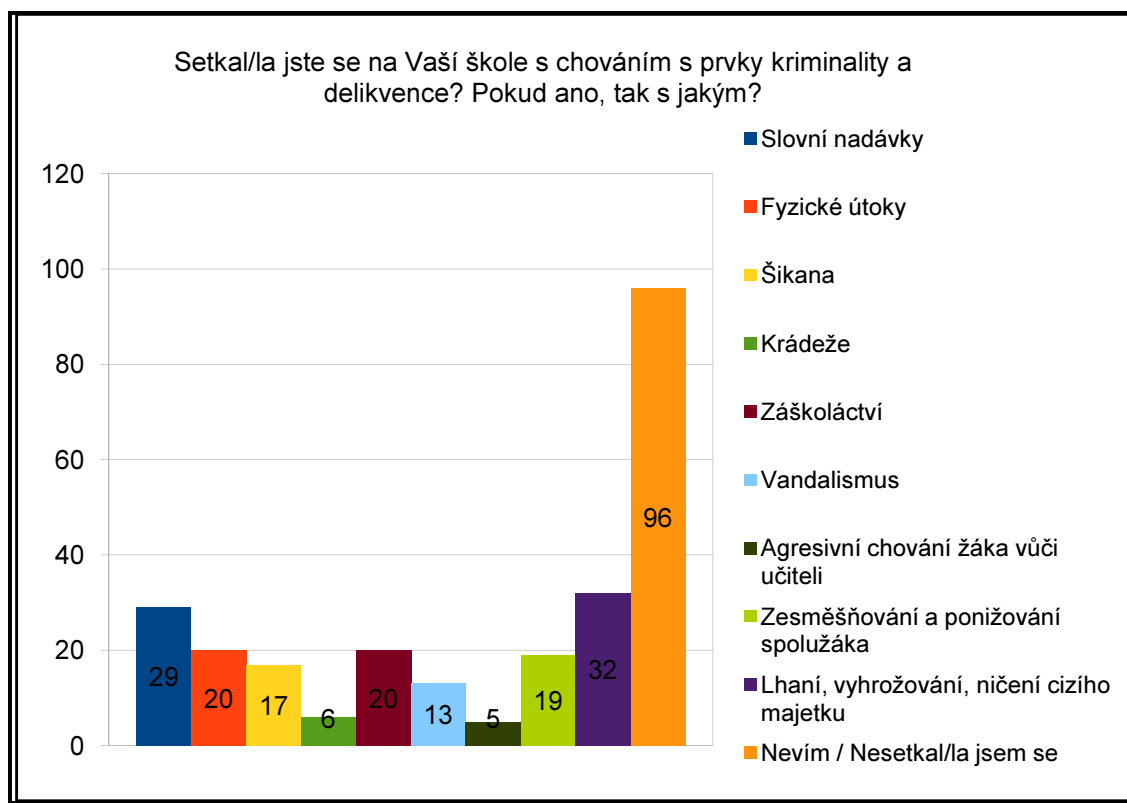
U chlapců bylo zjištěno a to v 23,1 %, že dle jejich názoru páchají mladiství trestnou činností nejčastěji proto, že je vyprovokují kamarádi. Dívky v 30,9 % jako nejčastější důvod uváděly, že mladiství páchají trestnou činností z „hlouposti“.

Celkově se pak ukázalo, že tyto dvě možnosti, tedy provokace ze strany kamarádů a hloupost, převládaly u obou pohlaví.

Smutným poznáním pro mě v této otázce bylo zjištění, že se v odpovědích často objevovala možnost, že důvodem ke spáchání protiprávního činu může být získání respektu a uznání od ostatních členů společnosti. Toto zjištění by mělo vést minimálně k zamyšlení. Je opravdu nutné dokazovat dětem a mládeži náklonnost tehdy, pokud se dopouští protiprávního jednání? Nemělo by tomu být právě naopak? Dle mého názoru, který jsem zmínila již v úvodu mé práce, je možná za touto odpovědí současný stav dnešní společnosti, mnohdy založený na nedůležitých hodnotách a zásadách.

Provedeným šetřením se potvrdil můj předpoklad. Dotazovaní respondenti jsou dle výsledků průzkumu toho názoru, že v případě, že se mládež dopouští protiprávního jednání, tak se tak děje nejčastěji na základě vyprovokování od kamarádů.

**Otázka č. 4 – Setkal/la jste se na Vaší škole s chováním s prvky kriminality a delikvence?
Pokud ano, tak s jakým?**

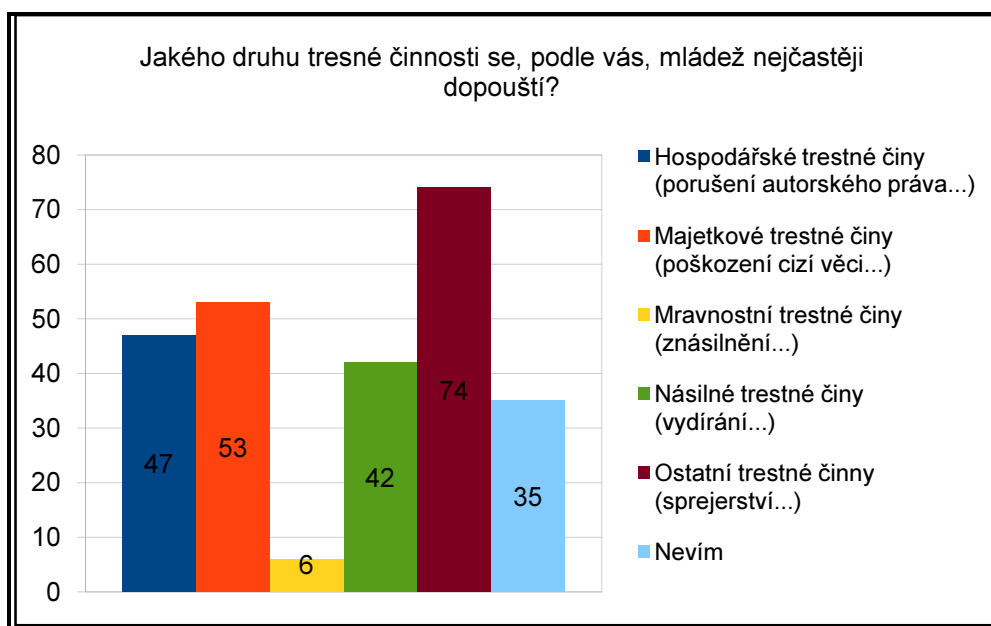
graf č. 7 - Setkal/la jste se na Vaší škole s chováním s prvky kriminality a delikvence? Pokud ano, tak s jakým?

V oblasti chování, se kterým se na škole dotazovaní respondenti setkali, bylo zjištěno, že nejvíce odpovědí se přiklání k možnosti, která nám o páčání protiprávních činů až tolik nevyovídá.

Chlapci i dívky odpovídali shodně a to tak, že chlapci v 32,8 % neví, zda byli na škole svědky protiprávního činu, stejně tak jako dívky, ty však v počtu 42,3 %.

Můj předpoklad, že mladistvý se nejčastěji dopouští vandalství, nebo ničení cizího majetku se potvrdil, co do počtu odpovědí těch, kteří se s chováním s prvky kriminality a delikvence setkali. Nejvíce odpovědí se však přiklání, že neví, zda se s tímto chováním setkali, anebo se s protiprávním jednáním s prvky kriminality a delikvence ze strany svých vrstevníků nesetkalo.

Otázka č. 5 - Jakého druhu trestné činnosti se, podle vás, mládež nejčastěji dopouští?

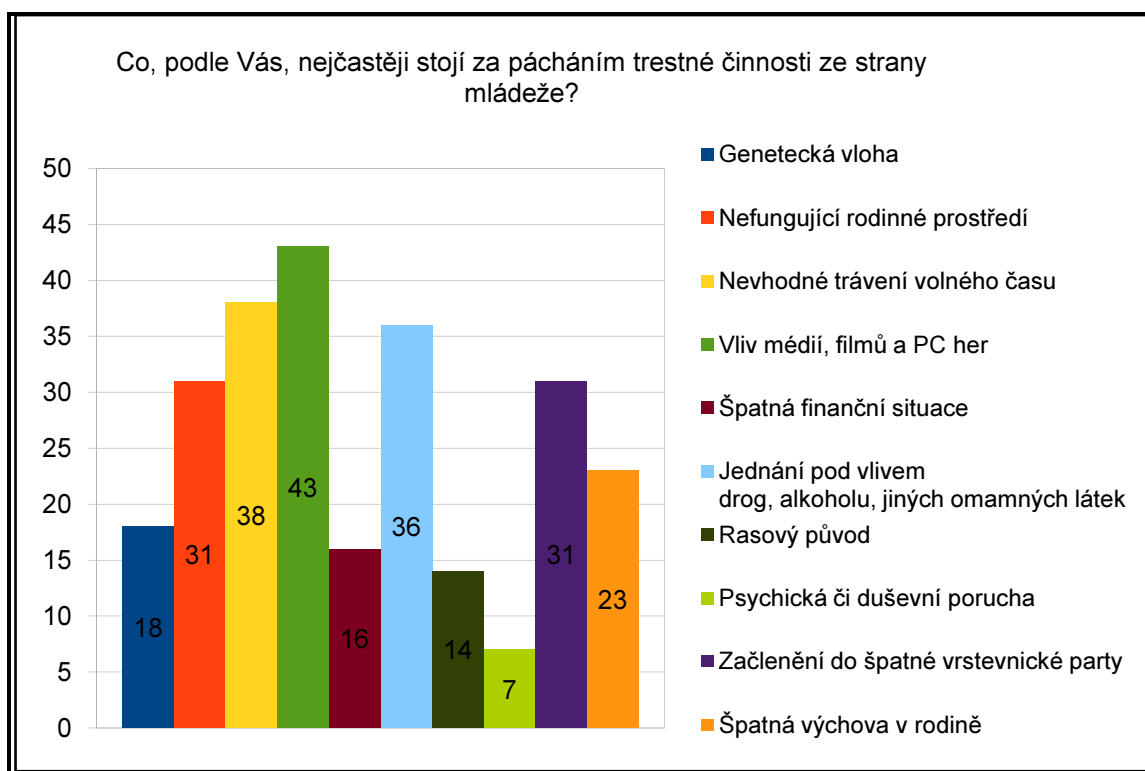

graf č. 8 - Jakého druhu trestné činnosti se, podle vás, mládež nejčastěji dopouští?

Otázka číslo pět zjišťovala, jaké trestné činnosti, se podle uvážení dotazovaných respondentů, nejčastěji mládež dopouští. Odpovědi pro mě nebyly žádným překvapením, v podstatě byly jakýmsi odrazem i mého mínění a mého předpokladu.

Chlapci nejvíce odpovídali a to v počtu 32,8 %, že mládež páchá ostatní trestné činy, jako je např. sprejerství, nebo výtržnictví. Dívky se nejvíce přikláněly k hospodářským, nebo majetkovým trestným činům a to shodně v počtu 25,2 %.

Otázka č. 6 – Co, podle Vás, nejčastěji stojí za pácháním trestné činnosti mládeže?

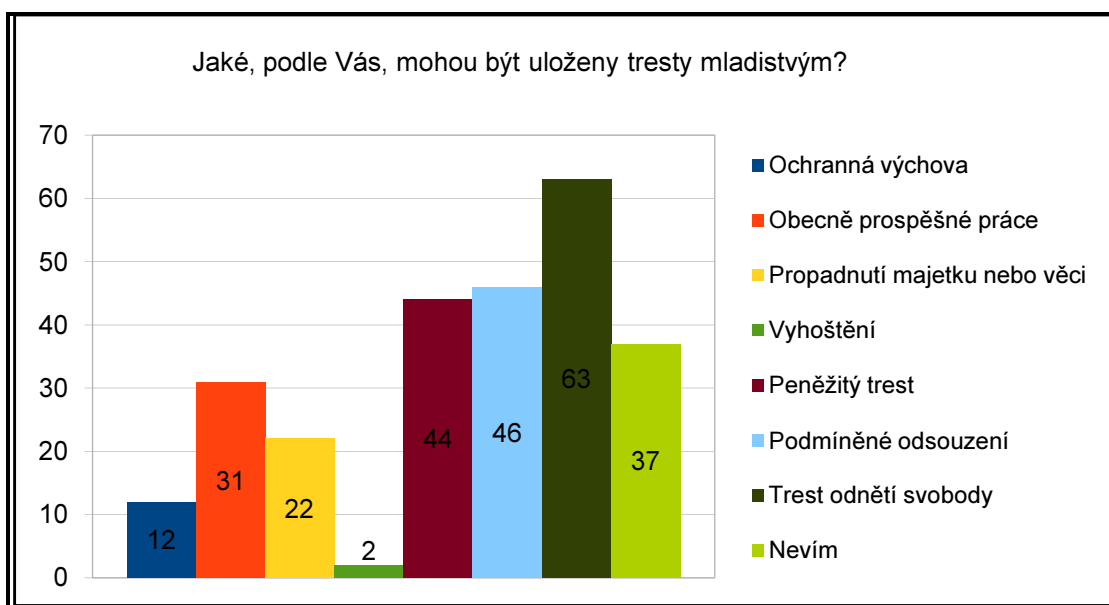
graf č. 9 – Co, podle Vás, nejčastěji stojí za pácháním trestné činnosti mládeže?

V oblasti důvodů, které stojí za pácháním protiprávního činu, nebo jednání s prvky kriminality a delikvence, z dotazníků vyplynulo, že největší problém je dle dotazovaných chlapců a dívek vliv médií, filmu a počítačových her. Dalším důvodem, který se k této možnosti přibližoval, bylo – jednání pod vlivem drog či jiných omamných látek a nevhodné trávení volného času.

Chlapci se v rozsahu 17,9 % vyjádřili, že za nevhodným chováním mladistvých stojí nevhodné trávení volného času. U dívek bylo zjištěno, že za tímto důvodem vidí vliv médií, filmů a počítačových her a to v rozsahu 17,9 %.

Překvapivým důvodem se pro mě v této otázce stalo nevhodné trávení volného času. Již v úvodu práce se zmiňuji o větší samostatnosti a odpovědnosti, která je na dnešní děti a mládež kladena. Tito pak vyrůstají a dospívají často bez dozoru rodičů a tak i volný čas, koníčky a záliby jsou na volbě samotných dětí a mladistvých.

Otázka č. 7 – Jaké, podle Vás, mohou být ukládány tresty mladistvým?

graf č. 10 – Jaké, podle Vás, mohou být ukládány tresty mladistvým?

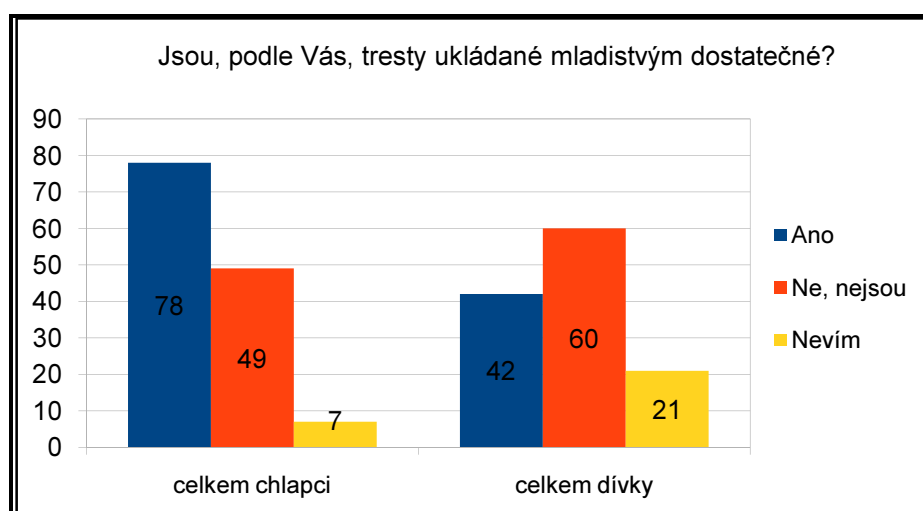
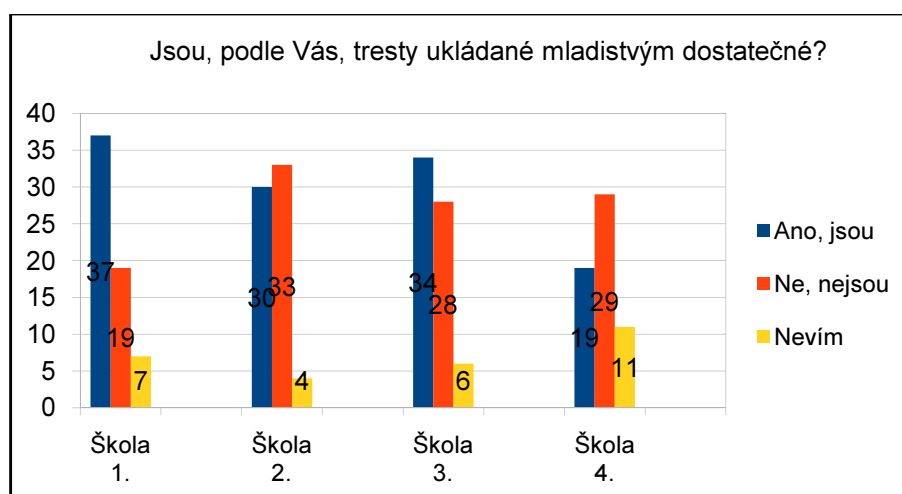
U mladistvých delikventů jsou místo trestů ukládána opatření výchovná (např. dohled probačního úředníka, výchovná omezení a jiné) a ochranná (např. ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova) a až teprve pro nejzávažnější činy opatření trestní (např. obecně prospěšné práce, peněžitě opatření, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu, odnětí svobody nepodmíněně).

Podle mínění dotazovaných účastníků mého průzkumu však překvapivě převládá názor, že mladistvým mohou za své protiprávní činy dostat trest odnětí svobody. Tuto pro mě překvapivou odpověď zvolilo 63 účastníků, což představuje 24,5 %.

Chlapci i dívky se v odpovědi shodli, neboť jako trest by zvolili trest odnětí svobody. Chlapci v rozsahu 21,6 % a dívky v rozsahu 27,6 %

Z odpovědí je zřejmé, že dotazovaní respondenti si nejsou jisti tresty, které mohou být za případné protiprávní delikty uloženy.

Otázka č. 8 – Jsou, podle Vás, tresty ukládané mladistvým dostatečné?

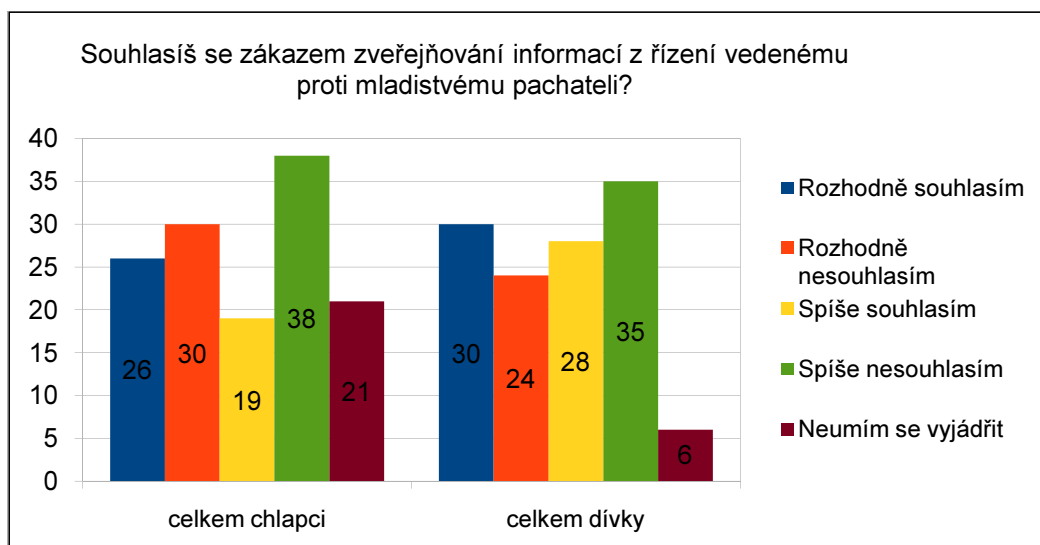
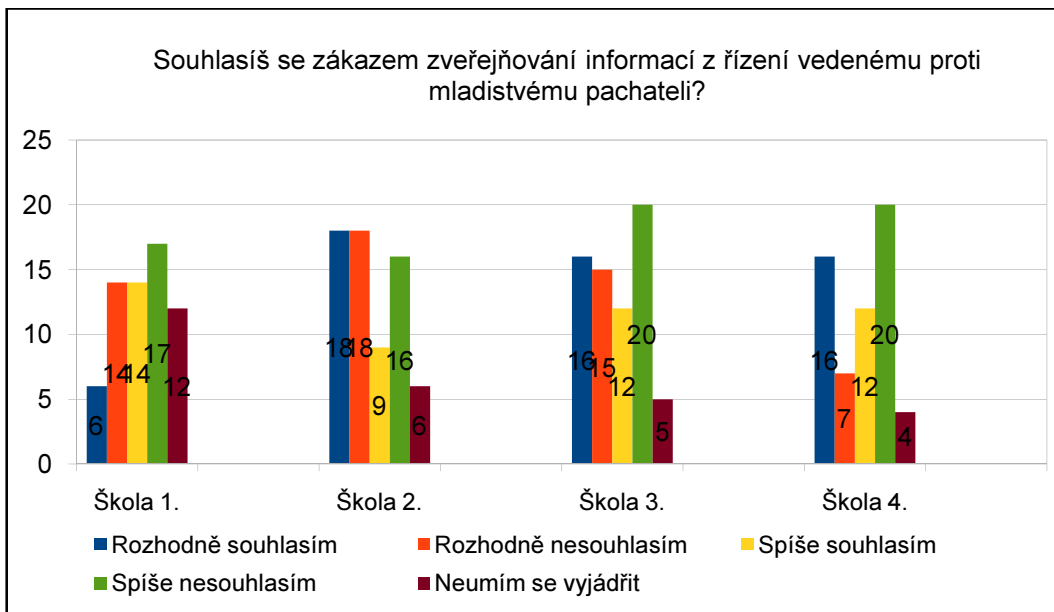
graf č. 11; graf č. 12 – Jsou, podle Vás, tresty ukládané mladistvým dostatečné?

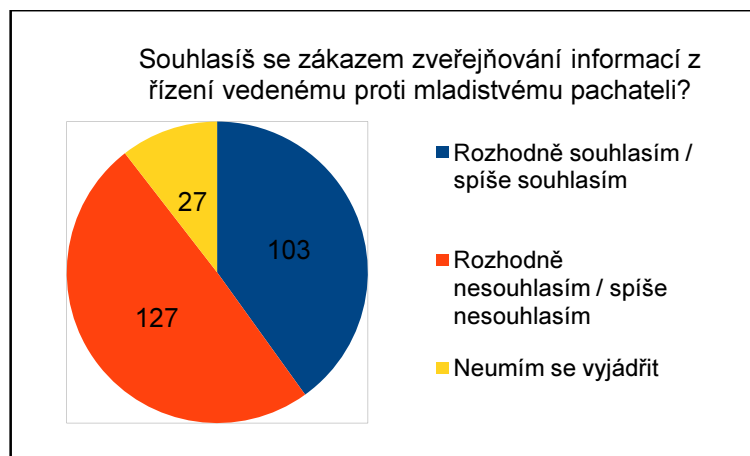
V této položce se objevil rozdíl v odpovědích na to, zda jsou, či nejsou tresty ukládané mladistvým dostatečné. Chlapci se více jak z poloviny celkového počtu, tedy 58,2 %, domnívají, že tresty, které jsou uloženy mladistvým za spáchaný protiprávní čin, jsou postačující. Dívky se v celkovém počtu 48,8 % naopak přiklánějí k variantě, že by tresty měly být přísnější.

Překvapivé pro mě byly odpovědi chlapců, kteří jsou si pravděpodobně více jisti v otázce možných trestů, než dívky.

Výsledek průzkumu potvrdil můj názor a předpoklad, kdy se dotazovaní respondenti domnívají, že jsou tresty ukládané mladistvým za protiprávní činy dostatečné.

Otázka č. 9 – Souhlasíš se zákazem zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli?

graf č. 13; graf č. 14, graf č. 15 - Souhlasíš se zákazem zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli?

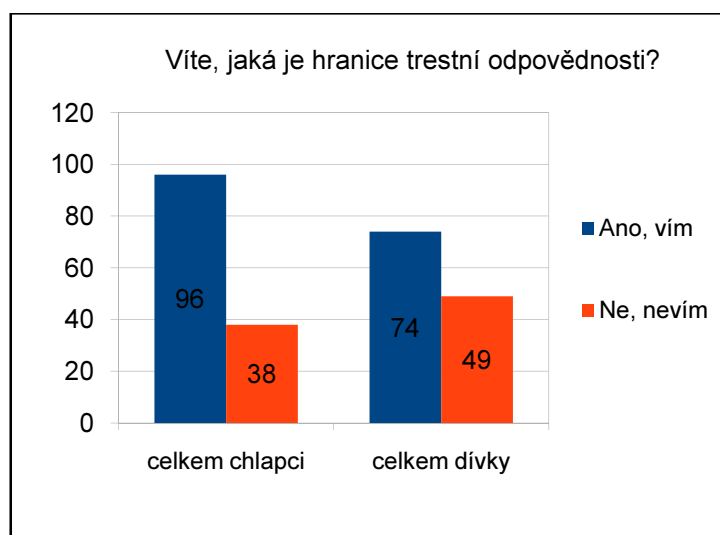
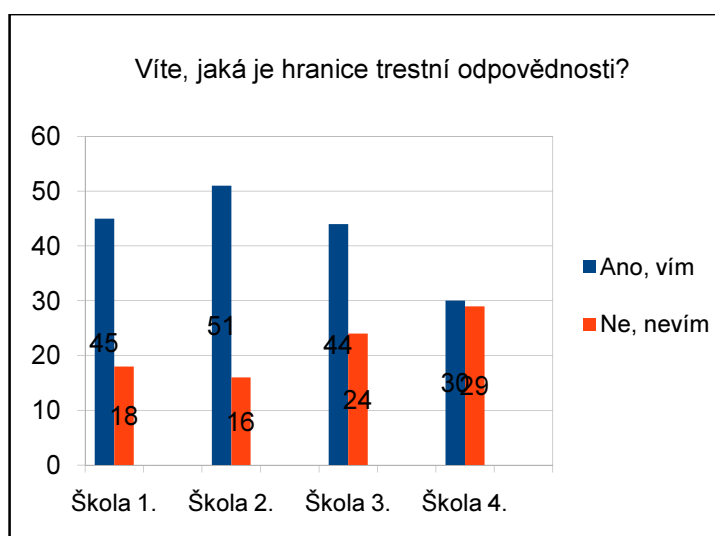
Odpovědi na otázku č. 9 celkem jasně vyjadřují názor mladistvých na záležitost ohledně zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli. Celých 73 respondentů (28,4 %) vyjádřilo nesouhlas s možností podání jakýchkoli informací týkající se mladistvého pachatele.

Pro lepší přehled jsem zpracovala odpovědi, kde se jednotliví respondenti celkově vyjadřují, buď že souhlasí, anebo že nesouhlasí se zákazem zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli. Tyto odpovědi doplňuje ještě možnost, ve které se studenti neumí k této otázce a tomuto problému vyjádřit. Souhlas se zákazem zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli vyjádřilo 40,1 %. Naopak 49,4 % se spíše přiklání k možnosti zveřejnit informace ohledně řízení, které bude vedené proti mladistvému pachateli. Respondentů, kteří se neumí k této otázce vyjádřit, bylo dle výsledků průzkumu 10,5 %.

Otázkou pro mě zůstává, co vede respondenty k jejich odpovědím. Uvažují snad, že by oni sami mohli být v této situaci? Pokud ano, pak pro mě není výsledek překvapující.

Osobně jsem se také domnívala a předpokládala, že se dotazovaní studenti budou přiklánět k možnosti nezveřejnění informací z řízení vedenému proti mladistvému delikventovi. Můj předpoklad se tak dle výsledků průzkumu potvrdil.

Otázka č. 10 – Víte, jaká je hranice trestní odpovědnosti?

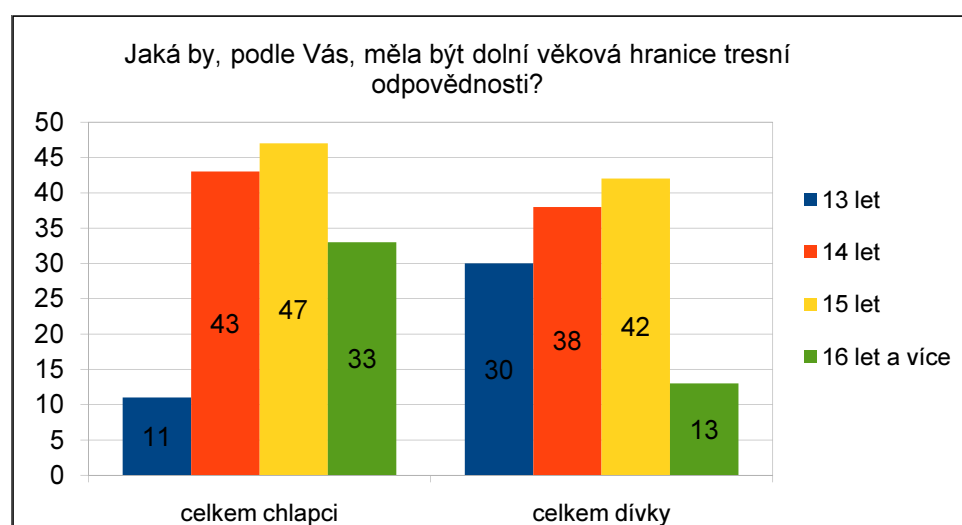
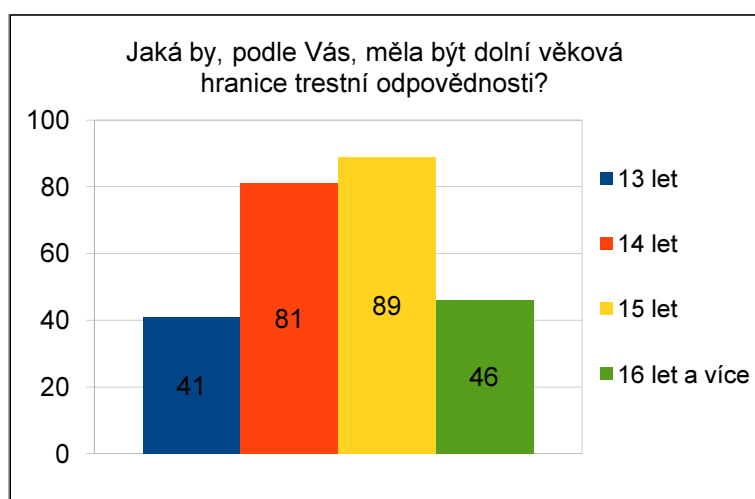
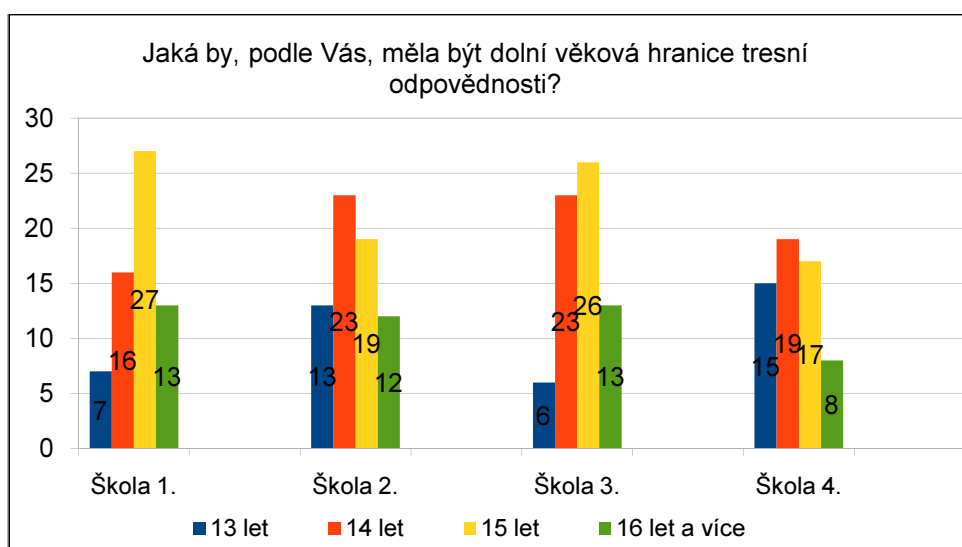

graf č. 16; graf č. 17 - Víte, jaká je hranice trestní odpovědnosti?

V odpovědích na otázku číslo 11 si byli účastníci průzkumu jistí. Z výsledků a následného grafu vyplývá, že dívky i chlapci vědí, jaká je dolní hranice trestní odpovědnosti. Chlapci v 71,6 % a dívky v 60,2 % ví, že dolní věková hranice je 15 let.

Z celkových odpovědí lze tedy jednoznačně říct, že většina dotazovaných respondentů mají povědomí o hranici trestní odpovědnosti.

Otázka č. 11 – Jaká by, podle Vás, měla být dolní věková hranice trestní odpovědnosti?

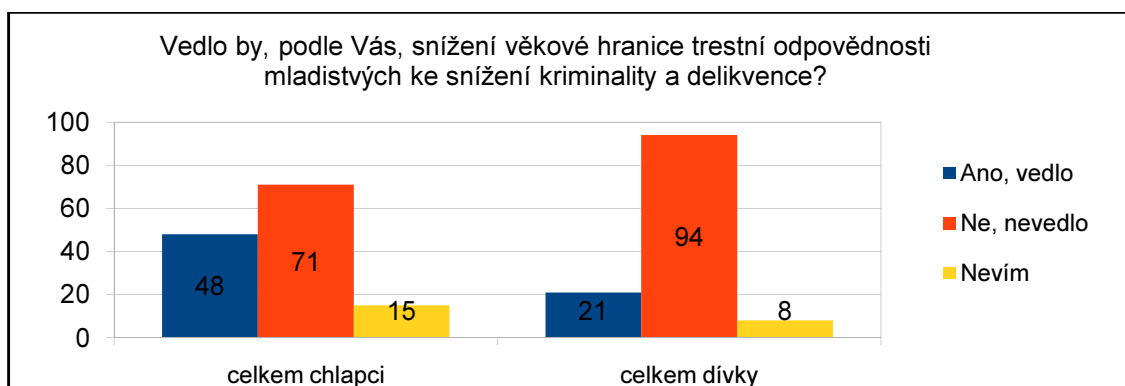
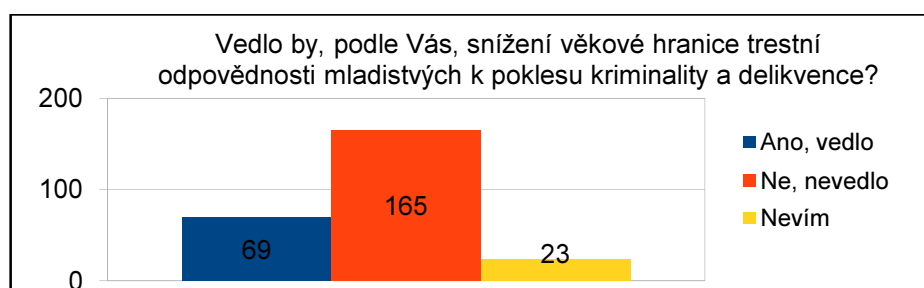
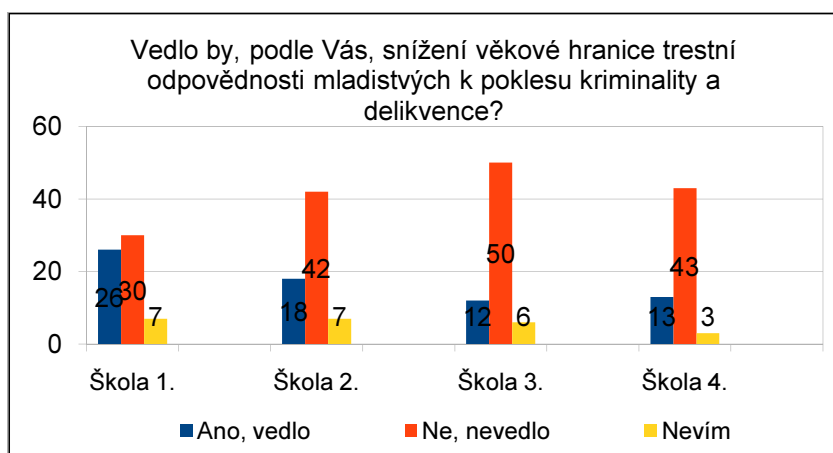

graf č. 18; graf č. 19, graf č. 20 - Jaká by, podle Vás, měla být dolní věková hranice trestní odpovědnosti?

Hranici trestní odpovědnosti by většina dotazovaných - chlapi 35,1 % a dívky 34,1 %, nechala na stávající hranici patnácti let. Překvapivé je, že kromě možnosti patnácti let se dotazovaní také ve velké míře přiklíněli ke snížení hranice trestní odpovědnosti na čtrnáct let.

Můj předpoklad, že se dotazovaní respondenti budou přiklínět k možnosti ponechání hranice trestní odpovědnosti na stávajících 15 letech, se tak potvrdil.

Otázka č. 12 – Vedlo by, podle Vás, snížení věkové hranice trestní odpovědnosti mladistvých k poklesu kriminality a delikvence?

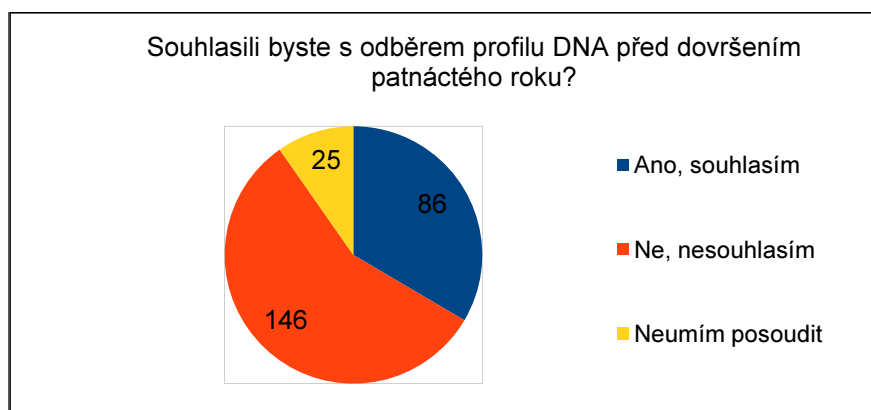
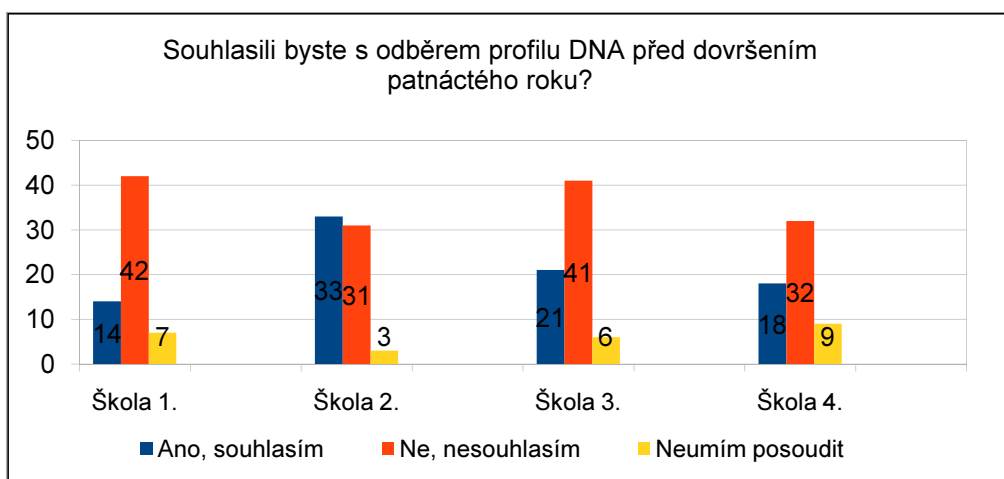

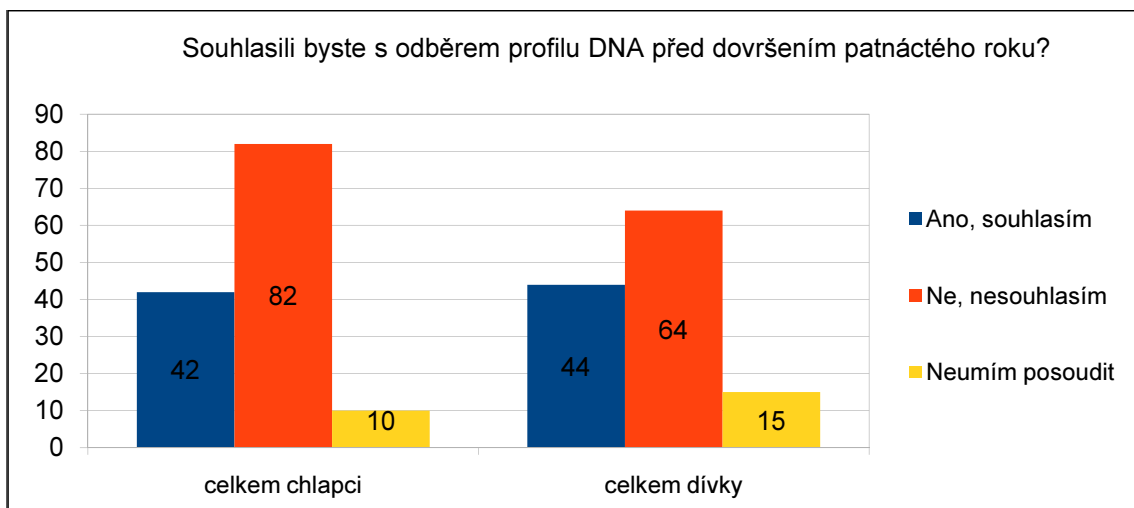
graf č. 21; graf č. 22; graf č. 23 - Vedlo by, podle Vás, snížení věkové hranice trestní odpovědnosti mladistvých k poklesu kriminality a delikvence?

V oblasti možného snížení věkové hranice trestní odpovědnosti se zjištěné hodnoty v odpovědi shodují. Chlapci si v rozsahu 53 % myslí, že i přesto, že by došlo ke snížení věkové hranice trestní odpovědnosti, nedošlo by ke snížení kriminality a delikvence ze strany mladistvých. Dívky si totéž myslí v rozsahu dokonce 76,4 %.

Celkem překvapivé a rezolutní odpovědi se objevovaly na straně dívek. Vedou úvahy dívek tím směrem, že případný pachatel páchá trestný čin s tím, že si je jist, že nebude nikdy dopaden? Pokud by tomu tak skutečně bylo, je pravděpodobné, že ani zvýšení, nebo snížení věkové hranice trestní odpovědnosti, by zřejmě nevedlo ke snížení kriminality a delikvence.

Otázka č. 13 – Souhlasili byste s odběrem profilu DNA před dovršením patnáctého roku?

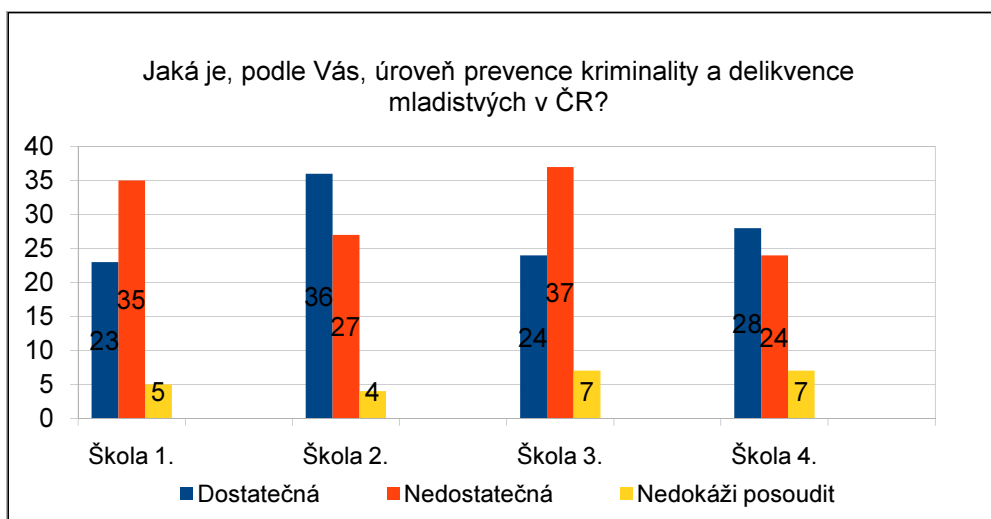

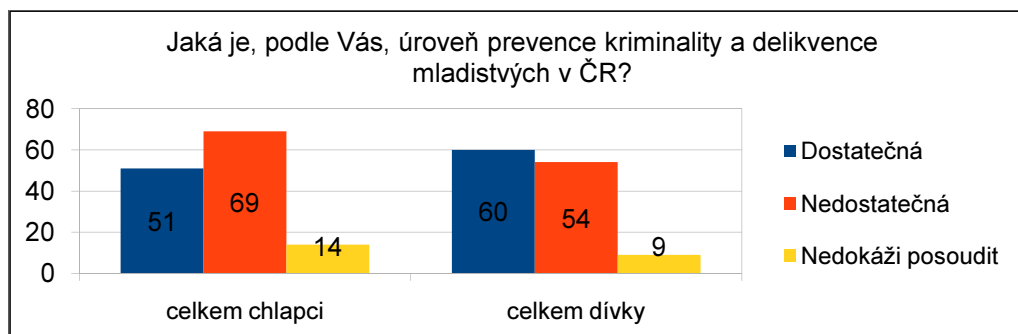
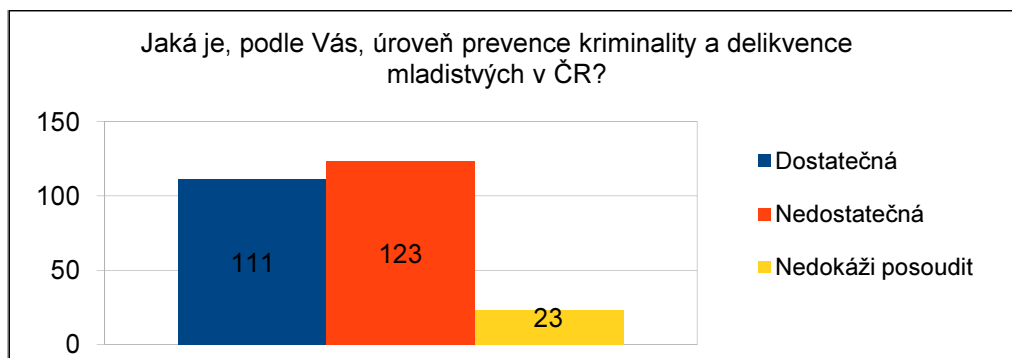
graf č. 24; graf č. 25; graf č. 26 - Souhlasili byste s odběrem profilu DNA před dovršením patnáctého roku?

Chlapci se v otázce možného odběru profilu DNA před dovršením patnácti let vyjadřovali nesouhlasně a to v rozsahu 61,2 %. Stejnou možnost v rozsahu 52 % volily i dívky.

Můj předpoklad, že dotazovaní studenti vyjádří nesouhlas s možným odběrem profilu DNA před dovršením patnáctého roku věku, se potvrdil.

Otázka č. 14 – Jaká je, podle Vás, úroveň prevence kriminality a delikvence mladistvých v ČR?

Graf č. 27; graf č. 28; graf č 29 - Jaká je, podle Vás, úroveň prevence kriminality a delikvence mladistvých v ČR?

51,5 % chlapců se podle výsledku průzkumu domnívá, že prevence kriminality a delikvence mladistvých je v České republice nevyhovující. Naopak dívky, v rozsahu 48,8 %, mají za to, že prevence je dostačující.

Odpovědi na tuto otázku byly, alespoň pro mě, zarážející. Z celkových odpovědí vyplynulo, že mladistvý, resp. dotazovaní respondenti, považují prevenci za nevyhovující a nedostatečnou.

Otázka č. 15 – Domníváte se, že preventivní programy pro děti a mládež můžou snížit kriminalitu a delikvenci mládeže?

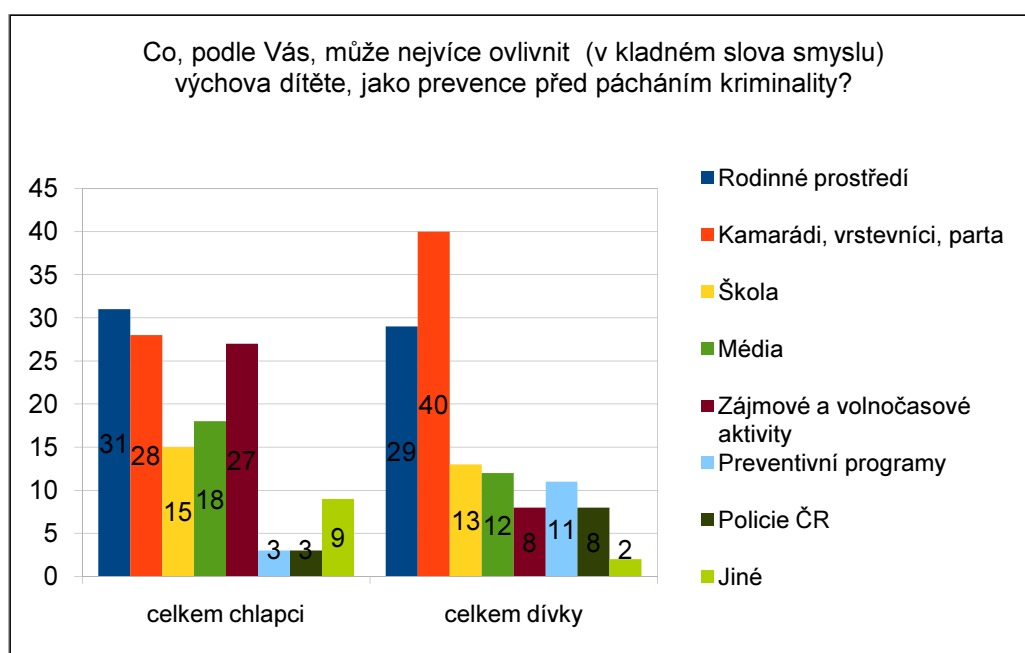
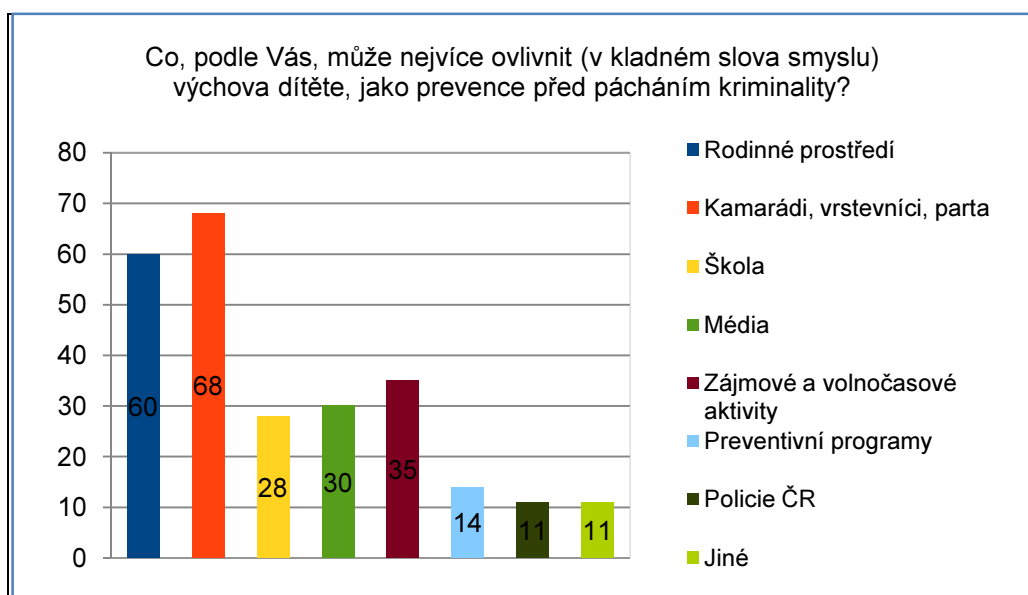

Graf č. 30 - Domníváte se, že preventivní programy pro děti a mládež můžou snížit kriminalitu a delikvenci mládeže?

V oblasti prevence respondenti odpovídali na otázku, zda preventivní programy vedou ke snížení kriminality a delikvence mládeže. Studenti dle svého uvážení uvedli, že mohou v 26,8 %, spíše mohou v 28,8 %, nemohou 17,1 %, spíše nemohou 19,5 % a v 7,8 % se neuměli vyjádřit.

Z těchto údajů lze vyvodit, že většina studentů si myslí, že pokud se mladiství účastní preventivních programů, vede to ke snížení chování s prvky kriminality a delikvence. Můj předpoklad se tak potvrdil.

Otázka č. 16 – Co, podle Vás, může nejvíce ovlivnit (v kladném slova smyslu) výchova dítěte, jako prevence před páčáním kriminality?

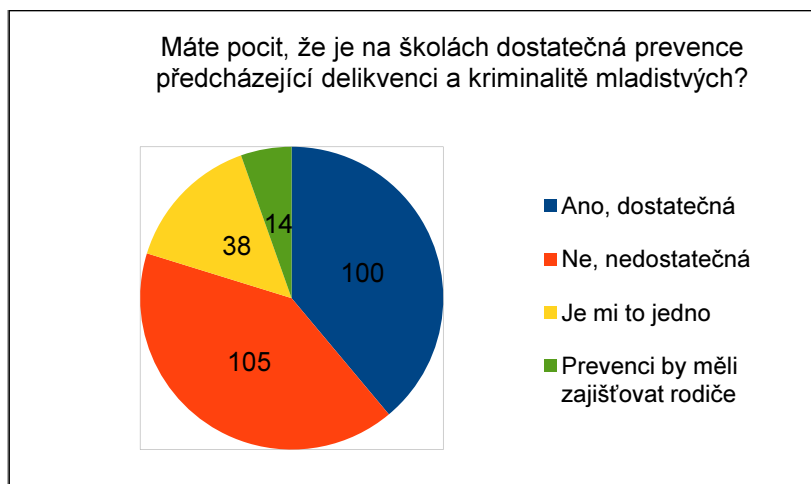
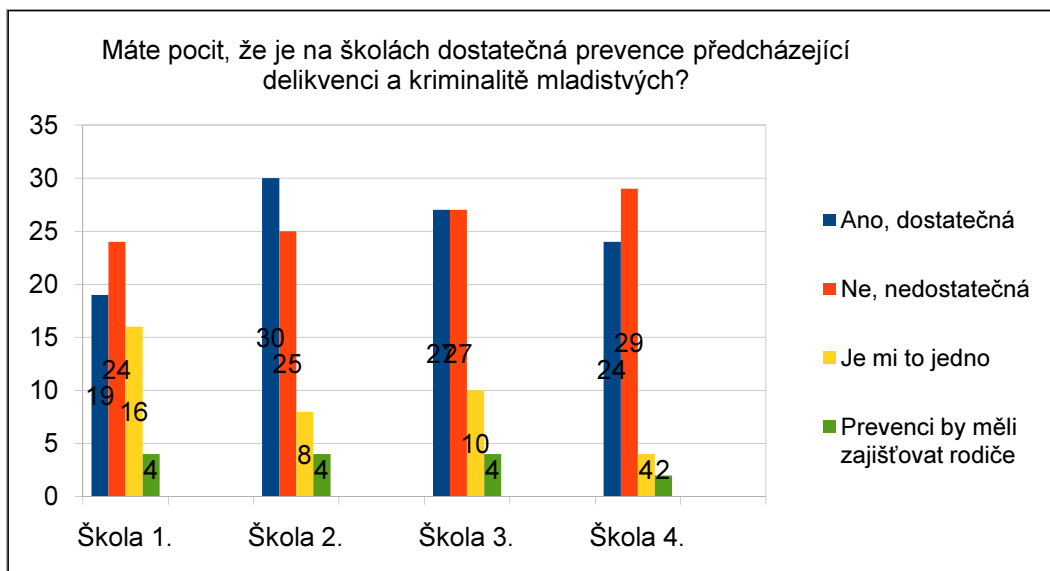

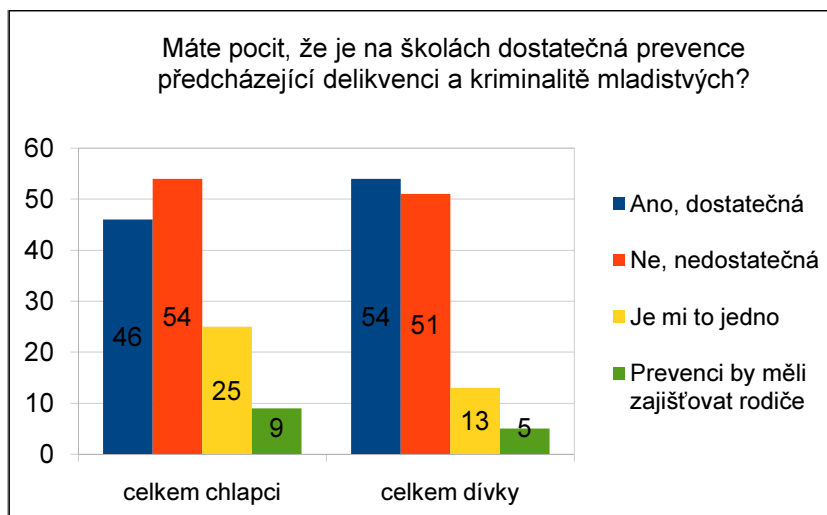
graf č. 31; graf č. 32 – Co, podle Vás, může nejvíce ovlivnit (v kladném slova smyslu) výchova dítěte, jako prevence před páčáním kriminality?

Jak je možné vidět ze získaných odpovědí, největší podíl na výchově dítěte v oblasti prevence kriminality a delikvence, mají dle dotazovaných respondentů kamarádi, vrstevníci nebo parta. V závěsu za touto možností je rodina a rodinné prostředí.

Chlapci v 23,1 % považují za největší vliv na výchovu v oblasti prevence kriminality a delikvence rodinné prostředí. Dívky ve stejné otázce dávají přednost kamarádům a členům party a to v rozsahu 32,5 %.

Otázka č. 17 – Máte pocit, že je na školách dostatečná prevence předcházející delikvenci a kriminalitě mladistvých?

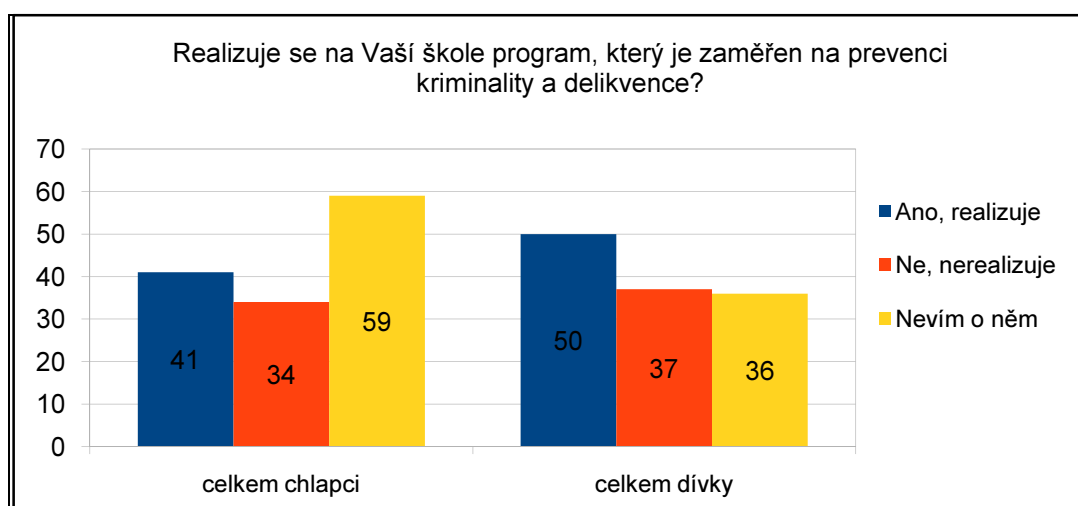
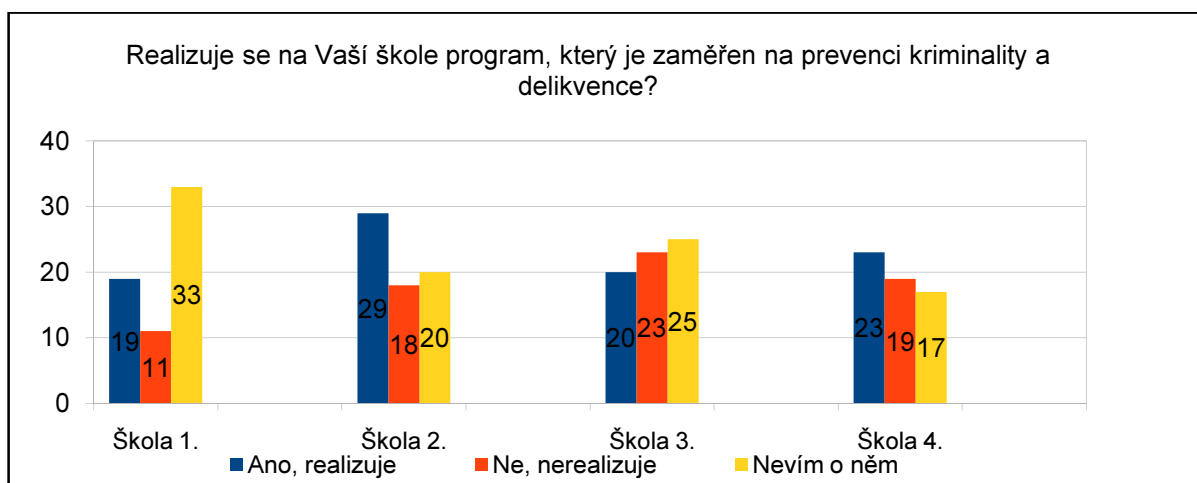

graf č. 33; graf č. 34; graf č. 35 - Máte pocit, že je na školách dostatečná prevence předcházející delikvenci a kriminalitě mladistvých?

Chlapci odpovídali v rozsahu 40,3 %, že prevence, která by předcházela kriminálnímu a delikventnímu chování je na jejich škole nedostatečná. Od dívek, které jsou v 43,9 % s prevencí a preventivními programy na škole spokojeni, se tak v odpovědích téměř nelišili.

Celkově byl výsledek této otázky pro mě překvapující, neboť dle názoru studentů není prevence kriminality a delikvence na jejich škole dostačující, ačkoli podle ujištění pedagogů a ostatních pracovníků vybraných škol se na těchto institucích uskutečňuje mnoho preventivních programů v této oblasti. Může to však vést k zamyšlení, zda jsou tyto programy vedeny správným směrem, tak, aby oslovily co nejvíce mladistvých.

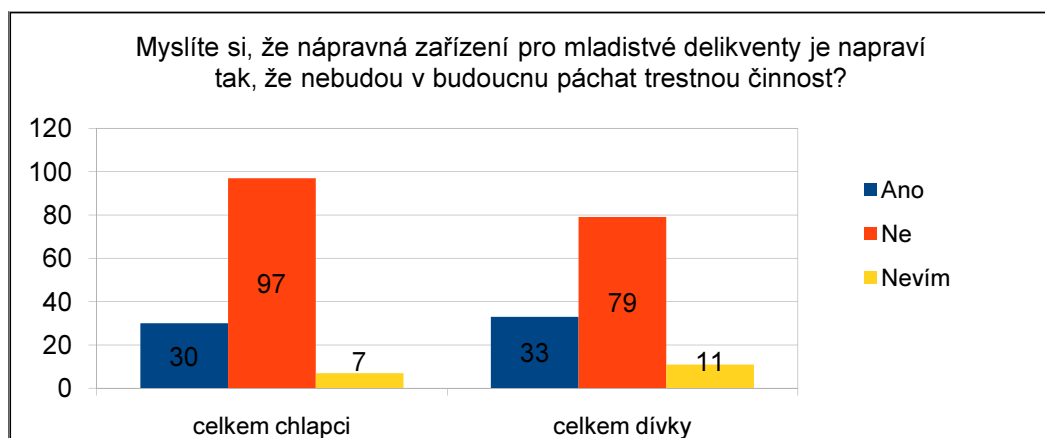
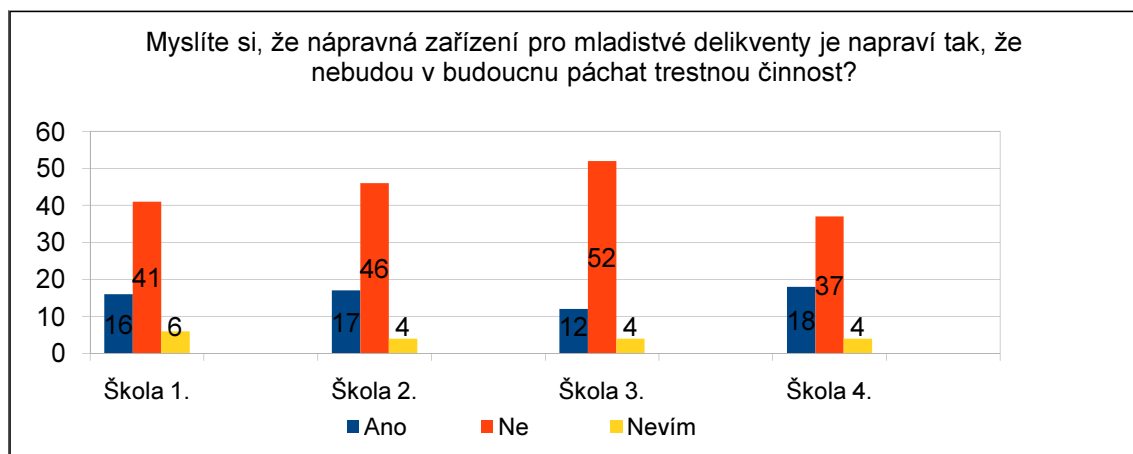
Otázka č. 18 – Realizuje se na Vaší škole program, který je zaměřen na prevenci kriminality a delikvence?

graf č. 36; graf č. 37; graf č. 38 - Realizuje se na Vaší škole program, který je zaměřen na prevenci kriminality a delikvence?

37 % mnou dotazovaných studentů a zároveň také 44 % všech chlapců neví, zda je na jejich škole realizován nějaký preventivní program kriminality a delikvence. Naopak 35,4 % účastníků průzkumu a rovněž i 40,7 % všech dívek přiznalo, že se na jejich škole preventivní programy realizují.

Otázka č. 19 – Myslíte si, že nápravná zařízení pro mladistvé delikventy, je napraví tak, že nebudou v budoucnu páchat trestnou činnost?

graf č. 39; graf č. 40 - Myslíte si, že nápravná zařízení pro mladistvé delikventy, je napraví tak, že nebudou v budoucnu páchat trestnou činnost?

Nápravná zařízení nejsou schopny napravit delikventní mládež tak, aby v budoucnu již trestnou činnost nepáchala. Tato odpověď jednoznačně, a to v rozsahu 68,5 %, vplynula z průzkumu mezi vybranými respondenty.

Jak je z odpovědí patrné, chlapci – v 72,4 %, ale i dívky – v 64,2 %, se na nemožnosti nápravy mladistvých, kteří se dopustili trestné činnosti, jednoznačně shodli.

4.4. Zhodnocení výsledků průzkumu

V rámci vyhodnocení provedeného průzkumu mezi žáky středních škol je nutno zejména ocenit vstřícný přístup učitelů na mnou vybraných a dotazovaných školách, kteří mi byli vždy ochotni poskytnout nezbytné rady a informace.

Při samotném průzkumu byla použita dotazníková metoda, jejímž hlavním cílem bylo získat informace o tom, zda se dotazovaní účastníci někdy setkali s kriminalitou a delikvencí, zda byli oni sami v pozici pachatele protiprávního činu, nebo jejich názor na to, z jakého důvodu se mladiství dopouštějí protiprávních činů (otázky číslo 1 až 4).

Dále bylo zjišťováno, jakého druhu trestné činnosti se mládež nejčastěji dopouští a co je vlastně důvodem k tomuto chování (otázky číslo 5 a 6).

Rovněž jsem se zajímala i o povědomí o možných trestech za delikventní a kriminální chování, které jsou za protiprávní činy ukládány (otázky číslo 7 a 8).

Další část dotazníků byla věnována otázce zveřejňování informací z řízení, které je vedeno proti mladistvému a rovněž také hranici trestní odpovědnosti a možnosti odebrání profilu DNA pro dovršení patnáctého roku věku. (otázky 9 až 13).

Na závěr jsem se dotazovala na možnosti prevence a preventivních programů a s tím souvisejí otázce možnosti nápravy v případě umístění mladistvého pachatele do nápravného zařízení (otázky 14 až 19).

Získaná data byla pro větší přehlednost rozčleněna do tabulek a grafů podle jednotlivých škol a zároveň podle pohlaví dotazovaných. Jednotlivé odpovědi na mnou položené otázky diskutuji přímo v předchozí části nazvané Popis a interpretace výsledků.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala problematikou kriminality a delikvence žáků na středních školách a jejich prevence.

Kriminalita mládeže představuje závažný sociální problém, kterému by se měla věnovat patřičná pozornost.

Jak jsem v práci zmínila, nenahraditelnou a nezastupitelnou roli má primární rodina, neboť tvoří první společenskou jednotku, se kterou se dítě setkává. V rámci rodiny se pak utváří osobnost dítěte, tvoří se první návyky a jedinec se seznamuje se společenskými normami a hodnotami. Rodina tak tvoří nejbližší prostředí dítěte, ve které se uspokojují materiální, citové a společenské postoje každého jedince.

Vytvořit vhodné prostředí, ve kterém má jedinec vyrůstat, však mnohdy zůstává pouhou představou a přáním. Mnozí rodiče, v dnešní době především díky nedostatku času, vytvářejí svým dětem prostředí deformované a z mnoha důvodů, ke správnému vývoji, nevhodné.

Jakási povinnost v podobě mít alespoň jedno dítě vede k tomu, že se rodiči stávají lidé k rodičovství mnohdy dostatečně nepřipravení. Trend dnešní doby honby za výdělkem, nebo pochybnou zábavou a žití ze dne na den, nepředstavuje vhodné prostředí pro vyrůstající dítě. K výchově se staví lhostejně, někdy ji dokonce odmítají.

Vzory v podobě rodičů, sourozenců a rodinného prostředí často nemají možnost poznat děti vyrůstající v ústavech a proto zde může převládat snížená motivace k respektování norem a hodnot.

Práce byla zaměřena na dospívající jedince v období adolescence (15-22 let), studenty navštěvující střední školu. Během období jejich dospívání dochází k psychickým změnám, k novým pudovým tendencím a hledání způsobů jejich uspokojování a kontroly. Rovněž dochází k celkové emoční labilitě a změně způsobu myšlení. Zejména v období adolescence provází dospívající řada změn, které vedou k velkému vlivu vrstevníků a vzdoru vůči rodičům ve formě nerespektování jakýchkoli rodičovských příkazů a požadavků. Dospívající se necítí být již dítětem, ale jeho osobnost stále není připravena na to stát se dospělým, přesto se snaží prosazovat své vlastní názory.

Celá práce je rozdělena na teoretickou a empirickou (praktickou) část.

Teoretická část práce se zaměřila na charakteristiku pojmů jako kriminalita, delikvence, prevence a dalších poznatků potřebných pro empirickou (praktickou) část.

V rámci praktické části jsem sestavila dotazník, který byl zaměřený na problém kriminality a delikvence na střední škole, již dotazovaní respondenti navštěvují. Dotazníkové šetření bylo realizováno na čtyřech středních školách a z jeho výsledků vyplývá, že je kriminalita

a delikvence součástí středních škol. Studenti se zde nejčastěji setkávají s drogami, tabákem, alkoholem, ale i šikanou.

Téma, kterým jsem se zabývala, mi poskytlo informace o nástrahách, které číhají na dnešní mládež. Práci je možné využít jako návod pro rodiče, jak postupovat u výchovy dětí tak, aby se nemuseli potýkat s problémy kriminality a delikvence, ale i pro samotné studenty a čtenáře, kteří se o tuto problematiku zajímají. Také je patrné, že prevence je v případě kriminality dětí a mládeže velmi důležitá a to především v rámci dlouhodobého a soustavného působení, protože se domnívám, že krátkodobé a nepravidelné seznamování s problematikou kriminality a patologického chování má jen velmi malý vliv na zažití žádoucích vzorců a pravidel chování.

Osobně spatřuji v této práci přínos pro osobní život, kdy se mohu lépe orientovat v dané problematice, ale také pro můj profesní život, kdy mohu uplatnit získané znalosti, které budu moci v praxi dostatečně aplikovat.

Seznam použitých pramenů:

Monografie:

- BAKOŠOVÁ, Z. *Sociální pedagogika*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1994. 80 s. ISBN 80-223-0817-X.
- BENDL, Stanislav. *Jak předcházet nekázni, aneb, Kázeňské prostředky*. Praha: ISV, 2004. Pedagogika (ISV). ISBN 80-86642-14-3.
- CHALUPOVÁ, Kateřina, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela a Jaroslav ŠEJVL (eds.). *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. ISBN 978-80-87258-96-5
- CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. Praha: Policie ČR, 1998
- FARKOVÁ, M., 2009, *Dospělost a její variabilita*. 1.vyd. Praha: Grada, ISBN 978-8-247-2480-5
- FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 218 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
- FÜRST, M., *Psychologie*, Olomouc: Votobia, 1997. 259 stran, ISBN 80-7198-199-0.
- GAVORA, P. *Úvod do psychologického výzkumu*. Brno: Paido, 2000.
- GRŮVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- JANÍKOVÁ, H., BEZDÍČEK, M. *Škola za oponou – sociálně patologické jevy u dětí a mládeže – vandalismus, kriminalita, delikvence, prostituce dětí a mládeže*, 2. Vyd., 2013, Pardubice: Benepal
- JELÍNEK, J., a kol., 2014. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*, 5. aktualiz. Vyd. – Praha: Leges, 1248 s. ISBN 978-80-7502-049-9
- Kalhous, Zdeněk; Obst, Otto a kol., *Školní didaktika*, Portál, Praha, 2002, ISBN 80-7178-253-X, 448 s. 1. vyd.
- KOHOUTEK, R. 2002. *Základy užité psychologie: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana*. 1. vyd. Brno: CERM, 544 s. Pedagogika (Grada). ISBN 80-214-2203-3
- KOLÁŘ, Zdeněk. *Výkladový slovník z pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.
- KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- KREJČÍŘOVÁ, O., SKOPALOVÁ, J. 2007. *Deviace a sociální patologie – vybrané jevy*. I. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého,
- KYRIACOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 151 s. ISBN 80-7178-945-3.
- LANGMEIER, J, KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
- LANGMEIER, J, KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada Publishing, 1998. 368 s. ISBN 80-7169-195-X.
- MACEK, P. *Adolescence*. Praha: Portál, 1999.
- MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.
- MAREŠOVÁ, A. a kol., 1997. *Sociálně pedagogické jevy u mládeže a návrh opatření k omezení jejich vzniku*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci,
- MARTÍNEK, Z., *Agresivita a kriminality školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, 152 s., ISBN 978-80-247-2310-5.
- MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 128 s. ISBN 80-247-0332-7.
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X.
- MATOUŠKOVÁ, I. *Aplikovaná forenzní psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 304 s. ISBN 978-80-247-4580-0.
- MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.

- MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-320-8.
- MIŇHOVÁ, Jana. *Psychopatologie pro právníky*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 80-86898-70-9.
- MIOVSKÝ, M., BARTÍK, P., 2010. Primární prevence rizikového chování ve školství. 1. vyd. 253 s., ISBN 978-808-7258-477
- MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. Institut mediální komunikace. ISBN 80-7220-157-3.
- NOVOTNÁ, V. 2014. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 798 s. Právo (ANAG). ISBN 978-80-7263-914-4
- NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-291-2.
- NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2.
- NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-377-5.
- NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-08-4.
- NOVOTNÝ, P. 2006. *Epidemie delikvence*. vyd. 1. Liberec: Dialog, knižní velkoobchod a nakladatelství, 62 s. ISBN 80-867-6145-2
- PROTIVINSKÝ, M. *Prevence kriminality: skripta určená studentům veřejnoprávních akademií a vyšších odborných škol a posluchačům rekvalifikačních kurzů bezpečnostně-právního studia*. 1. vyd. Praha: Armex, 1999. 86 s. ISBN 80-86244-03-2.
- PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.
- PRUNNER, P. *Psychologie gamblersství aneb sázka na štěstí*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 273 s. ISBN 978-80-7380-074-1
- ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. *Jak na šikanu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-2991-6. (160)
- ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A., HRUŠÁKOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2004. 1065 stran, ISBN 80-7179-829-0.
- SOBOTKOVÁ, V. 2014. *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Vyd. 1. Praha: Grada, 147 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4740-423
- SOCHŮREK, Jan. *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. ISBN 978-80-7372-448-1.
- SOCHŮREK, Jan. *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2009. ISBN 978-80-7372-448-1.
- ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Jak usměrňovat agresivitu*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-00-9.
- ŠTĚCHOVÁ M., VEČERKA, K., 2014. *Systémový přístup k prevenci kriminality mládeže*. Praha, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, ISBN 978-80-7338-140-0
- SUCHÝ, Adam. *Mediální zlo - mýty a realita: souvislost mezi sledováním televize a agresivitou u dětí*. V Praze: Triton, 2007. Psyché (Triton). ISBN 978-80-7254-926-9.
- TAXOVÁ, Jiřina. *Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Knižnice psychologické literatury.
- TOMÁŠEK, J., 2010. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 214 s. ISBN 978-802-4729-824.
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008. 872 s. ISBN 978-80-7367-414-4.
- VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie 1: dětství a dospívání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.
- ZOUBKOVÁ, I., 2011. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 251 s. ISBN 978-807-3803-124.
- ZOUBKOVÁ, I., ČERNÍKOVÁ V., NIKL J. 2001. *Kriminalita mládeže*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 89 s. Právo (ANAG). ISBN 80-725-1070-3
- ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M., *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex Publishing, 2004. 146 stran, ISBN 80-86795-05-5.

Články:

- Vláda České republiky: *Úmluva o právech dítěte* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656>
- *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR* [online]. 2016 [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web: www.mvcr.cz
- *Sociologická rešerše výzkumů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům u dětí a mladistvých* [online]. 2016 [cit. 2016-11-11]. Dostupný na World Wide Web: www.mvcr.cz.
- *Závislost v rodině* [online]. 2016 [cit. 2016-12-12]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.substitutnicleba.cz/zavislost-na-drogach-v-rodine>, ISSN 1804-0799
- *Dnešní mládež: Drogy, sex a nuda*. Blesk. [online]. 2010 [cit. 2016-12-13]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti-domaci/132323/dnesnimladez-drogy-sex-a-nuda.html>, ISSN 1213-8991.
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Sociologická rešerše výzkumů ke kriminalitě a sociálně patologickým jevům u dětí a mladistvých* [online]. [cit. 2016-31-12]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.mvcr.cz/clanek/sociologicka-reserse-vyzkumu-ke-kriminalite-a-socialne-patologickym-jevum-u-deti-a-mladistvych.aspx>
- Ministerstvo vnitra České republiky. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020* [online]. [cit. 2016-11-10]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-prevence-kriminality-na-leta-2016-2020.aspx>.

Právní předpisy:

- Zákon ze dne 25. června 2003 č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)
- Zákon ze dne 8. ledna 2009 č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon ze dne 29. listopadu 1961 č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon ze dne 3. února 2012 č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon ČNR ze dne 17. května 1990 č. 200/1990 Sb., o přestupcích

- Zákon ze dne 5. února 2002 č. 109/2002 Sb., Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (zákon o ústavní výchově)

Deklarace:

- Ženevská deklaraci práv dítěte (r. 1924)
- Deklarace práv dítěte (OSN, r. 1959)

Pakty a úmluvy:

- Úmluva o právech dítěte (rezoluce OSN 44/25, přijatá 20. 11. 1989), sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.

Elektronické zdroje:

- <http://www.mvcr.cz/>
- <http://www.msmt.cz/>
- <http://www.psp.cz/>
- <http://justice.cz/>
- <http://epravo.cz/>

Seznam grafů, obrázků, tabulek a příloh:

Seznam grafů

- Graf č. 1: Vývoj počtu mladistvých v letech 2000 - 2010 (vždy k 31.12 v daném roce)
- Graf č. 2; 3: Setkal/la jste se v minulosti s kriminalitou a delikvencí mládeže?
- Graf č. 4; 5: Dopustil/la jste se v minulosti chování s prvky delikvence a kriminality?
- Graf č. 6: Z jakého důvodu, dle Vašeho názoru, páchají mladiství trestnou činností?
- Graf č. 7: Setkal/la jste se na Vaší škole s chováním s prvky kriminality a delikvence? Pokud ano, tak s jakým?
- Graf č. 8: Jakého druhu trestné činnosti se, podle vás, mládež nejčastěji dopouští?
- Graf č. 9: Co, podle Vás, nejčastěji stojí za pácháním trestné činnosti mládeže?
- Graf č. 10: Jaké, podle Vás, mohou být ukládány tresty mladistvým?
- Graf č. 11; 12: Jsou, podle Vás, tresty ukládané mladistvým dostatečné?
- Graf č. 13; 14; 15: Souhlasíš se zákazem zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli?
- Graf č. 16; 17: Víte, jaká je hranice trestní odpovědnosti?
- Graf č. 18; 19; 20: Jaká by, podle Vás, měla být dolní věková hranice trestní odpovědnosti?
- Graf č. 21; 22; 23: Vedlo by, podle Vás, snížení věkové hranice trestní odpovědnosti mladistvých k poklesu kriminality a delikvence?
- Graf č. 24; 25; 26: Souhlasili byste s odběrem profilu DNA před dovršením patnáctého roku?
- Graf č. 27; 28; 29: Jaká je, podle Vás, úroveň prevence kriminality a delikvence mladistvých v ČR?
- Graf č. 30: Domníváte se, že preventivní programy pro děti a mládež můžou snížit kriminalitu a delikvenci mládeže?
- Graf č. 31; 32: Co, podle Vás, může nejvíce ovlivnit (v kladném slova smyslu) výchova dítěte, jako prevence před pácháním kriminality?
- Graf č. 33; 34; 35: Máte pocit, že je na školách dostatečná prevence předcházející delikvenci a kriminalitě mladistvých?
- Graf č. 36; 37; 38: Realizuje se na Vaší škole program, který je zaměřen na prevenci kriminality a delikvence?
- Graf č. 39; 40: Myslíte si, že nápravná zařízení pro mladistvé delikventy, je napraven tak, že nebudou v budoucnu páchat trestnou činnost?

Seznam obrázků

- Obr. č. 1: Systém prevence kriminality v ČR

Seznam tabulek

- Tab. č. 1: Popis souboru podle škol a pohlaví

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Dotazník zaměřený na kriminalitu a delikvenci mladistvých
- Příloha č. 2: tabulky k otázce č. 1
- Příloha č. 3: tabulky k otázce č. 2
- Příloha č. 4: tabulky k otázce č. 3
- Příloha č. 5: tabulky k otázce č. 4
- Příloha č. 6: tabulky k otázce č. 5
- Příloha č. 7: tabulky k otázce č. 6
- Příloha č. 8: tabulky k otázce č. 7
- Příloha č. 9: tabulky k otázce č. 8
- Příloha č. 10: tabulky k otázce č. 9
- Příloha č. 11: tabulky k otázce č. 10
- Příloha č. 12: tabulky k otázce č. 11
- Příloha č. 13: tabulky k otázce č. 12
- Příloha č. 14: tabulky k otázce č. 13
- Příloha č. 15: tabulky k otázce č. 14
- Příloha č. 16: tabulky k otázce č. 15
- Příloha č. 17: tabulky k otázce č. 16
- Příloha č. 18: tabulky k otázce č. 17
- Příloha č. 19: tabulky k otázce č. 18
- Příloha č. 20: tabulky k otázce č. 19

Příloha č. 1

DOTAZNÍK ZAMĚŘENÝ NA KRIMINALITU A DELIKVENCII MLADISTVÝCH

Dostal/la jste do rukou dotazník, který bude nezbytný pro mou bakalářskou práci. Chtěla bych Vás touto cestou požádat o jeho vyplnění. Dotazník zjišťuje a mapuje, jaké povědomí mají mladiství o kriminalitě a delikvenci svých vrstevníků. Dotazník je zcela anonymní a údaje z něho budou použity pouze k výzkumu v rámci mé bakalářské práce. U každé otázky zakroužkujte Vaši odpověď, pokud nebude uvedeno jinak.

Děkuji za Váš vstřícný přístup, čas a ochotu, který věnujete vyplnění tohoto dotazníku.

Jste muž -

Jste žena -

1. Setkal/la jste se v minulosti s kriminalitou a delikvencí mládeže?
 - Ano, setkal/la
 - Ne, nesetkal/la
2. Dopustil/la jste se v minulosti chování s prvky delikvence a kriminality?
 - Ano, dopustil/la
 - Ne, nedopustil/la
3. Z jakého důvodu, dle Vašeho názoru, páchají mladiství trestnou činností?
 - Napište Vaši odpověď/názor:
4. Setkal/la jste se na Vaší škole s chováním s prvky kriminality a delikvence? Pokud ano, tak s jakým?
 - Napište Vaši odpověď/názor:
5. Jakého druhu trestné činnosti se, podle vás, mládež nejčastěji dopouští?
 - Hospodářské trestné činy (např. porušení autorského práva....)
 - Majetkové trestné činy (např. poškození cizí věci...)
 - Mravnostní trestné činy (např. znásilnění...)
 - Násilné trestné činy (např. vydírání....)
 - Ostatní trestné činy (např. sprejerství...)
 - Nevím
6. Co, podle Vás, nejčastěji stojí za pácháním trestné činnosti mládeže?
 - Napište Vaši odpověď/názor:
7. Jaké, podle Vás, mohou být ukládány tresty mladistvým?
 - Napište Vaši odpověď/názor:

8. Jsou, podle Vás, tresty ukládané mladistvým dostatečné?
- Ano, jsou
 - Ne, nejsou
 - Nevím
9. Souhlasíš se zákazem zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli?
- Rozhodně souhlasím
 - Rozhodně nesouhlasím
 - Spíše souhlasím
 - Spíše nesouhlasím
 - Neumím se vyjádřit
10. Víte, jaká je hranice trestní odpovědnosti?
- Ano, vím
 - Ne, nevím
11. Jaká by, podle Vás, měla být dolní věková hranice trestní odpovědnosti?
- 13 let
 - 14 let
 - 15 let
 - 16 let a více
12. Vedlo by, podle Vás, snížení věkové hranice trestní odpovědnosti mladistvých k poklesu kriminality a delikvence?
- Ano, vedlo
 - Ne, nevedlo
 - Nevím
13. Souhlasili byste s odběrem profilu DNA před dovršením patnáctého roku?
- Ano, souhlasím
 - Ne, nesouhlasím
 - Neumím posoudit
14. Jaká je, podle Vás, úroveň prevence kriminality a delikvence mladistvých v ČR?
- Dostatečná
 - Nedostatečná
 - Nedokážu posoudit
15. Domníváte se, že preventivní programy pro děti a mládež můžou snížit kriminalitu a delikvenci mládeže?

- Ano, mohou
- Spíše ano
- Ne, jsou bezvýznamné
- Spíše ne
- Neumím se vyjádřit

16. Co, podle Vás, může nejvíce ovlivnit (v kladném slova smyslu) výchova dítěte, jako prevence před pácháním kriminality?

- Napište Vaši odpověď/názor:

17. Máte pocit, že je na školách dostatečná prevence předcházející delikvenci a kriminalitě mladistvých?

- Ano, dostatečná
- Ne, nedostatečná
- Je mi to jedno
- Prevenci by měli zajišťovat rodiče

18. Realizuje se na Vaší škole program, který je zaměřen na prevenci kriminality a delikvence?

- Ano, realizuje
- Ne, nerealizuje
- Nevím o něm

19. Myslíte si, že nápravná zařízení pro mladistvé delikventy, je napraví tak, že nebudou v budoucnu páchat trestnou činnost?

- Ano
- Ne
- Nevím

Příloha č. 2 – tabulky k otázce č. 1

Setkal/la jste se v minulosti s kriminalitou a delikvencí mládeže?					
Střední škola	Počet dotazníků	Ano, setkal/la	%	Ne, nesetkal/la	%
Škola 1.	63	44	69,8%	19	30,2%
Škola 2.	67	44	65,7%	23	34,3%
Škola 3.	68	38	55,9%	30	44,1%
Škola 4.	59	35	59,3%	24	40,7%
Celkem	257	161	62,6%	96	37,4%

Setkal/la jste se v minulosti s kriminalitou a delikvencí mládeže?					
Pohlaví	Celkem	Ano, setkal/la	%	Ne, nesetkal/la	%
chlapci	51	36	70,6%	15	29,4%
dívky	12	8	66,7%	4	33,3%
chlapci	30	21	70,0%	9	30,0%
dívky	37	23	62,2%	14	37,8%
chlapci	42	23	54,8%	19	45,2%
dívky	26	15	57,7%	11	42,3%
chlapci	11	9	81,8%	2	18,2%
dívky	48	26	54,2%	22	45,8%
celkem chlapci	134	89	66,4%	45	33,6%
celkem dívky	123	72	58,5%	51	41,5%

Příloha č. 3 – tabulky k otázce č. 2

Dopustil/la jste se v minulosti chování s prvky delikvence a kriminality?					
Střední škola	Počet dotazníků	Ano, dopustil/la	%	Ne, nedopustil/la	%
Škola 1.	63	9	14,0%	54	86,0%
Škola 2.	67	16	24,0%	51	76,0%
Škola 3.	68	10	15,0%	58	85,0%
Škola 4.	59	5	8,0%	54	92,0%
Celkem	257	40	16,0%	217	84,0%

Dopustil/la jste se v minulosti chování s prvky delikvence a kriminality?					
Pohlaví	Celkem	Ano, dopustil/la	%	Ne, nedopustil/la	%
chlapci	51	7	13,7%	44	86,3%
dívky	12	2	16,7%	10	83,3%
chlapci	30	8	26,7%	22	73,3%
dívky	37	8	21,6%	29	78,4%
chlapci	42	7	16,7%	35	83,3%
dívky	26	3	11,5%	23	88,5%
chlapci	11	4	36,4%	7	63,6%
dívky	48	1	2,1%	47	97,9%
celkem chlapci	134	26	19,4%	108	80,6%
celkem dívky	123	14	11,4%	109	88,6%

Příloha č. 4 – tabulky k otázce č. 3

Z jakého důvodu, dle Vašeho názoru, páchají mladiství trestnou činností?													
Školní škola	Počet dotazníků	Hloupost	%	Vyhrocování od kamarádů	%	Zlepšení finanční situace	%	Získání respektu a uznání	%	Nemusí mít důvod	%	Nevím	%
Škola 1.	63	15	23,8%	8	12,7%	9	14,3%	17	27,0%	9	14,3%	5	7,9%
Škola 2.	67	19	28,4%	15	22,4%	8	11,9%	13	19,4%	4	6,0%	8	11,9%
Škola 3.	68	8	11,8%	21	30,9%	9	13,2%	12	17,6%	6	8,8%	12	17,6%
Škola 4.	59	23	39,0%	12	20,3%	11	18,6%	5	8,5%	3	5,1%	5	8,5%
Celkem	257	65	25,3%	56	21,8%	37	14,4%	47	18,3%	22	8,6%	30	11,7%
chlapeci	51	12	23,5%	7	13,7%	5	9,8%	15	29,4%	8	15,7%	4	7,8%
dívky	12	3	25,0%	1	8,3%	4	33,3%	2	16,7%	1	8,3%	1	8,3%
chlapeci	30	7	23,3%	10	33,3%	3	10,0%	5	16,7%	3	10,0%	2	6,7%
dívky	37	12	32,4%	5	13,5%	5	13,5%	8	21,6%	1	2,7%	6	16,2%
chlapeci	42	6	14,3%	11	26,2%	7	16,7%	7	16,7%	3	7,1%	8	19,0%
dívky	26	2	7,7%	10	38,5%	2	7,7%	5	19,2%	3	11,5%	4	15,4%
chlapeci	11	2	18,2%	3	27,3%	1	9,1%	3	27,3%	0	0,0%	2	18,2%
dívky	48	21	43,8%	9	18,8%	10	20,8%	2	4,2%	3	6,3%	3	6,3%
celkem chlapeci	134	27	20,1%	31	23,1%	16	11,9%	30	22,4%	14	10,4%	16	11,9%
celkem dívky	123	38	30,9%	25	20,3%	21	17,1%	17	13,8%	8	6,5%	14	11,4%

Příloha č. 5 - tabulky k otázce č. 4

Setkal/la jste se na Vaší škole s chováním s prvky kriminality a delikvence? Pokud ano, tak s jakým?																					
Střední škola	Počet dotazníků	Slovní nadávky	Fyzické útoky		Šikana		Krádeže		Záškoláctví		Vandalismus		Agresivní chování žáka vůči učitelé		Zesměšňování a ponižování spolužáka		Lhání, vyhrožování, ničení cizího majetku		Nevím		
				%		%		%		%		%		%		%		%		%	
Škola 1.	63	10	15,9%	3	4,8%	5	7,9%	1	1,6%	10	15,9%	2	3,2%	1	1,6%	6	9,5%	9	14,3%	16	25,4%
Škola 2.	67	9	13,4%	6	9,0%	5	7,5%	2	3,0%	2	3,0%	3	4,5%	3	4,5%	6	9,0%	8	11,9%	23	34,3%
Škola 3.	68	4	5,9%	10	14,7%	5	7,4%	2	2,9%	7	10,3%	3	4,4%	1	1,5%	5	7,4%	6	8,8%	25	36,8%
Škola 4.	59	6	10,2%	1	1,7%	2	3,4%	1	1,7%	1	1,7%	5	8,5%	0	0,0%	2	3,4%	9	15,3%	32	54,2%
Celkem	257	29	11,3%	20	7,8%	17	6,6%	6	2,3%	20	7,8%	13	5,1%	5	1,9%	19	7,4%	32	12,5%	96	37,4%
chlapani	51	9	17,6%	3	5,9%	4	7,8%	1	2,0%	8	15,7%	2	3,9%	1	2,0%	5	9,8%	7	13,7%	11	21,6%
dívky	12	1	8,3%	0	0,0%	1	8,3%	0	0,0%	2	16,7%	0	0,0%	0	0,0%	1	8,3%	2	16,7%	5	41,7%
chlapani	30	5	16,7%	4	13,3%	2	6,7%	2	6,7%	0	0,0%	1	3,3%	2	6,7%	2	6,7%	5	16,7%	7	23,3%
dívky	37	4	10,8%	2	5,4%	3	8,1%	0	0,0%	2	5,4%	2	5,4%	1	2,7%	4	10,8%	3	8,1%	16	43,2%
chlapani	42	2	4,8%	5	11,9%	1	2,4%	1	2,4%	4	9,5%	2	4,8%	0	0,0%	3	7,1%	1	2,4%	23	54,8%
dívky	26	2	7,7%	5	19,2%	4	15,4%	1	3,8%	3	11,5%	1	3,8%	1	3,8%	2	7,7%	5	19,2%	2	7,7%
chlapani	11	1	9,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	9,1%	1	9,1%	2	18,2%	0	0,0%	1	9,1%	2	18,2%	3	27,3%
dívky	48	5	10,4%	1	2,1%	2	4,2%	0	0,0%	0	0,0%	3	6,3%	0	0,0%	1	2,1%	7	14,6%	29	60,4%
celkem chlapani	134	17	12,7%	12	9,0%	7	5,2%	5	3,7%	13	9,7%	7	5,2%	3	2,2%	11	8,2%	15	11,2%	44	32,8%
celkem dívky	123	12	9,8%	8	6,5%	10	8,1%	1	0,8%	7	5,7%	6	4,9%	2	1,6%	8	6,5%	17	13,8%	52	42,3%

Příloha č. 6 - tabulky k otázce č. 5

Jakého druhu trestné činnosti se, podle vás, mládež nejčastěji dopouští?													
Školní škola	Počet dotazníků	Hospodářské trestné činy (porušení autorského práva...)	%	Majetkové trestné činy (poškození cizí věci...)	%	Mírnostní trestné činy (znásilnění...)	%	Násilné trestné činy (vydírání...)	%	Ostatní trestné činy (sprejerství...)	%	Nevím	%
Škola 1.	63	4	6,3%	9	14,3%	2	3,2%	15	23,8%	17	27,0%	16	25,4%
Škola 2.	67	15	22,4%	9	13,4%	1	1,5%	16	23,9%	20	29,9%	6	9,0%
Škola 3.	68	12	17,6%	19	27,9%	2	2,9%	5	7,4%	23	33,8%	7	10,3%
Škola 4.	59	16	27,1%	16	27,1%	1	1,7%	6	10,2%	14	23,7%	6	10,2%
Celkem	257	47	18,3%	53	20,6%	6	2,3%	42	16,3%	74	28,8%	35	13,6%
chlapci	51	4	7,8%	7	13,7%	1	2,0%	12	23,5%	15	29,4%	12	23,5%
dívky	12	0	0,0%	2	16,7%	1	8,3%	3	25,0%	2	16,7%	4	33,3%
chlapci	30	5	16,7%	4	13,3%	0	0,0%	8	26,7%	9	30,0%	4	13,3%
dívky	37	10	27,0%	5	13,5%	1	2,7%	8	21,6%	11	29,7%	2	5,4%
chlapci	42	5	11,9%	10	23,8%	2	4,8%	3	7,1%	15	35,7%	7	16,7%
dívky	26	7	26,9%	9	34,6%	0	0,0%	2	7,7%	8	30,8%	0	0,0%
chlapci	11	2	18,2%	1	9,1%	0	0,0%	1	9,1%	5	45,5%	2	18,2%
dívky	48	14	29,2%	15	31,3%	1	2,1%	5	10,4%	9	18,8%	4	8,3%
celkem chlapci	134	16	11,9%	22	16,4%	3	2,2%	24	17,9%	44	32,8%	25	18,7%
celkem dívky	123	31	25,2%	31	25,2%	3	2,4%	18	14,6%	30	24,4%	10	8,1%

Příloha č. 7 – tabulky k otázce č. 6

Co, podle Vás, nejčastěji stojí za páčáním trestné činnosti mládeže?																					
Střední škola	Počet dotazníků	Genetická vloha	%	Nefungující rodinné prostředí	%	Nevhodné trávení volného času	%	Vliv médií, filmů a PC her	%	Špatná finanční situace	%	Jednání pod vlivem drog, alkoholu, jiných omamných látek	%	Rasový původ	%	Psychická či duševní porucha	%	Začlenění do špatné vrstevnické party	%	Špatná výchova v rodině	%
Škola 1.	63	2	3,2%	7	11,1%	13	20,6%	13	20,6%	3	4,8%	8	12,7%	2	3,2%	1	1,6%	9	14,3%	5	7,9%
Škola 2.	67	5	7,5%	12	17,9%	11	16,4%	13	19,4%	7	10,4%	6	9,0%	3	4,5%	0	0,0%	3	4,5%	7	10,4%
Škola 3.	68	4	5,9%	7	10,3%	7	10,3%	6	8,8%	3	4,4%	16	23,5%	8	11,8%	3	4,4%	10	14,7%	4	5,9%
Škola 4.	59	7	11,9%	5	8,5%	7	11,9%	11	18,6%	3	5,1%	6	10,2%	1	1,7%	3	5,1%	9	15,3%	7	11,9%
Celkem	257	18	7,0%	31	12,1%	38	14,8%	43	16,7%	16	6,2%	36	14,0%	14	5,4%	7	2,7%	31	12,1%	23	8,9%
chlapci	51	2	3,9%	6	11,8%	9	17,6%	11	21,6%	2	3,9%	6	11,8%	2	3,9%	1	2,0%	8	15,7%	4	7,8%
dívky	12	0	0,0%	1	8,3%	4	33,3%	2	16,7%	1	8,3%	2	16,7%	0	0,0%	0	0,0%	1	8,3%	1	8,3%
chlapci	30	3	10,0%	4	13,3%	7	23,3%	5	16,7%	3	10,0%	4	13,3%	2	6,7%	0	0,0%	0	0,0%	2	6,7%
dívky	37	2	5,4%	8	21,6%	4	10,8%	8	21,6%	4	10,8%	2	5,4%	1	2,7%	0	0,0%	3	8,1%	5	13,5%
chlapci	42	3	7,1%	6	14,3%	5	11,9%	4	9,5%	3	7,1%	4	9,5%	5	11,9%	2	4,8%	8	19,0%	2	4,8%
dívky	26	1	3,8%	1	3,8%	2	7,7%	2	7,7%	0	0,0%	12	46,2%	3	11,5%	1	3,8%	2	7,7%	2	7,7%
chlapci	11	2	18,2%	0	0,0%	3	27,3%	1	9,1%	1	9,1%	1	9,1%	0	0,0%	1	9,1%	2	18,2%	0	0,0%
dívky	48	5	10,4%	5	10,4%	4	8,3%	10	20,8%	2	4,2%	5	10,4%	1	2,1%	2	4,2%	7	14,6%	7	14,6%
celkem chlapci	134	10	7,5%	16	11,9%	24	17,9%	21	15,7%	9	6,7%	15	11,2%	9	6,7%	4	3,0%	18	13,4%	8	6,0%
celkem dívky	123	8	6,5%	15	12,2%	14	11,4%	22	17,9%	7	5,7%	21	17,1%	5	4,1%	3	2,4%	13	10,6%	15	12,2%

Příloha č. 8 – tabulky k otázce č. 7

Jaké, podle Vás, mohou být ukládány tresty mladistvým?																	
Střední škola	Počet dotazníků	Ochranná výchova	%	Obecně prospěšné práce	%	Propadnutí majetku nebo věci	%	Vyhoštění	%	Peněžitý trest	%	Podmíněné odsouzení	%	Trest odnětí svobody	%	Nevím	%
Škola 1.	63	2	3,2%	11	17,5%	5	7,9%	1	1,6%	7	11,1%	10	15,9%	14	22,2%	13	20,6%
Škola 2.	67	3	4,5%	9	13,4%	6	9,0%	1	1,5%	14	20,9%	12	17,9%	14	20,9%	8	11,9%
Škola 3.	68	1	1,5%	5	7,4%	5	7,4%	0	0,0%	10	14,7%	16	23,5%	18	26,5%	13	19,1%
Škola 4.	59	6	10,2%	6	10,2%	6	10,2%	0	0,0%	13	22,0%	8	13,6%	17	28,8%	3	5,1%
Celkem	257	12	4,7%	31	12,1%	22	8,6%	2	0,8%	44	17,1%	46	17,9%	63	24,5%	37	14,4%
chlapani	51	2	3,9%	9	17,6%	3	5,9%	1	2,0%	4	7,8%	8	15,7%	12	23,5%	12	23,5%
dívky	12	0	0,0%	2	16,7%	2	16,7%	0	0,0%	3	25,0%	2	16,7%	2	16,7%	1	8,3%
chlapani	30	1	3,3%	4	13,3%	2	6,7%	0	0,0%	4	13,3%	8	26,7%	9	30,0%	2	6,7%
dívky	37	2	5,4%	5	13,5%	4	10,8%	1	2,7%	10	27,0%	4	10,8%	5	13,5%	6	16,2%
chlapani	42	1	2,4%	3	7,1%	4	9,5%	0	0,0%	5	11,9%	12	28,6%	6	14,3%	11	26,2%
dívky	26	0	0,0%	2	7,7%	1	3,8%	0	0,0%	5	19,2%	4	15,4%	12	46,2%	2	7,7%
chlapani	11	2	18,2%	1	9,1%	2	18,2%	0	0,0%	3	27,3%	1	9,1%	2	18,2%	0	0,0%
dívky	48	4	8,3%	5	10,4%	4	8,3%	0	0,0%	10	20,8%	7	14,6%	15	31,3%	3	6,3%
celkem chlapani	134	6	4,5%	17	12,7%	11	8,2%	1	0,7%	16	11,9%	29	21,6%	29	21,6%	25	18,7%
celkem dívky	123	6	4,9%	14	11,4%	11	8,9%	1	0,8%	28	22,8%	17	13,8%	34	27,6%	12	9,8%

Příloha č. 9 – tabulky k otázce č. 8

Jsou, podle Vás, tresty ukládané mladistvým dostatečné?							
Střední škola	Počet dotazníků	Ano, jsou	%	Ne, nejsou	%	Nevím	%
Škola 1.	63	37	58,7%	19	30,2%	7	11,1%
Škola 2.	67	30	44,8%	33	49,3%	4	6,0%
Škola 3.	68	34	50,0%	28	41,2%	6	8,8%
Škola 4.	59	19	32,2%	29	49,2%	11	18,6%
Celkem	257	120	46,7%	109	42,4%	28	10,9%
chlapci	51	34	66,7%	13	25,5%	4	7,8%
dívky	12	3	25,0%	6	50,0%	3	25,0%
chlapci	30	17	56,7%	12	40,0%	1	3,3%
dívky	37	13	35,1%	21	56,8%	3	8,1%
chlapci	42	22	52,4%	20	47,6%	0	0,0%
dívky	26	12	46,2%	8	30,8%	6	23,1%
chlapci	11	5	45,5%	4	36,4%	2	18,2%
dívky	48	14	29,2%	25	52,1%	9	18,8%
celkem chlapci	134	78	58,2%	49	36,6%	7	5,2%
celkem dívky	123	42	34,1%	60	48,8%	21	17,1%

Příloha č. 10 – tabulky k otázce č. 9

Souhlasíš se zákazem zveřejňování informací z řízení vedenému proti mladistvému pachateli?											
Střední škola	Počet dotazníků	Rozhodně souhlasím	%	Rozhodně nesouhlasím	%	Spiše souhlasím	%	Spiše nesouhlasím	%	Neumím se vyjádřit	%
Škola 1.	63	6	9,5%	14	22,2%	14	22,2%	17	27,0%	12	19,0%
Škola 2.	67	18	26,9%	18	26,9%	9	13,4%	16	23,9%	6	9,0%
Škola 3.	68	16	23,5%	15	22,1%	12	17,6%	20	29,4%	5	7,4%
Škola 4.	59	16	27,1%	7	11,9%	12	20,3%	20	33,9%	4	6,8%
Celkem	257	56	21,8%	54	21,0%	47	18,3%	73	28,4%	27	10,5%
chlapci	51	5	9,8%	13	25,5%	9	17,6%	13	25,5%	11	21,6%
dívky	12	1	8,3%	1	8,3%	5	41,7%	4	33,3%	1	8,3%
chlapci	30	8	26,7%	10	33,3%	4	13,3%	4	13,3%	4	13,3%
dívky	37	10	27,0%	8	21,6%	5	13,5%	12	32,4%	2	5,4%
chlapci	42	11	26,2%	7	16,7%	4	9,5%	18	42,9%	2	4,8%
dívky	26	5	19,2%	8	30,8%	8	30,8%	2	7,7%	3	11,5%
chlapci	11	2	18,2%	0	0,0%	2	18,2%	3	27,3%	4	36,4%
dívky	48	14	29,2%	7	14,6%	10	20,8%	17	35,4%	0	0,0%
celkem chlapci	134	26	19,4%	30	22,4%	19	14,2%	38	28,4%	21	15,7%
celkem dívky	123	30	24,4%	24	19,5%	28	22,8%	35	28,5%	6	4,9%

Příloha č. 11 – tabulky k otázce č. 10

Víte, jaká je hranice trestní odpovědnosti?					
Střední škola	Počet dotazníků	Ano, vím	%	Ne, nevím	%
Škola 1.	63	45	71,4%	18	28,6%
Škola 2.	67	51	76,1%	16	23,9%
Škola 3.	68	44	64,7%	24	35,3%
Škola 4.	59	30	50,8%	29	49,2%
Celkem	257	170	66,1%	87	33,9%

Víte, jaká je hranice trestní odpovědnosti?					
Pohlaví	Celkem	Ano, vím	%	Ne, nevím	%
chlapci	51	38	74,5%	13	25,5%
dívky	12	7	58,3%	5	41,7%
chlapci	30	21	70,0%	9	30,0%
dívky	37	30	81,1%	7	18,9%
chlapci	42	29	69,0%	13	31,0%
dívky	26	15	57,7%	11	42,3%
chlapci	11	8	72,7%	3	27,3%
dívky	48	22	45,8%	26	54,2%
celkem chlapci	134	96	71,6%	38	28,4%
celkem dívky	123	74	60,2%	49	39,8%

Příloha č. 12 – tabulky k otázce č. 11

Jaká by, podle Vás, měla být dolní věková hranice trestní odpovědnosti?									
Střední škola	Počet dotazníků	13 let	%	14 let	%	15 let	%	16 let a více	%
Škola 1.	63	7	11,1%	16	25,4%	27	42,9%	13	20,6%
Škola 2.	67	13	19,4%	23	34,3%	19	28,4%	12	17,9%
Škola 3.	68	6	8,8%	23	33,8%	26	38,2%	13	19,1%
Škola 4.	59	15	25,4%	19	32,2%	17	28,8%	8	13,6%
Celkem	257	41	16,0%	81	31,5%	89	34,6%	46	17,9%
chlapci	51	6	11,8%	11	21,6%	24	47,1%	10	19,6%
dívky	12	1	8,3%	5	41,7%	3	25,0%	3	25,0%
chlapci	30	2	6,7%	15	50,0%	7	23,3%	6	20,0%
dívky	37	11	29,7%	8	21,6%	12	32,4%	6	16,2%
chlapci	42	2	4,8%	15	35,7%	14	33,3%	11	26,2%
dívky	26	4	15,4%	8	30,8%	12	46,2%	2	7,7%
chlapci	11	1	9,1%	2	18,2%	2	18,2%	6	54,5%
dívky	48	14	29,2%	17	35,4%	15	31,3%	2	4,2%
celkem chlapci	134	11	8,2%	43	32,1%	47	35,1%	33	24,6%
celkem dívky	123	30	24,4%	38	30,9%	42	34,1%	13	10,6%

Příloha č. 13 – tabulky k otázce č. 12

Vedlo by, podle Vás, snížení věkové hranice trestní odpovědnosti mladistvých k poklesu kriminality a delikvence?							
Školní škola	Počet dotazníků	Ano, vedlo	%	Ne, nevedlo	%	Nevím	%
Škola 1.	63	26	41,3%	30	47,6%	7	11,1%
Škola 2.	67	18	26,9%	42	62,7%	7	10,4%
Škola 3.	68	12	17,6%	50	73,5%	6	8,8%
Škola 4.	59	13	22,0%	43	72,9%	3	5,1%
Celkem	257	69	26,8%	165	64,2%	23	8,9%
chlapci	51	23	45,1%	22	43,1%	6	11,8%
dívky	12	3	25,0%	8	66,7%	1	8,3%
chlapci	30	10	33,3%	15	50,0%	5	16,7%
dívky	37	8	21,6%	27	73,0%	2	5,4%
chlapci	42	10	23,8%	28	66,7%	4	9,5%
dívky	26	2	7,7%	22	84,6%	2	7,7%
chlapci	11	5	45,5%	6	54,5%	0	0,0%
dívky	48	8	16,7%	37	77,1%	3	6,3%
celkem chlapci	134	48	35,8%	71	53,0%	15	11,2%
celkem dívky	123	21	17,1%	94	76,4%	8	6,5%

Příloha č. 14 – tabulky k otázce č. 13

Souhlasili byste s odběrem profilu DNA před dovršením patnáctého roku?							
Střední škola	Počet dotazníků	Ano, souhlasím	%	Ne, nesouhlasím	%	Neumím posoudit	%
Škola 1.	63	14	22,2%	42	66,7%	7	11,1%
Škola 2.	67	33	49,3%	31	46,3%	3	4,5%
Škola 3.	68	21	30,9%	41	60,3%	6	8,8%
Škola 4.	59	18	30,5%	32	54,2%	9	15,3%
Celkem	257	86	33,5%	146	56,8%	25	9,7%
chlapani	51	10	19,6%	37	72,5%	4	7,8%
dívky	12	4	33,3%	5	41,7%	3	25,0%
chlapani	30	15	50,0%	14	46,7%	1	3,3%
dívky	37	18	48,6%	17	45,9%	2	5,4%
chlapani	42	14	33,3%	26	61,9%	2	4,8%
dívky	26	7	26,9%	15	57,7%	4	15,4%
chlapani	11	3	27,3%	5	45,5%	3	27,3%
dívky	48	15	31,3%	27	56,3%	6	12,5%
celkem chlapani	134	42	31,3%	82	61,2%	10	7,5%
celkem dívky	123	44	35,8%	64	52,0%	15	12,2%

Příloha č. 15 – tabulky k otázce č. 14

Jaká je, podle Vás, úroveň prevence kriminality a delikvence mladistvých v ČR?							
Střední škola	Počet dotazníků	Dostatečná	Dostatečná		Nedostatečná		Nedokáží posoudit
				%		%	
Škola 1.	63	23	36,5%	35	55,6%	5	7,9%
Škola 2.	67	36	53,7%	27	40,3%	4	6,0%
Škola 3.	68	24	35,3%	37	54,4%	7	10,3%
Škola 4.	59	28	47,5%	24	40,7%	7	11,9%
Celkem	257	111	43,2%	123	47,9%	23	8,9%
chlapci	51	18	35,3%	28	54,9%	5	9,8%
dívky	12	5	41,7%	7	58,3%	0	0,0%
chlapci	30	15	50,0%	12	40,0%	3	10,0%
dívky	37	21	56,8%	15	40,5%	1	2,7%
chlapci	42	14	33,3%	24	57,1%	4	9,5%
dívky	26	10	38,5%	13	50,0%	3	11,5%
chlapci	11	4	36,4%	5	45,5%	2	18,2%
dívky	48	24	50,0%	19	39,6%	5	10,4%
celkem chlapci	134	51	38,1%	69	51,5%	14	10,4%
celkem dívky	123	60	48,8%	54	43,9%	9	7,3%

Příloha č. 16 – tabulky k otázce č. 15

Domníváte se, že preventivní programy pro děti a mládež můžou snížit kriminalitu a delikvenci mládeže?											
Střední škola	Počet dotazníků	Ano, mohou		Spíše ano		Ne, jsou bezvýznamné		Spíše ne		Neumím se vyjádřit	
			%		%		%		%		%
Škola 1.	63	21	33,3%	12	19,0%	16	25,4%	8	12,7%	6	9,5%
Škola 2.	67	28	41,8%	14	20,9%	8	11,9%	12	17,9%	5	7,5%
Škola 3.	68	12	17,6%	27	39,7%	6	8,8%	18	26,5%	5	7,4%
Škola 4.	59	8	13,6%	21	35,6%	14	23,7%	12	20,3%	4	6,8%
Celkem	257	69	26,8%	74	28,8%	44	17,1%	50	19,5%	20	7,8%
chlapci	51	18	35,3%	8	15,7%	15	29,4%	6	11,8%	4	7,8%
dívky	12	3	25,0%	4	33,3%	1	8,3%	2	16,7%	2	16,7%
chlapci	30	7	23,3%	12	40,0%	3	10,0%	5	16,7%	3	10,0%
dívky	37	21	56,8%	2	5,4%	5	13,5%	7	18,9%	2	5,4%
chlapci	42	7	16,7%	15	35,7%	2	4,8%	14	33,3%	4	9,5%
dívky	26	5	19,2%	12	46,2%	4	15,4%	4	15,4%	1	3,8%
chlapci	11	1	9,1%	4	36,4%	6	54,5%	0	0,0%	0	0,0%
dívky	48	7	14,6%	17	35,4%	8	16,7%	12	25,0%	4	8,3%
celkem chlapci	134	33	24,6%	39	29,1%	26	19,4%	25	18,7%	11	8,2%
celkem dívky	123	36	29,3%	35	28,5%	18	14,6%	25	20,3%	9	7,3%

Příloha č. 17 – tabulky k otázce č. 16

Co, podle Vás, může nejvíce ovlivnit (v kladném slova smyslu) výchova dítěte, jako prevence před páchaním kriminality?																	
Střední škola	Počet dotazníků	Rodinné prostředí	%	Kamarádi, vrstevníci, parta	%	Škola	%	Média	%	Zájmové a volnočasové aktivity	%	Preventivní programy	%	Policie ČR	%	Jiné	%
Škola 1.	63	14	22,2%	18	28,6%	8	12,7%	4	6,3%	10	15,9%	3	4,8%	1	1,6%	5	7,9%
Škola 2.	67	15	22,4%	19	28,4%	10	14,9%	7	10,4%	5	7,5%	4	6,0%	4	6,0%	3	4,5%
Škola 3.	68	17	25,0%	7	10,3%	5	7,4%	13	19,1%	18	26,5%	3	4,4%	3	4,4%	2	2,9%
Škola 4.	59	14	23,7%	24	40,7%	5	8,5%	6	10,2%	2	3,4%	4	6,8%	3	5,1%	1	1,7%
Celkem	257	60	23,3%	68	26,5%	28	10,9%	30	11,7%	35	13,6%	14	5,4%	11	4,3%	11	4,3%
chlapci	51	11	21,6%	15	29,4%	7	13,7%	4	7,8%	8	15,7%	1	2,0%	0	0,0%	5	9,8%
dívky	12	3	25,0%	3	25,0%	1	8,3%	0	0,0%	2	16,7%	2	16,7%	1	8,3%	0	0,0%
chlapci	30	7	23,3%	8	26,7%	5	16,7%	2	6,7%	3	10,0%	1	3,3%	2	6,7%	2	6,7%
dívky	37	8	21,6%	11	29,7%	5	13,5%	5	13,5%	2	5,4%	3	8,1%	2	5,4%	1	2,7%
chlapci	42	11	26,2%	2	4,8%	3	7,1%	8	19,0%	15	35,7%	1	2,4%	0	0,0%	2	4,8%
dívky	26	6	23,1%	5	19,2%	2	7,7%	5	19,2%	3	11,5%	2	7,7%	3	11,5%	0	0,0%
chlapci	11	2	18,2%	3	27,3%	0	0,0%	4	36,4%	1	9,1%	0	0,0%	1	9,1%	0	0,0%
dívky	48	12	25,0%	21	43,8%	5	10,4%	2	4,2%	1	2,1%	4	8,3%	2	4,2%	1	2,1%
celkem chlapci	134	31	23,1%	28	20,9%	15	11,2%	18	13,4%	27	20,1%	3	2,2%	3	2,2%	9	6,7%
celkem dívky	123	29	23,6%	40	32,5%	13	10,6%	12	9,8%	8	6,5%	11	8,9%	8	6,5%	2	1,6%

Příloha č. 18 – tabulky k otázce č. 17

Máte pocit, že je na školách dostatečná prevence předcházející delikvenci a kriminalitě mladistvých?									
Šiferní škola	Počet dotazníků	Ano, dostatečná	%	Ne, nedostatečná	%	Je mi to jedno	%	Prevenci by měli zajišťovat rodiče	%
Škola 1.	63	19	30,2%	24	38,1%	16	25,4%	4	6,3%
Škola 2.	67	30	44,8%	25	37,3%	8	11,9%	4	6,0%
Škola 3.	68	27	39,7%	27	39,7%	10	14,7%	4	5,9%
Škola 4.	59	24	40,7%	29	49,2%	4	6,8%	2	3,4%
Celkem	257	100	38,9%	105	40,9%	38	14,8%	14	5,4%
chlapci	51	16	31,4%	21	41,2%	11	21,6%	3	5,9%
dívky	12	3	25,0%	3	25,0%	5	41,7%	1	8,3%
chlapci	30	10	33,3%	15	50,0%	3	10,0%	2	6,7%
dívky	37	20	54,1%	10	27,0%	5	13,5%	2	5,4%
chlapci	42	17	40,5%	13	31,0%	9	21,4%	3	7,1%
dívky	26	10	38,5%	14	53,8%	1	3,8%	1	3,8%
chlapci	11	3	27,3%	5	45,5%	2	18,2%	1	9,1%
dívky	48	21	43,8%	24	50,0%	2	4,2%	1	2,1%
celkem chlapci	134	46	34,3%	54	40,3%	25	18,7%	9	6,7%
celkem dívky	123	54	43,9%	51	41,5%	13	10,6%	5	4,1%

Příloha č. 19 – tabulky k otázce č. 18

Realizuje se na Vaší škole program, který je zaměřen na prevenci kriminality a delikvence?							
Střední škola	Počet dotazníků	Ano, realizuje	%	Ne, nerealizuje	%	Nevím o něm	%
Škola 1.	63	19	30,2%	11	17,5%	33	52,4%
Škola 2.	67	29	43,3%	18	26,9%	20	29,9%
Škola 3.	68	20	29,4%	23	33,8%	25	36,8%
Škola 4.	59	23	39,0%	19	32,2%	17	28,8%
Celkem	257	91	35,4%	71	27,6%	95	37,0%
chlapci	51	15	29,4%	7	13,7%	29	56,9%
dívky	12	4	33,3%	4	33,3%	4	33,3%
chlapci	30	11	36,7%	8	26,7%	11	36,7%
dívky	37	18	48,6%	10	27,0%	9	24,3%
chlapci	42	13	31,0%	15	35,7%	14	33,3%
dívky	26	7	26,9%	8	30,8%	11	42,3%
chlapci	11	2	18,2%	4	36,4%	5	45,5%
dívky	48	21	43,8%	15	31,3%	12	25,0%
celkem chlapci	134	41	30,6%	34	25,4%	59	44,0%
celkem dívky	123	50	40,7%	37	30,10%	36	29,3%

Příloha č. 20 – tabulky k otázce č. 19

Myslíte si, že nápravná zařízení pro mladistvé delikventy je napravení tak, že nebudou v budoucnu páchat trestnou činnost?							
Střední škola	Počet dotazníků	Ano	%	Ne	%	Nevím	%
Škola 1.	63	16	25,4%	41	65,1%	6	9,5%
Škola 2.	67	17	25,4%	46	68,7%	4	6,0%
Škola 3.	68	12	17,6%	52	76,5%	4	5,9%
Škola 4.	59	18	30,5%	37	62,7%	4	6,8%
Celkem	257	63	24,5%	176	68,5%	18	7,0%
chlapci	51	12	23,5%	35	68,6%	4	7,8%
dívky	12	4	33,3%	6	50,0%	2	16,7%
chlapci	30	5	16,7%	24	80,0%	1	3,3%
dívky	37	12	32,4%	22	59,5%	3	8,1%
chlapci	42	10	23,8%	31	73,8%	1	2,4%
dívky	26	2	7,7%	21	80,8%	3	11,5%
chlapci	11	3	27,3%	7	63,6%	1	9,1%
dívky	48	15	31,3%	30	62,5%	3	6,3%
celkem chlapci	134	30	22,4%	97	72,4%	7	5,2%
celkem dívky	123	33	26,8%	79	64,2%	11	8,9%